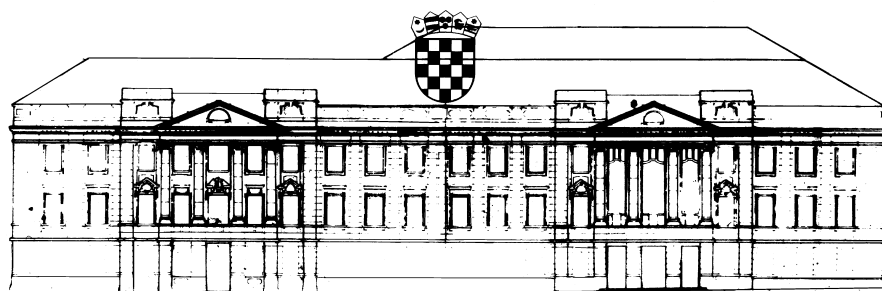

izvješća HRVATSKOGA SABORA

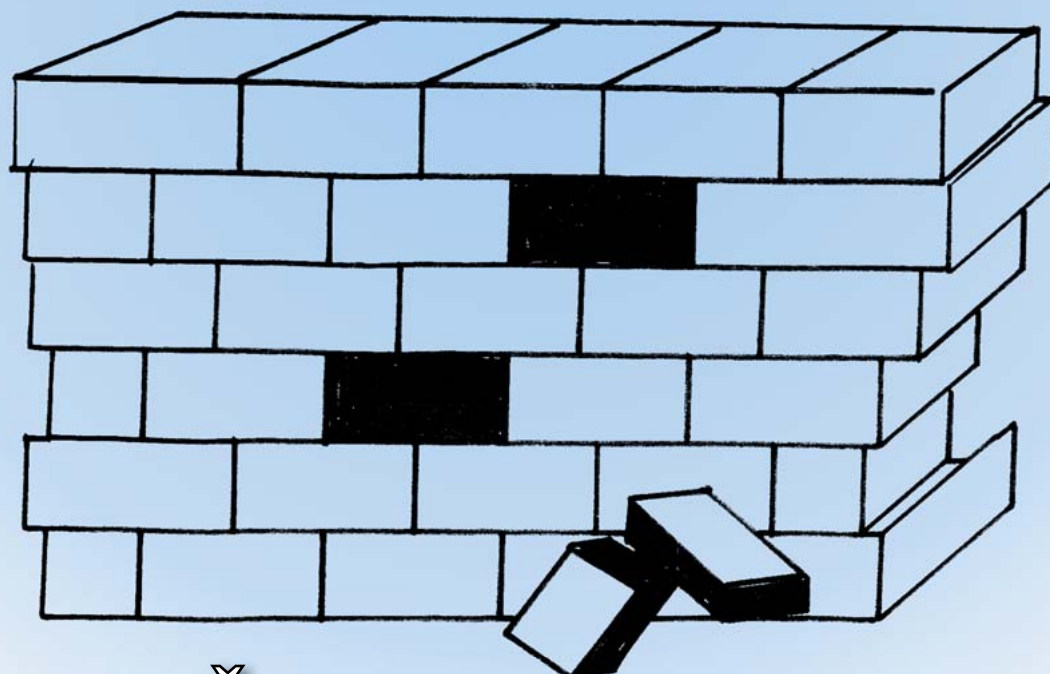

GODINA XVI.

BROJ 422

ZAGREB, 3. XI. 2005.

13. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

**DRŽAVNA REVIZIJA ZA
2003 - 2004.**

Poštovani čitatelji "Izvjješća Hrvatskoga sabora"

U svijetu postoje neka uvjerenja koja i nama s vremenom postaju sve bliskija i sve prihvatljivija. Jedno od njih je i prihvaćanje u zapadnom svijetu gotovo pravila, da je svaki posao poželjno promijeniti nakon pet do sedam godina.

Tako se, tvrde, rađa dodatna ambicioznost, želja za novim dokazivanjem i, što je najvažnije, proširenje vlastitih horizonata.

Slijedom takvih razmišljanja ide i moja odluka da napustim posao urednice u obrazovnom programu Hrvatske televizije i prihvatim se nove, zahtjevne i odgovorne dužnosti, voditeljice Službe za odnose s javnošću Hrvatskog sabora i samim tim, glavne i odgovorne urednice "Izvjješća Hrvatskoga sabora."

Ovaj dinamičan i po svemu izazovan posao, postavlja pred mene još jednu, nimalo laku i jednostavnu zadaću, a to je - biti dostojna zamjena mom časnom prethodniku, dr. Željku Sabolu, kojega nisam imala čast osobno upoznati, ali došavši u ovu Službu, među njegove suradnike, shvatila sam koliko snažan, koliko dubok i pozitivan može biti utjecaj pojedinca na radni kolektiv.

Susretljivost, marljivost i odgovornost krasile su tog čovjeka; kreativnost i stručnost dale su pečat njegovom radu i odnosu prema suradnicima i u proteklih četrnaest godina stvorile pozitivno profesionalno ozračje u redakciji s kojom, u skladu s vremenom, moram pronaći odgovore na mnoga pitanja.

Kako riješiti brojne objektivne probleme koji su rezultirali time da "Izvjješća" u protekla tri mjeseca izgube korak s aktualnim zbivanjima u Saboru?

Treba li "osuvremeniti" Izvjješća?

Jesu li novine u koncepciji ono što može zaustaviti drastično opadanje broja pretplatnika?

Nadam se, poštovani čitatelji i pretplatnici, da će mi, vaše ocjene, viđenja i očekivanja biti od velike pomoći u pronalaženju odgovora na ova važna pitanja.

Vaša urednica
Ružica Šimunović

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog zakona o područjima županija, gradova i općina	3
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti	20
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji	22
- Prijedlog zakona o Zakladi policijske solidarnosti	24
- Prijedlog zakona o financiranju političkih stranaka	26
- Prijedlog zakona o Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske	29
- Prijedlog zakona o popisima birača	33
- Izvjješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2004. godinu; Izvjješće o obavljenim revizijama za 2003. godinu; Izvjješće o obavljenim revizijama za 2003. godinu	35
- posebni dio	35
- Izvjješće o radu za 2004. godinu Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske	59
- Izvjješća Mandatno-imunitetnog povjerenstva	63

PRIKAZ RADA:

- TRINAESTE SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 9, 11, 16, 17, 18, 22, 23, 30. I 31. OŽUJKA, TE 1, 6, 7, 13. I 14. TRAVNJA 2005. GODINE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PODRUČJIMA ŽUPANIJA, GRADOVA I OPĆINA

Definirati kriterije za osnivanje novih općina

Na 13. sjednici Hrvatski sabor je proveo raspravu i o Konačnom prijedlogu zakona o područjima županija, gradova i općina, ali mu nije dao "zeleno svjetlo", jer nije dobio kvalificiranu većinu zastupničkih glasova. Podsjetimo, ovaj zakonski prijedlog bio je predložen za donošenje hitnim postupkom, ali je, na inicijativu Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav, ipak prosljeđen u redovnu proceduru (o tome smo pisali u našem listu 421 od 10. listopada, na stranici 25, pod naslovom: "Ipak redovni postupak" u okviru prikaza rasprave o Prijedlogu zakona).

Novim Zakonom Vlada je namjeravala regulirati u područjima nekih lokalnih jedinica inicirane temeljem odredbi važećeg Zakona, u razdoblju od njegove zadnje izmjene do kraja prošle godine. Riječ je, ponajprije, o izmjeni naziva pojedinih naselja, odnosno njihovom usklađivanju s odlukama županijskih skupština te općinskih i gradskih vijeća, brisanju naziva naselja koja su u međuvremenu prestala postojati kao samostalna, te dodavanju naziva novoosnovanih naselja. Uvaživši zahtjeve građana predložila je i osnivanje 8 novih općina, no mišljenja zastupnika o tim teritorijalnim promjenama bila su podijeljena.

Naime, za razliku od parlamentarne većine koja im je dala punu podršku,

uvjerena da je to realan izraz potreba građana, oporbeni zastupnici su iznijeli niz zamjerki na predložena zakonska rješenja.

Ocijenili su da se radi o političkom i predizbornom inženjeringu Vlade, budući da u zakonu nisu definirani kriteriji za formiranje novih općina, a niti za jednu od njih nisu predloženi podaci o izvorima financiranja, niti elaborat o opravdanosti predloženih teritorijalnih promjena. Ne dovodeći u pitanje ustavno pravo građana na lokalnu samoupravu, dio oporbe smatra da je ovaj zakonski prijedlog protuzakonit, pa i protuustavan. U prilog tome navode da je Vlada u pojedinim slučajevima neopravdano dala "zeleno svjetlo" za promjenu granica lokalnih jedinica, dok je istodobno odbila zahtjeve za osnivanje nekih općina, iako su ispunjeni svi zakonski, gospodarski i financijski uvjeti za to.

Dio sudionika u raspravi smatra da je daljnje povećanje broja lokalnih jedinica u tako maloj zemlji kao što je Hrvatska neracionalno, budući da mnoge od njih nemaju ni minimalne materijalne, a ni kadrovske uvjete za uspješno funkcioniranje. Spomenimo i sugestije da zakonodavac precizno definira tko su ovlaštene predlagateljice teritorijalnih promjena, te da bi pri svakom budućem prekranju jedini-

ca lokalne samouprave trebalo provesti savjetodavni referendum, a o tome bi se obvezno morala očitovati i njihova predstavnička tijela. Predloženo je, među ostalim, da se institut prethodne suglasnosti Vlade pretvori u prethodno mišljenje, kako bi se spriječilo volontarističko odlučivanje o lokalnoj samoupravi, odnosno jačanje centralizacije. Umjesto rascjepkavanja gradova i općina na još manje jedinice, Hrvatsku treba u potpunosti decentralizirati (i fiskalno), te poraditi na razvoju mjesne samouprave, poručuju zastupnici.

Predloženim Zakonom uređuju se teritorijalne promjene koje su građani inicirali od zadnje izmjene postojećeg Zakona do kraja prošle godine. Među ostalim, predviđa se i osnivanje 8 novih općina koje bi se izdvojile iz postojećih lokalnih jedinica (Lopar, Vinodol, Podvinje, Vrsi, Tribunj, Štitar, Funta na i Tar-Vabriga).

O PRIJEDLOGU

Budući da smo o sadržaju ovog Zakona pisali u prošlom broju našeg lista, ovaj put samo ukratko o pitanjima koja se njime uređuju, te razlikama između konačnih i prvobitno predloženih rješenja. Kao što je vidljivo iz njegova naziva, predloženim se određuju područja svih županija, gradova i općina u Repu-

blici Hrvatskoj, njihovi nazivi i sjedišta. Osim toga, regulira se način utvrđivanja i promjene granica općina i gradova, postupak koji prethodi promjeni područnog ustrojstva te druga pitanja važna za područno ustrojstvo jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave.

U pripremi zakonskog teksta, navodi se u obrazloženju predlagatelja, Središnji državni ured za upravu prikupio je i obradio sve inicijative građana za promjenu područja općina, gradova i županija, kao i zahtjeve za osnivanje novih općina, zaključno s 20. prosinca 2004. godine. U skladu s tim, Vlada predlaže osnivanje 8 novih općina. Riječ je o Općini Lopar s 1.159 stanovnika, koja bi se izdvojila iz Grada Raba u Primorsko-goranskoj županiji, općini Vinodol s 1.759 stanovnika, koja bi nastala odvajanjem od Vinodolske općine, dok bi se iz Grada Slavenskog Broda trebala izdvojiti Općina Podvinje, s 3.666 stanovnika. Prema predloženom, u Zadarskoj županiji bi se iz Grada Nina izdvojila Općina Vrsi, s 2.404 stanovnika, a u Šibensko-kninskoj županiji Općina Tribunj (1.360 stanovnika) iz Grada Vodica. U Vukovarsko-srijemskoj županiji predviđa se osnivanje Općine Štitar, s 2.621 stanovnikom (nastala bi odvajanjem iz Grada Županje), dok bi se na popisu općina u Istarskoj županiji trebale naći dvije nove - Općina Funтана s 828 stanovnika, koja bi nastala odvajanjem od Općine Vrsar, te Općina Tar-Vabriga s 1.260 stanovnika, koja bi se izdvojila iz Grada Poreča.

Pored toga, konačnim prijedlogom zakona regulira se izmjena naziva naselja i usklađivanje njihovih naziva s odlukama županijskih skupština, te općinskih i gradskih vijeća. Iz zakonskog teksta brišu se nazivi naselja koja su odlukom nadležnih tijela prestala postojati kao samostalna, te dodaju nazivi onih koja su osnovana odvajanjem iz dosadašnjih matičnih naselja.

U Zakon su inkorporirane i druge područne promjene, usklađene s proceduralnim odredbama postojećeg Zakona, koje razrađuju sam postupak i ovlasti za iniciranje područnih promjena, te

daju smjernice za prikupljanje potrebne dokumentacije koja bi trebala poslužiti kao podloga prilikom ocjene opravdanosti pojedine inicijative.

Na kraju spomenimo i terminološke izmjene radi usklađivanja postojećeg Zakona s promjenama Ustava RH iz 2000. godine.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona bez primjedbi. Nije se usprotivio ni prijedlogu predlagatelja da novi Zakon stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

Matični **Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu**, je također sugerirao Saboru da donese Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, u predloženom tekstu.

Prema mišljenju dijela članova Odbora nije prihvatljivo rješenje da se osnivaju nove lokalne jedinice čiji financijski potencijal, kao i mogućnosti jedinica od kojih se odvajaju, nije dovoljan za obavljanje Zakonom utvrđenih poslova. U raspravi na sjednici tog radnog tijela izraženo je mišljenje da je predlagatelj u svom obrazloženju trebao navesti kriterije temeljem kojih se predlaže osnivanje novih općina (primjerice, donja granica broja stanovnika i dr.) Čuli su se i prijedlozi da se člancima 30 - 32. precizira koje podatke mora sadržavati popis građana kod predlaganja područnih promjena, te preciznije definira postupak izdvajanja, primjerice, pojedinih naselja iz sastava određene općine u jednoj županiji i njihova pripajanja općini u sastavu druge županije.

RASPRAVA

Predloženi Zakon zastupnicima je obrazložio **Antun Palarić**, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za upravu. Napomenuo je da je predlagatelj, pripremajući konačni zakonski tekst, u najvećoj mogućoj mjeri uvažio primjedbe izrečene u prvoj fazi rasprave. Radi lakšeg snalaženja, većina odredbi koje

sadrže popis gradova, općina i naselja, predložena je u tabelarnom obliku. To je i najznačajnija razlika između Prijedloga zakona, koji je raspravljen u prvoj fazi zakonodavnog postupka, i njegova konačnog teksta. Kako reče, Vlada u načelu ostaje kod prijedloga da se na području Republike Hrvatske osnuje osam novih općina, sukladno volji građana koji su to inicirali. Time bi područni ustroj bio zaokružen na 125 gradova, ne računajući Zagreb, kao glavni grad, i 433 općine. Procjenjujući financijski potencijal, Vlada je zaključila da novopredložene općine imaju podlogu za samostalan razvoj, kaže Palarić. To znači da su u stanju građanima na svom području osigurati pravo na lokalnu samoupravu.

Na kraju je spomenuo i to da je u zakonski tekst ugrađen i veliki broj amandmanskih zahtjeva podnesenih u prvom čitanju ovog Zakona, koji su se temeljili na odlukama gradskih vijeća, odnosno županijskih skupština.

Prvi se javio za riječ **Pero Kovačević (HSP)** koji je demantirao tvrdnju državnog tajnika, da je ovaj Zakon rađen prema željama građana. Da to nije točno, potvrđuje - kaže - i odbijeni zahtjev žitelja Brodarice, da to naselje postane općina.

Postojeće lokalne jedinice opravdale postojanje

Nikola Sopčić, predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a, konstatirao je da se sadašnji ustroj lokalne samouprave, koji je na snazi od 93., u praksi dobro pokazao, jer je pridonio kvalitetnijem i ravnomjernijem razvoju Hrvatske. Naime, mnoge male općine postaju ili su već postale, pravi mali urbani centri, gdje se odvija i značajna gospodarska aktivnost. Neke od njih, sa svega tisuću, pa i manje stanovnika, čak imaju razvijeniju komunalnu infrastrukturu nego periferije pojedinih gradova (to bi teško postigle da su ostale u sastavu nekadašnjih velikih općina).

Po mišljenju njegovih stranačkih kolega, postojeće lokalne jedinice opravdale su svoje postojanje. To znači da

sadašnji teritorijalni ustroj ne treba u bitnome mijenjati, ali ga zasigurno treba doradivati, upravo poštujući volju građana. Kako reče, zastupnici HDZ-a će podržati predložene izmjene, koje uvažavaju većinu opravdanih zahtjeva za osnivanje novih općina, promjenu granica i druge teritorijalne promjene (riječ je o inicijativama pristiglim u proteklih godinu dana).

Sadašnji ustroj lokalne samouprave, koji je na snazi od 93. godine, pridonio je kvalitetnijem i ravnomjernijem razvoju Hrvatske.

Što se tiče područja i sjedišta županija, ne predviđaju se nikakve promjene. U Zakon su, međutim, uneseni u međuvremenu izmijenjeni nazivi pojedinih naselja, a utvrđuje se i način promjene naziva naselja, kao i granica između jedinica lokalne samouprave. Predviđa se, nadalje, uspostavljanje povjerenstva Vlade RH, kao arbitra u slučaju spora, te institut pravne zaštite prava interesa stranaka u postupku utvrđivanja granica. Među ostalim, redefinira se način ispitivanja i prikupljanja mišljenja građana kod zahtjeva za promjenu granica ili osnivanje novih lokalnih jedinica.

Njegovi stranački kolege podupiru odredbu prema kojoj više ne treba tražiti mišljenje općine ili grada za čije se područje traži promjena, ako je zahtjev podnijela najmanje trećina građana tog područja (potrebno je pribaviti samo mišljenje županijske skupštine). Naime, dosad su jedinice lokalne samouprave s čijeg se područja tražilo izdvajanje nerijetko izbjegavale dati mišljenje o takvoj inicijativi, u nadi da će ostati neokrnjene. Logično je, kaže, da niti jedna lokalna jedinica ne želi da joj se teritorij smanji, ali u svakom slučaju treba poštovati volju građana.

Dobro je i to što će ubuduće inicijatori promjena, da bi uspjeli u svom naumu, morati pribaviti prethodnu suglasnost Vlade RH, a ne samo mišljenje Mini-

starstva financija, smatra Sopčić. Naime, mogućnost samofinanciranja ne može biti jedini kriterij opravdanosti formiranja novih općina.

Definirati način izjašnjavanja građana

Dobro je da je ovaj zakon došao u drugo čitanje prije lokalnih izbora, iako bi bilo bolje da smo ga donijeli prije par mjeseci, kako bi pripreme za izbore u općinama i gradovima koje se osnivaju bile temeljitije, konstatirao je predstavnik Kluba zastupnika HNS/PGS-a, **Dragutin Lesar**. U nastavku se osvrnuo na odredbe članaka 27. i 29. Konačnog prijedloga zakona, koje reguliraju proceduru utvrđivanja granica pojedinih naselja, općina i gradova. Predviđeno je, naime, da o graničnim sporovima odlučuje Povjerenstvo Vlade RH, s tim da konačnu riječ ima Vlada, ali nije određen rok u kojem se ti predmeti moraju riješiti. Zbog toga je - kaže - uložio amandman kojim predlaže da se odredi rok od 30 dana. To je itekako bitno jer, dok god nisu utvrđene granice, općine u sporu ne mogu donijeti prostorne planove, a oni su preduvjet za mnoge druge aktivnosti (npr. utvrđivanje granica naselja, formiranje građevinskog zemljišta čijom se prodajom kompenzira manjak poreznih prihoda, itd.). Poznato je, kaže, da Povjerenstvo čeka veliki broj zahtjeva koji nisu rješavani i po nekoliko godina. Stoga državnu administraciju treba prisiliti da u razumnom i primjerenom roku rješava sporove koji se nisu mogli riješiti na lokalnoj razini, napominje Lesar. Smatra, također, da bi u članku 31., u kojem stoji da predlagatelj teritorijalnih promjena mora pribaviti mišljenje građana, trebalo precizirati na koji način se oni izjašnjavaju o takvim inicijativama (je li dovoljno da potpišu neki papir, ili se mora provesti referendum). Osvrnuo se i na članak 32. u kojem piše da su svi predlagatelji promjena područnog ustrojstva Republike Hrvatske dužni pribaviti prethodnu suglasnost Vlade RH. Njegovi stranački kolege smatraju da bi riječ "suglasnost" trebalo zamijeniti riječju "mišljenje". Naime, ostane li

predložena formulacija, niti jedan prijedlog za promjenu Zakona o područjima županija, gradova i općina o kojem se Vlada negativno očitovala neće se moći pojaviti u Parlamentu.

Poštovati zakonitost

Po riječima **Zdenka Antešića**, Klub zastupnika SDP-a drži da je želja građana za osnivanjem svojih jedinica lokalne samouprave potpuno legitimna, ali da pritom treba poštovati zakonitost. Svaki zahtjev koji je legitiman i za koji su ispunjene zakonom predviđene procedure zastupnici SDP-a će podržati, ali predloženi Zakon protivi se Vladinom načelu da je povećanje broja lokalnih jedinica neracionalno, budući da mnoge od njih nemaju ni materijalne, niti kadrovske uvjete da bi uspješno funkcionirale. Osim toga, u pojedinim slučajevima, primjerice kad je riječ o osnivanju Općine Lopar, odnosno izdvajanju tog područja iz Grada Raba, u zakonsku proceduru puštena je pravno nevaljana inicijativa. Naime, predlagatelj promjena nije pribavio potrebno mišljenje predstavničkog tijela jedinice lokalne samouprave iz koje se odvaja, niti mišljenje županijske skupštine, uz obrazloženje da je došlo do ogluhe tih tijela.

Predvidjeti rok od 30 dana u kojem Povjerenstvo Vlade RH mora odlučiti o graničnim sporovima.

Po riječima zastupnika istina je posve drugačija. Naime, predstavničko tijelo lokalne jedinice, odnosno Gradsko vijeće, uputilo je Središnjem državnom uredu za upravu zahtjev za očitovanjem, jer je od dana zaključivanja potpisa mještana na peticiju za osnivanje vlastite općine, do dana kad je ta inicijativa upućena u postupak, proteklo više od 20 mjeseci. Međutim, ta se institucija oglušila na to i u međuvremenu stavila u zakonsku proceduru zahtjev za izdvajanje mjesta Lopar iz grada Raba. To

znači da je napravljen pravni presedan, jer upravo nadležno tijelo koji bi trebalo brinuti o zakonitosti stavlja u zakonsku proceduru pravno nevaljanu inicijativu, ignorirajući volju građana grada Raba. Na osnovi toga može se zaključiti da je riječ o nastojanju da se izbornim inženjeringom, odnosno "krojenjem" područja jedinica lokalne samouprave, pronađe način da se na predstojećim lokalnim izborima postignu povoljni rezultati.

Mišljenje građana utvrditi na referendumu

Daljnja je zamjerka zastupnika SDP-a, da u predloženom zakonskom tekstu nije jasno definiran način izjašnjavanja inicijatora teritorijalnih promjena, što ostavlja mogućnost manipulacija, pogotovo u malim sredinama. Predlažu, stoga, da se precizira da se građani o tome izjasne tajno, odnosno da se provede neka vrsta referenduma. Po njihovu mišljenju odredba koja predviđa da prilikom stavljanja inicijative u postupak više nije potrebno pribaviti mišljenje predstavničkog tijela s čijeg se područja dio teritorija odvaja, zadire u ustavne i zakonske ovlasti jedinica lokalne samouprave. To je presedan koji se ne može podržati jer bi, u protivnom, neka ambiciozna grupa građana koja ima uporište u Vladi mogla osnovati svoju općinu, odnosno razdijeliti neki teritorij prema svom nahođenju.

O inicijativama za teritorijalne promjene građani bi se trebali izjašnjavati na referendumu.

Iz navedenog je vidljivo da ovaj Zakon nije na tragu proklamiranih načela Vlade, odnosno mišljenja da i sada postoji previše lokalnih jedinica od kojih mnoge ne mogu ispuniti svoje ustavne i zakonske zadaće. Zbog toga Klub zastupnika SDP-a ne može podržati ovakav zakonski prijedlog. Umjesto rascjepkavanja gradova i općina na još manje jedinice, treba provesti ozbiljnu raspravu o lokalnoj samoupravi, napominje Antešić. Nije suština decentraliza-

cije da se pojedini teritoriji rascjepkaju u još manje, nego da se decentraliziraju funkcije i djelatnosti, zaključio je.

Riječ je o političkom inženjeringu

Pero Kovačević je izjavio da ni Klub zastupnika HSP-a neće podržati konačni prijedlog zakona, jer smatra da je to politički i predizborni inženjering Vlade RH. Naime, u zakonu uopće ne postoje kriteriji za formiranje novih općina, budući da za većinu od novopredloženih 8 lokalnih jedinica nema elaborata o opravdanosti takve teritorijalne promjene. S druge strane, nedopustivo je da Vlada odbija takve inicijative u sredinama gdje građani izražavaju volju za teritorijalnim promjenama, gdje postoje financijski preduvjeti za osamostaljenje, a i pozitivno mišljenje županijske skupštine (očiti primjer je odbijen zahtjev za osnivanje općine Brdarica). Budemo li tako radili nikad nećemo doći do novog ustrojstva države, odnosno nove teritorijalne podjele koja bi omogućila razvoj lokalne samouprave, te osigurala hrvatskim građanima da neposrednije i jednostavnije ostvaruju svoja prava. Poznato je, naime, da mnoge općine u Hrvatskoj jedva prikupe sredstva za plaće službenika. Primjerice, na priobalnom području prodaju se u besćenje gradilišta, da bi se napunili općinski proračuni. Zanimljivo je, međutim, da se niti jedna od općina koje su se ranije izdvojile iz gradova ili nekih drugih općina nije žalila da ne može samostalno opstati. Dakako, dobivale su pomoć iz državnog proračuna, znači iz tuđih jaslara. Prema tome, nedopustivo je da se u Hrvatskom saboru raspravlja o ovakvim zakonskim prijedlozima, koji služe samo u svrhu političkog inženjeringa. Budući da ovakav način rada ne vodi ničemu, predlažemo da Vlada povuče ovaj Zakon iz procedure. Ako imamo kriterije držimo se tih kriterija ili se nemojmo uopće upuštati u ovakve situacije. Uostalom, izbori se mogu provesti na osnovi postojećeg Zakona, i nema nikakvog razloga da se mi blamiramo, kad se već blamira Vlada.

Istina je da za teritorijalne promjene o kojima je riječ treba pribaviti mišljenje županijske skupštine, ali ono nije presudno, primijetio je **Niko Rebić (HDZ)**. Ako je to mišljenje negativno, to ne znači da se neće dopustiti osnivanje neke općine ili izdvajanje nekog teritorija, ako postoje svi drugi uvjeti. Presudno je - kaže - da se trećina građana koji izadu na referendum izjasni za svoju općinu. Dakako, država ne bi trebala stimulirati osnivanje malih općina koje nemaju potrebna financijska sredstva.

Nerealne inicijative nisu uvažene

Antun Palarić je pojasnio da ima raznih inicijativa za osnivanje novih općina koje potječu od različitog broja građana. Neke od njih su nerealne, pa ih Vlada nije ni uvažila. Što se tiče zahtjeva za osnivanje općine Lopar, tu je inicijativu potpisalo 715 punoljetnih građana koji bi prebivali na tom području. U prosincu prošle godine zatraženo je mišljenje Gradskog vijeća Grada Raba te Primorsko-goranske županije, ali na taj zahtjev nije odgovoreno. Po riječima državnog tajnika, ne postoji propisana forma na koji način se moraju skupljati potpisi građana i formirati inicijativa, ali ne može se provoditi referendum o područnom ustroju (jedino Vlada može raspisati savjetodavni referendum). Za nas su - kaže - mjerodavni potpisi građana s jedinstvenim matičnim brojem, ako postoji inicijalni odbor, no ostaje pitanje zašto Gradsko vijeće Raba i Županijska skupština nisu dali svoje mišljenje. Središnji državni ured za upravu je odgovorio na njihov upit i smatramo da Gradsko vijeće mora raspraviti prijedlog koji mu stiže od ovako velikog broja građana. U svakom slučaju, ne možemo prihvatiti tezu da će se opstrukcijom inicijativa građana spriječiti osnivanje novih jedinica lokalne samouprave (pravo na lokalnu samoupravu je njihovo ustavno pravo). Stoga Vlada ostaje kod svog prijedloga, jer stoji na stajalištu da je ovaj Zakon zaokružio područni ustroj Republike Hrvatske, i da je u okvirima europskih standarda. Uostalom, projekt lokal-

ne samouprave u Republici Hrvatskoj je vrlo uspješan, budući da su mjesta koja ranije nisu bila sjedišta općina naprosto procvata. Naime, postignut je ogroman napredak u komunalnoj infrastrukturi, te zadovoljavanju drugih potreba građana, što znači da provodimo i Europsku povelju o lokalnoj samoupravi.

Bez jasnih kriterija

Nije istina da se Gradsko vijeće Grada Raba nije očitovalo o inicijativi Lopara, negodovao je **Zdenko Antešić**. Ono je još 28. siječnja uputilo Središnjem državnom uredu za upravu upit da se raščisti prethodno pitanje, ali do dana današnjeg mu nije odgovoreno. Unatoč tome ta je inicijativa stavljena u zakonsku proceduru, bez pribavljenog mišljenja Grada Raba i Županije.

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** opovrgnuo je navod državnog tajnika da Gradsko vijeće Raba opstruira volju građana. Kako reče, to čini Vlada svojim političkim voluntarizmom. O tome - kaže - najbolje svjedoči činjenica da onim sredinama koje su ispunile sve potrebne uvjete nije odobreno izdvajanje, dok su druge, za koje se to ne bi moglo reći, uspjele u svom naumu. To mišljenje dijeli i **Ingrid Antičević-Marinović** (svoj stav potkrijepila je primjerom odbijenog zahtjeva za osnivanje nove općine Zaton).

Nije točna tvrdnja državnog tajnika da jedino Vlada može raspisati savjetodavni referendum o prekrajanju granica jedinice lokalne samouprave, kaže **Zvonimir Mršić (SDP)**. To može učiniti predstavničko tijelo lokalne jedinice, temeljem članka 24. Zakona o lokalnoj samoupravi, ako to zatraži 20 posto upisanih birača.

Mnoge općine ne bi opstale bez podrške Vlade

Klub zastupnika DC/HLSL-a, daje punu podršku ovom zakonskom prijedlogu, jer je to realni izričaj potreba građana, izjavio je **Franjo Piplović**. Nitko od sudionika u raspravi nije argumentirao da su službenici, odnosno dužnosni-

ci hrvatske Vlade išli po terenu i tražili od građana da razmrve lokalnu upravu i samoupravu. Ne radi se ni o kakvom politikantstvu hrvatske Vlade, a ne slažemo se ni s lamentacijama kako nove općine neće financijski opstati. Želimo li primijeniti ovaj kriterij primijenimo ga na sve općine u Hrvatskoj, pa će se utvrditi da mnoge od njih ne bi mogle opstati da nije podrške koju daje Vlada, odnosno županije. Stoga je ne možemo optuživati zato što je udovoljila zahtjevu građana, da se dio teritorija s područja Grada Slavenskog Broda izdvoji u novu općinu Podvinje. Naime, mjesni odbor Podvinja je već u 6 navrata podnio zahtjev da građani u tom dijelu grada pokušaju sami rješavati svoje probleme. U prilog tome podsjetio je na činjenicu da je Podvinje 1984. godine nasilu ušlo u sastav Slavenskog Broda, putem nacionalizacije zemljišta u istoimenoj mjesnoj zajednici. Žitelji tog naselja su se i za vrijeme bivše Jugoslavije bunili protiv takve odluke. Slali su svoju delegaciju u tadašnji hrvatski Sabor, ali im politika ni tada nije dala da se organiziraju onako kako žele (kasnije su čak uputili tužbu Ustavnom sudu ali ni to nije upalilo). Ako sadašnji gradonačelnik za tri godine nije uspio odgovoriti građane od njihova nauma, nije red da se hrvatska Vlada ogлуši na njihov zahtjev, napominje Piplović.

U svom osebnom stilu, na granici znanstvenog pristupa, kolega je iznio nekoliko netočnih navoda, konstatirao je **Zdenko Antešić**. Primjerice, nije točno da nismo iznijeli niti jedan argument protiv inicijative za osnivanje općine Lopar (jedini je argument da pritom nije poštovana zakonska procedura). Nema sumnje - kaže - da građani imaju legitimno pravo osnovati svoju općinu, ali prilikom podnošenja takve inicijative treba poštovati zakonsku proceduru, o čemu naročito moraju voditi računa Vlada i Središnji državni ured za upravu, koji je zadužen za njeno provođenje.

Pero Kovačević (HSP) je opovrgnuo Piplovićevu tvrdnju kako se Vlada, predlažući osnivanje novih osam općina, držala kriterija. Prije bi se moglo govo-

riti o voluntarizmu, jer taj prijedlog nije popraćen elaboratima o ekonomskoj opravdanosti takvog poteza i dr. S druge strane, odbijene su inicijative za osnivanje nekih općina koje udovoljavaju svim zakonskim kriterijima (npr. slučaj Brodarice).

Uključivši se u raspravu, **Antun Palarić** je pojasnio da je Vlada pažljivo procijenila sve inicijative za teritorijalne promjene, a onu za osnivanje općine Zaton nije uvažila zbog toga što bi ta općina imala svega 570 stanovnika. U nastavku je ustvrdio da je Središnji državni ured za upravu odgovorio Rabljanima na njihov upit, te u svom mišljenju naveo da je Gradsko vijeće dužno razmotriti inicijativu građana. Osobno je, kaže, poduzeo disciplinske mjere prema službenicima koji nisu na vrijeme poslali taj dopis.

A što se tiče mogućnosti raspisivanja savjetodavnog referenduma, Zakon o lokalnoj samoupravi govori o sudjelovanju građana u odlučivanju o stvarima od lokalnog značaja, pa i mogućnosti da sudjeluju na referendumu. Međutim, područni ustroj Republike Hrvatske nije pitanje od lokalnog značaja (odlučivanje o tome je u nadležnosti Hrvatskog sabora i onih koji su ovlaštteni predlagati zakone).

Zdenko Antešić je ostao pri tvrdnji da Rabljani nisu primili nikakav dopis Središnjeg državnog ureda za upravu (kao gradonačelnik, osobno je pregledao poštu). Zatražio je da državni tajnik predoči kopiju tog dopisa.

Umjesto cjepkanja teritorija nužna financijska decentralizacija

Osnuje li se 8 novih općina, kao što predlaže Vlada, u Hrvatskoj ćemo imati ukupno 577 lokalnih jedinica, što je za tako malu zemlju, sa svega 4,3 milijuna stanovnika, doista previše, konstatirao je **Damir Kajin**, glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a. Po njegovu mišljenju reforma lokalne samouprave, koja se dogodila 1993. godine, doista je bila radikalna, pa i hrabra. Međutim,

u vrijeme Domovinskog rata državu se htjelo centralizirati, a nakon 93. prešlo se u drugu krajnost. Dok su sedamdesetih, osamdesetih godina skupštine općina imale velike ovlasti, danas naši gradonačelnici i župani ne mogu utjecati čak ni na ponašanje matičara, tvrdi zastupnik (tu apsurdnu situaciju što prije treba promijeniti). S druge strane, upravo u razdoblju najveće decentralizacije zemlja se najbrže razvijala. Nakon novog ustrojstva lokalne samouprave 1993. godine formirane su županije, sjedišta bivših općina postaju gradovi, a njihove župe, u velikom broju slučajeva, općine. Zahvaljujući novom ustrojstvu neki su se krajevi preporodili, jer su počeli brinuti sami o sebi, odnosno o potrebama svojih građana. To svjedoči o tome da je decentralizacija za Hrvatsku korisna i stoga joj što prije treba pristupiti i u fiskalnom, a ne samo u teritorijalnom obliku.

Riječ je o političkom i predizbornom inženjeringu Vlade RH, budući da u zakonu ne postoje kriteriji za formiranje novih općina, a za većinu njih nije predložen ni elaborat o opravdanosti takve teritorijalne promjene.

Po riječima zastupnika trenutno su u najgoroj poziciji županije. Primjerice, proračun Istarske županije teži svega 200 mln. kuna (riječ je o županiji koja ima najveće prihode po stanovniku nakon Zagreba), dok Grad Pula raspolaze s oko 350 mln. kuna. Osim toga, županije ne raspolazu ni s jednim kvadratnim metrom poljoprivrednog, šumskog, ili građevinskog, tzv. turističkog zemljišta. U takvim okolnostima pristupa se novom, možda posve nepotrebnom alkemijanju, i to u predizborno vrijeme, i zbog stranačkih potreba formira se osam novih općina.

Kako reče, ideosovci će podržati ovaj zakonski prijedlog u prvom redu stoga što se njime predlaže formiranje dviju

općina na području Istre - Funtana i Tar-Vabriga (ne može se ići protiv volje građana, a nakon toga u izbore). Iako je riječ o malim općinama, sa svega 700 odnosno 1200-1300 stanovnika, one ostvaruju dovoljan broj noćenja da bi mogle samostalno egzistirati.

Njegovi stranački kolege poduprijet će, kaže, i sve amandmane zastupnika opozicije, jer nema razloga da se, primjerice, ne formira i općina sa 570 stanovnika (u Istri ima i manjih općina). Međutim, predlagatelj nika ko da saslušati razborite prijedloge koji su došli iz zastupničkih klupa. Primjerice, nema potrebe naselje Bazgalje seliti u Pazin, iako to tamošnji građani zahtijevaju još od 90-ih. Obrazlažući svoj stav, zastupnik navodi da je od 2002. na snazi Zakon o brdsko-planinskom području, temeljem kojeg poduzetnici u općini Gračišća plaćaju porez na dobit po manjoj stopi nego oni u Pazinu, a građani imaju pravo na povrat poreza na dohodak oko 2000 kuna po poreznoj prijavi (toga u Pazinu nema). To znači da bi u slučaju usvajanja ovog zakonskog prijedloga, jedna obitelj s dvoje zaposlenih bila izravno oštećena za 4000 kuna godišnje. Nema sumnje, kaže, da je riječ o političkom alkemijanju koje u velikoj mjeri ide na štetu zajednice, građana i zdravog razuma, a na kraju će biti i na štetu predlagatelja.

Mišljenja je, također, da nema potrebe ni naselje koje se stoljećima zvalo Srpsko polje sada preimenovati u Hrvatsko polje. S druge strane, ne razumije zbog čega se u dvojezičnim sredinama u Istri nazivi naselja ne pišu i na hrvatskom i na talijanskom jeziku, iako nas na to obvezuju tzv. manjinski zakoni, a i međunarodne konvencije čiji smo potpisnici. Zbog toga, kaže, desna Vlada u Italiji tvrdi da se u hrvatskoj osporavaju prava talijanskoj manjini. Iako je to iskonstruirana i netočna tvrdnja, to nam jednostavno nije potrebno.

Na kraju je ponovno konstatirao da je ovaj Zakon politički uradak. Umjesto da dalje cjepkamo hrvatske općine, pokušajmo Hrvatsku regionalizirati i decentralizirati. Na taj ćemo način

rasteretiti Vladu, i u velikoj mjeri pomoći zemlji.

Spomenimo i njegovu konstataciju da su prijelazne i završne odredbe ovog Zakona logične, osim stavka 1. u članku 36. koji propisuje da će novoustrojene lokalne jedinice u roku od šest mjeseci sporazumno podijeliti imovinu, te prava i obveze, u skladu s područnim promjenama. Sugerirao je da se taj rok produži na 12 mjeseci, jer će se zbog predstojećih izbora ti poslovi odužiti.

Reagirajući na njegovu tvrdnju da se izmjeni Zakona pristupilo zbog stranačkih interesa i to na štetu zajednice, **Marija Bajt (HDZ)** je podsjetila da je od 1997. do danas taj propis mijenjan 16 puta, ali ne na štetu zajednice. Poznato je, naime, da što je vlast bliža građanima, to je veća mogućnost da oni lakše rješavaju svoje tekuće životne probleme.

Nije točno da, ne podržimo li ovaj Zakon, ne možemo na izbore, ispravio je Kajina **Pero Kovačević**. Naime, izbori se mogu provesti po postojećem Zakonu.

Bez kriterija nema konsenzusa

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a, **Ante Markov** je također konstatirao kako nije dobro da se ovakvi zakonski prijedlozi donose neposredno prije lokalnih izbora i prema diskrecijskim pozicijama. Na ovakve zahvate, koji se tiču svih građana Hrvatske, trebalo bi ići konsenzusom svih parlamentarnih stranaka, jer bi to osiguralo bolji način komuniciranja između građana i ovoga visokog Doma, naglašava zastupnik. Naime, riječ je o jednom od najosjetljivijih, a za građane svakako najvažnijih pitanja, budući da oko 80 posto svojih problema rješavaju na lokalnoj razini.

U nastavku je podsjetio na to da, prema Europskoj povelji o lokalnoj samoupravi, jedinice lokalne samouprave imaju kadrovsku i organizacijsku, zakonodavnu, financijsku i poreznu suverenost, a u njihovoj je ingerenciji i prostorno planiranje. Međutim, sve te funkcije u Hrvatskoj nisu definirane u potpunosti,

tako da je lokalna samouprava nerijetko zaklinuta u fazi provedbe. To su razlozi za ozbiljnu raspravu, a i polazišna osnova za reformu ukupnog sustava lokalne samouprave, tvrdi Markov.

Predložene teritorijalne promjene su realni izričaj potreba građana.

Budući da građane obično zanima što općine trebaju raditi, spomenuo je njihove temeljne zadaće - briga o komunalnoj infrastrukturi, uslugama javnog prijevoza, kulturi, športu, rekreaciji, itd., socijalna funkcija te planiranje budućnosti, održavanje reda te uloga socijalnog posrednika između građana i države. Predlažući osnivanje 8 novih općina, Vlada tvrdi da je to legitimno pravo građana koji su izrazili volju za teritorijalne promjene. Međutim, to je tek dio prava koji je ona smatrala da treba priznati, dok neki drugi nisu imali to pravo, podsjeća zastupnik. Prema tome, postavljajući se pitanje kriterija bez kojih ne možemo doći do konsenzusa. Utvrđivanje kriterija i normiranje određenih pozicija puno je bitnije nego obrazloženje je li neki grad ili županija dao pozitivno mišljenje za promjenu granica općina i dr.

Iz Zakona izbačeni neki zaseoci

Iz predloženog je vidljivo da je predlagatelj ostao uporan u tome da se Vinodolska općina, povijesna, teritorijalna i kulturološka cjelina koja egzistira stoljećima, podijeli u dvije općine, unatoč tome što je lokalna i regionalna samouprava rekla "ne", konstatirao je dr.sc. **Miljenko Dorić (HNS)**. Osim toga, nije provedena ni rasprava o tome sa Savezom gradova i općina, iako se državni tajnik poziva na Europsku povelju o lokalnoj samoupravi.

U nastavku je podsjetio na to da su u prvoj verziji zakonskog teksta bili potpuno pobrkani zaseoci na tom području, tako da su se neki čak našli u krivju općini. Uočivši tu grešku, predlagatelj je jednostavno izbacio iz zakona 40-ak

zaselaka, tako da su ostala samo četiri mjesta - Bribit, Grižane, Tribalj i Drvenik - što je više nego nekorektno. Vlada je, očito, čvrsto odlučila da sa saborskom većinom progura ovaj zakonski prijedlog, mimo suglasnosti onih koje su tamošnji građani izabrali. Vinodolski zakonik iz 13. stoljeća štitio je građane od samovolje nadređenih vlasti i osiguravao ravnopravnost svih stanovnika, a mi smo sada napravili nekoliko koraka nazad, negodovao je zastupnik. Naime, od ekonomski ne previše snažne općine radimo dvije minijaturne općine s minijaturnim proračunima, što je prava karikatura na temu lokalne samouprave. To što ćemo ubuduće umjesto jednog načelnika imati dva, kao i dva poglavarstva, više službenih vozila, itd., nije nikakvo rješenje. Većini građana neće biti bolje, osim nekolicini onih koji se nadaju da će temeljem ovakve podjele Vinodola doći do ugodnih političkih fotelja. Naši kolege su još prije 717 godina u europskim relacijama bili daleko ispred ostalih Europljana, nego što smo mi to danas, zaključio je Dorić.

Omogućiti građanima da sami odlučuju o svojoj sudbini

Izjavivši da podupire predložena rješenja, **Lino Červar (HDZ)** je pojašnjavao da je ustroj lokalne samouprave u Hrvatskoj još uvijek u procesu profiliranja (država nam je stara tek 15 godina) i da nema nikakvog razloga sprječavati volju naroda. Građanima treba dozvoliti da sami odlučuju o svojoj sudbini, to više što sve novopredložene općine imaju razvojne, organizacijske, gospodarske i financijske pretpostavke da budu itekako uspješne. Spomenuo je, među ostalim, da je još u travnju prošle godine podržao inicijativu za osnivanje općina Tar-Vabriga i Funtana na istarskom području, kao što podupire i zahtjeve mjesnih odbora za pripajanje pojedinih mjesta novim općinama, kamo pripadaju oduvijek.

Uvažavanjem peticija građana za teritorijalnim promjenama, odnosno rezultata svojevrsnog referenduma, postavljamo pravi posrednici između Vlade

i naroda, zbog čega su nas i izabrali, naglašava zastupnik. Glasovanjem za predložene izmjene ne samo da ispunjavamo svoju obvezu prema građanima, nego dokazujemo da je samouprava (to podrazumijeva ne samo ovlasti nego i sredstva i druge resurse) napokon stigla blizu građana, zaključio je.

Ispravljajući njegove navode, **Zdenko Antešić** je rekao: "Nije istina da mi sprječavamo inicijative građana za osnivanjem novih jedinica lokalne samouprave. Naprotiv, mi ih u tome podržavamo, jer je to njihovo legitimno pravo, ali pritom treba poštovati zakon. Ne smije se dogoditi da Središnji državni ured za upravu i Vlada upute u zakonodavnu proceduru inicijativu koja je nezakonita.

"Mi se ne protivimo volji građana, nego Vlada, dodao je mr.sc. **Marin Jurjević**. Ne podržavamo ovaj zakonski prijedlog, jer se protivimo voluntarizmu Vlade koja jednim dozvoljava teritorijalne promjene, iako nemaju sve uvjete za to, a drugima ne, unatoč tome što imaju potporu gradskih vijeća i županijskih skupština.

Nije istina, kaže **Anton Peruško (SDP)** da je kolega Červar u travnju prošle godine podržao osnivanje općine Tar-Vabriga. Iz fonograma te sjednice može se vidjeti da je, zapravo, podupravio stav Vlade koja je tada bila protiv osnivanja te lokalne jedinice.

Valter Poropat (IDS) je izjavio da se slaže s gospodinom Červarom da treba uvažavati stav mjesnih odbora i ljudi u naseljima koja će, prema predloženom, postati nove općine, ali da ne dijeli njegovu mišljenje kako će u svim novim općinama biti bolje.

Nitko od nas u SDP-u, pa ni ja osobno, nemamo ništa protiv toga da se osnuju nove općine, za koje je provedena sva zakonska procedura, ali ne slažemo se s tim da se to provede tamo gdje za to nema uvjeta, rekao je **Zvonimir Mršić (SDP)**. Pogotovo nije u redu da Vlada sprječava teritorijalne promjene ako je sve u skladu sa zakonom. Međutim, svi građani moraju biti jednaki pred zakonom. To znači da treba podržati sve inicijative za osnivanje novih općina

gdje su ispunjeni određeni kriteriji, a ne da Vlada proizvoljno određuje kriterije kako joj se dopada (jednom je to broj stanovnika, drugi put suglasnost grada, u nekim slučajevima ta suglasnost nije potrebna, itd.).

Vlada ne može proizvoljno određivati kriterije

Kako reče, ne slaže se s tezom da je peticija građana nekakvo referendumsko izjašnjenje. Najavio je amandman (podnio ga je zajedno s kolegicom Lugarić) koji ide za tim da se pri svakom budućem prekranju jedinica lokalne samouprave provode savjetodavni referendumi te da se o tome moraju očitovati predstavnička tijela lokalnih jedinica. Nedopustivo je, kaže, da se dio Grada Raba ili Slavenskog Broda otcjepljuje, a da o tome ništa ne kažu žitelji tih gradova, odnosno predstavnička tijela koja su ti građani birali. Međutim, i ovdje se stvaraju dvostruki kriteriji. Da bi se raspisao referendum treba prikupiti zahtjeve 20 posto birača, dok su za osnivanje jedinice lokalne samouprave dovoljni potpisi trećine građana (to bi se moglo protumačiti da neku općinu mogu osnovati i maloljetni građani).

Mnoge općine u Hrvatskoj ne bi mogle opstati da nemaju podršku Vlade, odnosno županije. Stoga ne možemo optuživati Vladu što je udovoljila zahtjevima građana za osnivanjem novih općina.

Nema sumnje - kaže - da će prijedlozi za osnivanje 8 novih općina proći, ali onda barem popravimo Zakon na način da odredimo kriterije po kojima će se u budućnosti moći osnivati jedinice lokalne samouprave. Trebalo bi predvidjeti i mogućnost prelaska pojedinih općina iz jedne u drugu županiju, udruživanja dviju županija ili promjenu njihova sjedišta. U svakom slučaju, člancima 30. do 32. trebalo bi precizno definirati tko su ovlašteni predlagatelji, kako se utvr-

duje mišljenje građana, itd. Osim toga, valja predvidjeti da Vlada daje mišljenje o predloženim promjenama, a ne prethodnu suglasnost.

Provesti cjelovitu raspravu o lokalnoj smoupravi

Očito je da je ovaj Zakon preživio i da preveliki broj jedinica lokalne samouprave postaje kočnicom razvoja države, primijetio je **Niko Rebić (SDP)**. Stoga bi u Saboru trebalo otvoriti polemiku o tome zašto su i bivša i sadašnja Vlada za osnivanje novih, a ne i za spajanje postojećih općina, tamo gdje su se građani za to izjasnili i poduzeli sve potrebno. Založio se za to da se nakon izbora o ovoj problematici provede cjelovita rasprava, "kako bismo konačno osmislili Hrvatsku po želji njezinih građana."

Slažem se s tim da zakone treba mijenjati, ali ne na način da ih kvarimo, izjavio je **Zvonimir Mršić** (ovaj je zasigurno lošiji od postojećeg). Naime, prema sadašnjem Zakonu, o teritorijalnim je promjenama trebalo pribaviti mišljenje predstavničkog tijela lokalne jedinice od koje se dio teritorija izdvaja, a po novome to više ne bi bilo nužno. Ako se jedan mjesni odbor želi izdvojiti iz nekog grada, valja se o tome trebaju izjasniti i građani drugih mjesnih odbora, koji su solidarno uplaćivali poreze u gradski proračun, gradili komunalnu infrastrukturu, itd.

Za razliku od prethodnika, Mršić smatra da je Hrvatska previše centralizirana država. Prepustimo 30 posto svih poreza lokalnim jedinicama i vidjet ćete kako će funkcionirati, odnosno kakve će uvjete stvoriti za svoj razvoj.

Potaknuta njegovim dvojabama oko toga treba li naselje Zaton postati općina ili ne, **Mirjana Brnadić (HDZ)** je rekla da su i nju stanovnici tog naselja molili da podrži njihovu inicijativu. Kako reče, bez obzira na sve suglasnosti koje imaju nije ih poduprla samo radi političkog dodvoravanja, i to zbog više razloga. U prvom redu, to naselje ima samo 400 a ne 570 stanovnika, kao što tvrdi predstavnik predlagatelja. Nadalje, Grad Nin je prvi hrvatski kraljevski

grad s ogromnim povijesnim, kulturnim, a i turističkim značenjem. Potpuno je neopravdano cijepati taj teritorij radi interesa nekolicine ljudi koji bi svojim političkim angažmanom trebali umjeti ostvariti svoja prava i boljitak tog dijela Grada Nina.

U odgovoru na repliku, Mršić je pojašnio da ga je zanimalo zašto mještani Vrsa, koji je također vezan za Nin, imaju veća prava od mještana Zatona ("očito je da se HDZ jednim želi dodvoriti, a drugima ne"). Kad već govorite o nekakvim povijesnim cjelinama, treba reći da je naselje Lopar više od dvije tisuće godine sastavni dio grada Raba. Postavlja se pitanje tko se to politički dodvorava mještanima tog naselja i daje im općinu, a ne mari za ostale građane Raba.

Zaustaviti atomizaciju prostora

Po ocjeni **Nenada Stazića (SDP)** ovaj Zakon predstavlja daljnju atomizaciju prostora koju treba zaustaviti, kako bi se spriječilo daljnje povećanje administracije i drugih troškova. Osim toga, to je eklatantan primjer voluntarizma Vlade u odlučivanju o lokalnoj samoupravi, budući da nema nikakvih kriterija za osnivanje novih općina (treba ih što prije utvrditi). Predloženim se pojačava centralizaciju i slabi samoupravu, a to je i krasan primjer izbornog inženjeringa.

Zamolio je predstavnika predlagatelja, da objasni po čemu su građani Zatona u drugačijem položaju od žitelja Lopara, te apelirao na Vladu da u zakon barem ugradi obvezu raspisivanja referenduma, kao objektivnog postupka za utvrđivanje volje građana. Međutim, izgleda da njoj to nije u interesu, već bi htjela povećati mogućnost da u tome arbitrira. Zbog toga je, gospodine Červar, ovaj zakonski prijedlog neprihvatljiv i uzaludno se pozivati na volju građana kad se tu volju ne poštuje ni u ovom zakonu ni u postupcima Vlade.

Franjo Matušić (HDZ) je primijetio da se njegovo izlaganje temelji na netočnim navodima. Nije točno da se ovdje radi o samovolji Vlade, kad u obrazloženju postoje objašnjenja, utemeljena na

zakonu, zbog čega neki prijedlozi nisu prihvaćeni.

Nije točna tvrdnja kolege Stazića, da će HDZ pobijediti na lokalnim izborima u ovim novim općinama, primijetio je **Pero Kovačević**. Prema njegovoj prognozi, u šest općina pobijedit će HSP, a u ostale dvije IDS.

Zahvaljujući reformi lokalne samouprave iz 1993. godine, neki su se krajevi preporodili, jer su sami počeli brinuti o potrebama svojih građana. Međutim, decentralizaciji što prije treba pristupiti i u fiskalnom, a ne samo u teritorijalnom obliku.

Irena Ahel (HDZ) je opovrgnula Stazićev navod da je Grad Rab glavninu sredstava uložio u naselje Lopar (većina tih sredstava je išla iz državnog proračuna). Da su građani Lopara bili toliko zadovoljni, ne bi ni tražili da se izdvoje iz općine Rab, zaključila je.

Antun Kapraljević (HNS) je iznio svoje amandmanske zahtjeve za izmjenu članaka 31. i 32. Konačnog prijedloga zakona, koji idu za tim da se mišljenje građana utvrđuje na referendumu te da se institut prethodne suglasnosti Vlade promijeni u prethodno mišljenje.

U nastavku se založio za prihvaćanje inicijative građana Seona, da se to naselje izdvoji iz općine Motičina i pripoji gradu Našice. Riječ je, kaže, o inicijativi koja datira još iz 2001. godine i koja je provedena po Zakonu (potpisalo ju je 303 mještana, jer nisu zadovoljni svojim statusom u spomenutoj općini). U prošlom sazivu je čak prošla nadležni saborski odbor, ali koalicijska Vlada nije uvažila tu inicijativu. Izrazio je uvjerenje da će ovaj put biti prihvaćen njegov amandman s tim u svezi, te napomenuo da podupire i inicijative iz drugih sredina koje su podnesene u skladu sa zakonskom procedurom (npr. zahtjev da Kutjevo postane grad i dr.). Nije za to da se Budrovcima u ovom tre-

nutku dopusti izdvajanje iz Grada Đakova, budući da ne udovoljavaju uvjetima, ali ako ispoštuju proceduru podržat će - kaže - i njihov zahtjev.

Na kraju je izjavio da će, budu li usvojeni njegovi amandmani, glasovati za ovaj zakonski prijedlog.

Zakon povući iz procedure

U svom ponovnom javljanju **Zdenko Antešić** je konstatirao da državni tajnik obmanjuje zastupnike, tvrdeći da se Središnji državni ured za upravu izjasnio na upit Grada Raba, glede inicijative Loparana za izdvajanje s područja tog grada. Ne može Vlada, odnosno spomenuti Ured, upućivati u proceduru pravno nevaljan zahtjev (predlagatelj nisu pribavili mišljenje predstavničkog tijela niti ministra financija) i inzistirati na tome da se on provede, negodovao je zastupnik. Potom je čestitao građanima Lopara što su se voljom većine, mimo zakonom predviđene procedure, uspješli izboriti za to da dobiju svoju općinu. Poželio im je da iskoriste sve svoje ljudske i ostale resurse te da budu uspješni u svom nastojanju da ispune zakonom predviđene obveze.

Utvrđivanje kriterija i normiranja određenih pozicija puno je bitnije nego i obrazloženje je li neki grad ili županija dao pozitivno mišljenje za promjenu granica općina i dr.

Primijetio je, među ostalim, da ponuđeni zakonski prijedlog omogućava voluntarizam, jer sve ovisi o volji Vlade, budući da se više ne mora obvezno tražiti mišljenje predstavničkog tijela s čijeg područja se neki mjesni odbor kani odvojiti. Primjera radi, spomenuo je da je cijeli otok Rab ulagao u mjesto Lopar (investirano je više od 60 mln. kuna, što u hotelske objekte, što u infrastrukturu). Točno je da to nisu bila samo sredstva iz gradskog, nego i iz državnog proračuna, ali upravo zbog toga što su se gradske

vlasti za to založile. Stoji argument da se ovim izdvajanjem zapravo želi stvoriti jedna enklava, gdje će vladajuća većina, navodno, polučiti dobre rezultate na lokalnim izborima.

Način izjašnjavanja građana kod nekakvih budućih inicijativa za promjenu granica općina mora biti jasno određen, transparentan i zasnovan na zakonu, napominje Antešić. O toj inicijativi mora se svakako pribaviti mišljenje ostalih dijelova grada ili općine, i to ni u kom slučaju ne može biti diskrecijska odluka Vlade. Naime, to bi značilo da svaka ambiciozna grupica građana koja ima uporište u Vladi može osnovati svoju općinu. Osim toga, moraju se odrediti jasni kriteriji koje treba zadovoljavati novoosnovana lokalna jedinica (npr. određeni broj stanovnika, fiskalni prihod i sl.) te propisati rokovi za upućivanje takve inicijative u proceduru.

Po mišljenju zastupnika ovaj Zakon je puno lošiji od prethodnog. Zbog toga bi ga trebalo povući iz procedure te raspravljati o njemu nakon izbora, u okviru reforme cjelokupne lokalne samouprave.

Replicirajući mu, mr.sc. **Marin Jurjević** je napomenuo da Sabor, kao najviše zakonodavno tijelo u Hrvatskoj, mora donositi pravedne zakone koji će jednako važiti za sve građane. Međutim, ovaj Zakon nije pravedan, jer ruši načelo jednakopravnosti. Osim toga, nije pametno da Parlament pokušava stvarnost prilagoditi svojoj volji, već zakoni trebaju biti odraz stvarnosti.

Nitko ne sprječava legitime zahtjeve građana za unapređenje njihovih samoupravnih prava, odnosno osnivanje novih općina i gradova, ali kod toga treba poštovati zakon, napominje **Zdenko Antešić**.

Mjesna samouprava nije zaživjela

Ljubica Lalić (HSS) je podsjetila na to da je na inicijativu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav s ovog Zakona skinut hitni postupak, jer iz njegova prijedloga nije bilo vidljivo koje se nove općine i gradovi osnivaju i

zašto, te postoje li opravdani gospodarski i financijski pokazatelji za to. Ono što nije bilo vidljivo iz prvog prijedloga nije jasno ni sada, osim što se zna koje se općine osnivaju i koliko broje stanovnika (od 828 do 3666). Nije precizirano, međutim, radi li se o inicijativama pojedinaca ili grupa građana, manjine ili većine, a nisu predloženi ni argumenti za ili protiv osnivanja pojedine lokalne jedinice. Nema sumnje - kaže - da je motiv za teritorijalne promjene nezadovoljstvo građana odnosom između dosadašnje općine ili grada prema određenom naselju. Budući da mjesna samouprava nije zaživjela kako bi trebalo, ne čudi što građani sami žele stvarati uvjete za razvitak svog mjesta i poboljšanje kvalitete življenja njegovih žitelja. Naime, prema Ustavu, lokalne jedinice obavljaju niz poslova iz lokalnog djelokruga kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana (uređenje naselja i stanovanje, prostorno planiranje, komunalne djelatnosti, socijalna skrb, primarna zdravstvena zaštita, odgoj i osnovno obrazovanje, itd.). Dakako, izvori sredstava predviđeni Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave nisu neograničeni, niti neiscrpnjivi. Međutim, niti za jednu od novopredloženih općina nisu predloženi pokazatelji o izvorima financiranja, tako da se ne zna hoće li moći ubrati dovoljno sredstava ni za plaću načelnika i njegove tajnice. Nažalost, dosadašnja iskustva pokazuju da obično više od 50 posto općinskog proračuna odlazi na plaće zaposlenih i ostale troškove upravnog aparata, spomenula je zastupnica. Smatra da općina mora biti u funkciji zadovoljavanja potreba građana, a ne pojedinaca koji će u upravnom aparatu pronaći uhljebljenje. Dakako, u Hrvatskoj ima općina s vrlo velikim fiskalnim kapacitetom koje su opravdale svrhu svog postojanja, a njihovi građani uživaju blagodati decentralizacije. Želja za decentralizacijom je razumljiva, ali nije ostvariva, ako za njenu realizaciju nema financijskih i ekonomskih pretpostavki, a upravo o tome nema podataka. Predlagatelj nas očito smatra glasačkom mašinom koja će dići ruku po stranačkoj poslu-

šnosti, iako su čak i mišljenja stanovnika naselja koja bi trebala postati općinama podijeljena. Naime, dio ih je zanesen euforijom osamostaljenja i ne razmišlja o budućnosti. Neki žele osamostaljenje, ali su svjesni toga da je to dugoročno neodrživo. Dio građana ne zna što je za njih najbolje, a dio ih želi općinu, računajući na to da će država financijski pomagati slabije jedinice lokalne samouprave. Stoga ovaj Zakon doživljam kao predizborni folklor za nekoliko političkih poena, dakako, na teret naroda. Želimo li usavršavati sustav u kojem će građani neposredno sudjelovati u odlučivanju o ostvarenju svojih potreba, poradimo na razvoju mjesne samouprave, napominje zastupnica. U protivnom ćemo doći u situaciju da ćemo imati bezbroj općina, a većina građana će i dalje biti nezadovoljna, jer neće osjetiti prednosti sustava samouprave.

Vinkovcima status velikog grada

Ivica Klem (HDZ) je najavio da će poduprijeti predložene zakonske izmjene, to više što se njime predviđa i izdvajanje naselja Štitar iz Grada Županje. Naime, to naselje već osam godina traži samostalnu općinu, jer njegovi žitelji žele zadržati svoju kulturu i tradiciju.

Po njegovu, a i mišljenju njegovih stranačkih kolega, općina Otok je stekla sve uvjete (broj stanovnika, izgrađena komunalna infrastruktura) da dobije status grada. To bi trebao postati peti grad po veličini u Vukovarsko-srijemskoj županiji jer, zajedno s pripadajućim naseljem Komletinci, broji oko 7755 stanovnika (prema popisu iz 2001.). Izrazio je mišljenje da bi grad Vinkovci, u kojem je dosad bilo i privremeno sjedište Županije, trebao dobiti status velikog grada. Riječ je, naime, o najvećem gradu i najvećem željezničkom čvorištu u istočnom dijelu Hrvatske, a i lokalnoj jedinici s najvećim gospodarskim potencijalom na području ove Županije.

Dužnost nam je i obveza razvijati lokalnu samoupravu, kako bi se lokalne jedinice na području cijele Hrvatske što više približile onima u EU, naglašava

zastupnik. Međutim, o tome bi trebalo temeljito raspraviti nakon lokalnih izbora, jer bismo neopterećeni stranačkim nadmetanjima mogli doći do optimalnih rješenja koja bismo ugradili u novi zakon.

Vlada pala na ispitu zakonitosti

Vlada je predloženim izmjenama prevršila svaku mjeru, jer je sada ne samo u sukobu s građanima, nego i sa zakonom, primijetila je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Ne radi se ni o kakvom voluntarizmu, nego o nezakonitom postupanju i pokušaju Vlade da svoje bezakonje ozakoni, tvrdi zastupnica. Naime, ovaj zakonski prijedlog je ne samo protuzakonit nego i protuustavan, budući da Vlada odbija zahtjeve za osnivanje nekih općina, iako je pravo na lokalnu i područnu samoupravu građanima zajamčeno Ustavom. Ako su ispunjeni svi zakonski, gospodarski i financijski uvjeti za to, ne bi smjela reći ne, napominje zastupnica. Po njenoj ocjeni predložena rješenja su čak dvostruko nezakonita jer se u pojedinim slučajevima, neopravdano daje "zeleno svjetlo" za promjenu granica lokalnih jedinica, a tamo gdje je to prijeko potrebno ne. Na taj način Vlada šalje poruku građanima da se ne treba ponašati u skladu sa zakonom (s obzirom na to ne treba se čuditi što se mnogi građani žale Upravnom sudu na bezakonje).

Primjerice, odbila je njenu inicijativu za osnivanje nove općine Zaton, uz obrazloženje da bi ta općina imala svega 570 stanovnika. Ne samo da to nije točno (Zatonjana ima 640), nego to ni nije objektivan kriterij. S tim u svezi podsjetila je i na zaključak Gradskog vijeća grada Nina, iz veljače 2003., kojim se utvrđuje da su ispunjeni svi zakonski uvjeti za to da Zaton postane općina. U prilog tome spomenula je, među ostalim, da se na tom području nalazi perspektivan turistički kompleks Šepurina, s tolikim brojem noćenja da mu nisu potrebne nikakve državne dotacije. Potom se obratila zastupnici Brnadić koja, kako reče, ovdje plaće nad

sudbinom grada Nina, umjesto da zastupa područje iz kojeg dolazi. Na kraju je napomenula da je Vlada davno pala na ispitu zakonitosti, ali da su sada doista pale sve maske.

Pri svakom budućem prekrajanju jedinica lokalne samouprave treba provesti savjetodavni referendum, a o tome se moraju očitovati i njihova predstavnička tijela.

Nije istina da je Vlada u sukobu sa zakonom, a još manje s građanima, reagirao je **Frano Matušić (HDZ)**. Iz ovog zakonskog prijedloga je vidljivo da ona poštuje volju građana koji su se izjasnili za osnivanje samostalne općine. A onima čiji zahtjevi nisu mogli biti uvaženi, obrazloženo je zbog kojih razloga njihova inicijativa nije našla mjesto u zakonskom prijedlogu.

Nadovezujući se na njegove riječi, **Velimir Pleša (HDZ)** je primijetio da su bivša Vlada i Ministarstvo kojem je gospođa Antičević-Marinović bila na čelu, u proteklom razdoblju radili suprotno zakonu. U prilog tome spomenuo je slučaj Pribislavca, kojem nije dana suglasnost da postane općina, dok su neki drugi zahtjevi uvaženi.

Mirjana Brnadić je uzvratila da upravo zato što želi biti dobra zastupnica svoje županije, odnosno svoje izborne jedinice, ne može prihvatiti prijedlog da se kulturno-povijesni dio grada Nina odvaja od te cjeline. Opovrgavajući navode iz obrazloženja zastupnice Antičević-Marinović, osvrnula se i na njenu tvrdnju da lokalne vlasti nisu prepoznale Zaton kao svoj prioritet. To nije točno, o čemu najbolje svjedoče asfaltirane prometnice na tom području, obnovljen ulaz u naselje, te crkvića sv. Nikole, gradnja kanalizacije, itd. Zaton ne bi bio toliko poznat da nema turističkog naselja, koje je izgrađeno zaslugom Grada Nina i udruženim sredstvima gradskog i državnog proračuna, naglasila je.

Na kraju je ustvrdila da je kolegičin amandman u potpunosti neopravdan.

U odgovoru na repliku, **Ingrid Antičević-Marinović** je napomenula: "Vaš osnovni problem, a i vaše stranke, je u tome što ne možete prihvatiti da se Zaton izdvoji iz Grada Nina. Pa vi ste zastupnica, a ne vijećnica Grada Nina. Ako je Grad tako odlučio, poslušajte građane!".

Opovrgnuvši insinuuacije pojedinih zastupnika da Vlada krši Ustav i zakon, **Antun Palarić** je napomenuo da Vlada poštuje zakon, ali da, očito, postoje različite interpretacije pojedinih zakonskih odredbi, kako kome i u kojem trenutku odgovara. Naime, ovaj Zakon je prošao Vladinu i saborsku proceduru tijekom koje su prihvaćene i mnoge primjedbe. Niti jedno važno saborsko ili Vladino tijelo nije ocijenilo da je u suprotnosti s Ustavom ili zakonom. Mi smatramo da je područni ustroj Republike Hrvatske prije svega državno, a ne lokalno pitanje, i da o tome zadnju riječ treba dati Hrvatski sabor, kao zakonodavno tijelo. Zato se i područje županija, gradova i općina utvrđuje isključivo zakonom, a ne odlukama predstavničkih tijela lokalne ili regionalne samouprave.

Zdenko Antešić je ostao pri tvrdnji da ovaj zakonski prijedlog nije zakonit. Kako reče, za osnivanje nove općine treba ispuniti pet uvjeta, a ako tri nisu ispunjena, riječ je o pravno nevaljanoj inicijativi.

Osnovni problem - monotipne lokalne jedinice

Po ocjeni **Slavka Linića (SDP)** osnovni je problem nedovoljno razrađen Zakon o lokalnoj i regionalnoj samoupravi (na snazi je već 12 godina) kojim su ustanovljene monotipne jedinice lokalne samouprave. U okolnostima kad grad od 200 tisuća stanovnika i općina od 700 ili 800 stanovnika imaju potpuno iste ovlasti, teško je utvrditi bilo kakve kriterije teritorijalnog ustroja, te provesti decentralizaciju ovlasti. Nažalost, izgleda da izmjene Zakona o lokalnoj samoupravi neće doći na raspravu prije lokalnih izbora, pa ćemo i dalje ostati s

problemom rascjepkane Hrvatske, opterećeni željom građana da imaju svoju lokalnu samoupravu. Evidentno je da trebamo imati veći broj jedinica lokalne samouprave, ali ne s istim ovlastima, i to je razlog zbog kojeg ćemo i nadalje biti bez kriterija, tvrdi zastupnik. A najžalosnije je to, što u nedostatku tih kriterija posizemo za diskvalifikacijama, koristeći ih kao argumente. Naime, centralna vlast, nezadovoljna odlukama županije, grada ili općine koji su se negativno očitovali o nekoj inicijativi, spočitava im da su građanima uskratili pravo na samoupravu. Očito nema dovoljno komunikacije između Središnjeg državnog ureda za upravu i jedinica lokalne i regionalne samouprave, koja nam je prijeko potrebna, kao i više tolerancije. Uvjeren je, kaže, da bi razgovor između Državnog ureda i Grada Raba ili općine Vinodol dali bolje rezultate, što bi i zastupnicima olakšalo posao i ovo političko nadmudrivanje.

Istina, moramo shvatiti da promjena postojećeg Zakona Vlada preuzima na sebe kompletnu odgovornost za formiranje teritorijalnog ustroja, jer više ne treba nikoga ništa pitati, kaže zastupnik. Izrazio je bojazan da neće doći do promjena Zakona o lokalnoj i regionalnoj samoupravi, tako da neće zaživjeti višestruki modeli prema kojima bi, primjerice, mjesto od 500 stanovnika trebalo imati pravo na neki vid lokalne samouprave (možda samo pravo odlučivanja kroz mjesne odbore, uz veću financijsku podršku, ali bez ureda i činovnika).

Vlada na dobrom putu

Marija Bajt (HDZ) je najavila da će podržati predložene izmjene, jer se njima predviđaju korekcije u teritorijalnom ustroju koje su se u proteklom razdoblju pokazale potrebnim, radi boljeg i funkcionalnijeg razvoja lokalne samouprave. Podsjetila je na to da je ovaj Zakon dosad mijenjan 16 puta, te da je kroz decentralizaciju pronađen dobar put. Naime, što je vlast bliža građanima, to je veća i bolja mogućnost njihova sudjelovanja u rješavanju tekućih životnih problema. Rezultat - danas se

mnoge male općine po stupnju izgrađenosti komunalne infrastrukture, vodovodne i kanalizacijske mreže i dr. mogu svrstati uz bok većim i financijski jačim sredinama. U mnogima od njih odvija se značajna gospodarska djelatnost i širi poduzetnička aktivnost, kroz razvoj poduzetničkih zona i sl. Navedeno upućuje na zaključak da predloženi teritorijalni ustroj omogućava ravnomjeran razvoj Hrvatske pa ga i nadalje treba dograđivati.

U nastavku je zahvalila Vladi što je za općinu Kutjevo u Požeško-slavonskoj županiji predvidjela status grada. U prilog tome spomenula je da je Kutjevo, otkako postoji, bilo gospodarsko, prosvjetno i upravno središte svog okruženja. Po riječima zastupnice, pisana povijest datira iz 1232. godine, od kada postoje i najstariji vinarski podrumi u Hrvatskoj, koji su ime Kutjeva pronijeli izvan granica naše zemlje. Pored formalnih uvjeta koji su ispunjeni, treba reći i to da je proračun te općine, u kojoj je, inače, razvijeno malo i srednje poduzetništvo, garancija da će ona i u budućnosti učinkovito rješavati probleme svojih građana. Dakako, status Grada opravdat će i svojom turističkom i kulturnom ponudom.

Replicirajući joj, **Josip Leko (SDP)** je konstatirao da je osnovni razlog stvaranja novih općina predizborna vrijeme. Opravdanja načelima koja ne vrijede za sve inicijative pokazuju da nije riječ o interesu građana nego o predizbornom interesu vladajuće stranke.

U odgovoru na repliku, **Marija Bajt** je izrazila svoje neslaganje s takvim stavom. Ponovila je da je ovaj Zakon od svog donošenja 97. godine 16 puta mijenjan i doradivan, a od 1993. godine postoji u sadašnjem obliku. Kroz proteklo razdoblje pojavile su se u pojedinim sredinama Hrvatske inicijative koje su u međuvremenu sazrele, da neki dijelovi teritorija postanu gradovi ili dobiju status općine. Vlada je na dobrom putu jer u svojim prijedlozima ide prema decentralizaciji, što će omogućiti da građani lakše i učinkovitije rješavaju svoje životne potrebe.

Bez obzira na to koja stranka bila na vlasti moramo čuvati dignitet Parlamenta, hrvatske Vlade i njenih institucija, a i same države, napomenuo je **Marin Jurjević**. Najgore bi bilo da građani posumnjaju da donosimo nepravdne i loše zakone, a sjena takvih sumnji već postoji. Budući da se ova rasprava vodi prije lokalnih izbora, dio njih ove izmjene doživljava kao podilaženje nekim jedinicama lokalne samouprave. Još gore bi bilo - kaže zastupnik - da nas sumnjiče da pokušavamo stranački obojiti lokalne jedinice, a i takve sumnje postoje. Loše je i to što Vlada misli da za njih ne vrijede oni zakoni, i principi koji vrijede za građane Hrvatske. Stoga nam je zajednički zadatak, bez obzira na političke opcije kojima pripadamo, otkloniti takve sumnje i interpretaciju naših postupaka. Kako reče, pametna vlast će odoljeti pritiscima s terena kad ocijeni da je to neprincipijelno i neodrživo, a ne da se ide na osnivanje novih općina tamo gdje nisu ispunjeni svi zakonski uvjeti, a stopira se ondje gdje oni postoje. Dakako, priča se o izbornom inženjeringu ili izbornoj geografiji, a treba priznati da je toga bilo i ranije (npr. komad Splita bio je u istoj izbornoj jedinici s otocima). U tom kontekstu spomenuo je i primjer općine Ciljane, u kojoj su neki građani navodno potpisali dvije peticije, onu da se njihova općina pripoji Vrlici, te zahtjev za pripojenje Kijevu. Stoga, odolimo pritiscima koji ponekad nemaju veze sa zdravim razumom, apelira Jurjević, i nemojmo govoriti da su zbog toga neki protiv lokalne samouprave. Svi smo mi za lokalnu samoupravu, ali sada govorimo o nečem drugom.

Uvažavati stavove predstavničkih tijela

Biserka Perman (SDP) slaže se s tezom da treba poštovati volju građana, ali naglašava da treba uvažavati i stavove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne samouprave (ta su tijela birali ti isti građani). S tim u svezi obrazložila je amandmane koje je, zajedno s kolegom Linićem, podnijela na Konačni

prijedlog zakona. Prvim traže da se ne osnuje općina Vinodol u Primorsko-goranskoj županiji, jer se tako izjasnilo Vijeće Vinodolske općine te Županijska skupština, vodeći računa o realnom stanju na terenu. Svoj zahtjev argumentiraju nepoštivanjem zakonske procedure, te napominju da bi kidanje Vinodolske općine dovelo u pitanje njezin daljnji opstanak, zbog drastičnog financijskog i gospodarskog slabljenja.

Drugim amandmanom - kaže - predlažu da se naselja Dobrec, Ika i Oprić, u sastavu grada Opatije, uvrste u općinu Lovran. U ovom slučaju sve je čisto, budući da se radi o volji građana izraženoj na referendumu, koja je potkrijepljena i Sporazumom o utvrđivanju granice između grada Opatije i općine Lovran, koji su usvojila vijeća obje jedinice i Županijska skupština. Stoga se postavlja pitanje zašto Vlada ne poštuje volju građana i predstavničkih tijela lokalnih jedinica? - kaže zastupnica.

Ovaj Zakon predstavlja daljnju atomizaciju prostora koju treba zaustaviti, kako bi se spriječilo povećanje administracije i drugih troškova. Osim toga, to je eklatantan primjer voluntarizma Vlade u odlučivanju o lokalnoj samoupravi, budući da nema nikakvih kriterija za osnivanje novih općina.

U nastavku je primijetila da su od prošlog tjedna, kada je razmatran Prijedlog zakona, iz njegova teksta nestali deseci naselja upravo u Primorsko-goranskoj županiji, odnosno u Vinodolskoj općini ("ako problem ne možemo ili ne znamo riješiti, najbolje ga je izbrisati). Zato živjela demokracija, zahvaljujući kojoj nema posrednika između Vlade i naroda. Jer, što će nam posrednici, a što će nam i narod, ako ne podržava stavove i volju Vlade?"

Antun Palarić je izvijestio zastupnike da je Vlada raspravljala o inicijativi

za promjenu pripadnosti naselja vezano uz Lovran i Opatiju. Međutim, kako je riječ o zahtjevu iz 93. godine, odlučila je zatražiti mišljenje županije, da bi provjerila jesu li građani još uvijek za to. Naime, u Opatiji tvrde da su se građani u međuvremenu predomislili i da oni odustaju od sporazuma potpisanog davne 93. godine.

A što se tiče odluka županijskih skupština o spajanju naselja, u konačni prijedlog zakona uvrštene su sve koje su Vladi bile dostupne, tvrdi Palarić (o onima koje pristignu u međuvremenu očitovat će se prilikom razmatranja amandmana).

Slučaj Lopara najbolje potvrđuje da Vlada ne vodi računa o tome je li inicijativa za teritorijalnim promjenama stara ili nova, primijetio je **Zdenko Antešić**.

Zdravstvo i školstvo trebaju financirati županije

Predloženi Zakon nudi samo manje korekcije teritorijalnog ustrojstva, a ne ulazi u suštinu problema, konstatirao je **Pejo Trgovčević**, rezimirajući stajališta Kluba zastupnika HSP-a. Najveći je problem to što predlagatelj nije definirao kriterije na osnovi kojih su predložene teritorijalne promjene prihvaćene, odnosno neki zahtjevi odbijeni. Stoga se i događa da se ide na osnivanje neke nove općine, unatoč negativnom mišljenju županijske skupštine, a ne prihvaća prijedlog za teritorijalne promjene tamo gdje je to mišljenje pozitivno. U nedostatku takvih kriterija svjedoci smo stalnih zahtjeva za formiranje novih općina, kaže zastupnik. Pritom se uopće ne vodi računa o održivosti sustava u kojem se stvaraju brojne male općine od nekoliko stotina stanovnika, koje nemaju nikakvu perspektivu. Naime, ubrzo se pokaže da dio njih iz svojih proračuna ne može podmirivati niti troškove svoje administracije, a da se i ne govori o zakonskoj obvezi financiranja 20 posto materijalnih troškova osnovnog školstva i primarne zdravstvene zaštite na njihovu području, i dr. Stoga se zastupnici HSP-a zalažu za to da se financiranje zdravstva i školstva prenese na županij-

sku razinu, kako zdravlje i obrazovanost građana ne bi ovisili o imovinskom stanju pojedine općine.

Izrazivši uvjerenje da su oni koji se zalažu za osnivanje novih općina sigurni da će one moći same financijski opstati, ponovio je stajalište svojih stranačkih kolega, kako je ovaj zakonski prijedlog samo izborni inženjering prije lokalnih izbora.

To mišljenje dijeli i Klub zastupnika SDP-a. Njihov predstavnik, **Zdenko Antešić**, napomenuo je da podržavaju legitimnu volju građana za osnivanje novih općina i gradova, ali da pritom treba poštovati zakonom propisanu proceduru. Budući da u ovom slučaju Vlada to nije učinila, ne mogu poduprijeti ovakav zakon. Dodatni razlog je taj što predlagatelj nije predvidio da inicijatori budućih teritorijalnih promjena moraju pribaviti mišljenje lokalnih jedinica iz kojih se pojedina područja odvajaju, što je dosad bilo obvezno. Esdepeovci se, također, zalažu za to da se zakonom propiše da se o spomenutim inicijativama građani trebaju izjasniti na referendumu.

Ne radi se ni o kakvom izbornom inženjeringu, nego o volji građana, bio je kategoričan **Niko Rebić**. Dodao je još da je kolega Jurjević neozbiljno ustvrdio da su i Kijevo i Vrlika sakupili potpise građana Civiljana. Naime, oni su se izjasnili za pripajanje Vrlici, a SDP je napravio inženjering i podvalio ovom Domu njihove potpise.

Za Klub zastupnika HSS-a nikada nije bilo dvojbeno da legitimna inicijativa naših građana ima pravo glasa u ovom Parlamentu, kaže **Ante Markov**. Međutim, treba razdvojiti pitanje legitimnosti inicijative i pitanje prava građana na jednakost, od problema koji su vezani za funkcioniranje i za ustroj lokalne samouprave i uprave u Republici Hrvatskoj. Kako reče, njegovi stranački kolege ne slažu se s tim da radi stvaranja novih i kvalitetnijih odnosa u lokalnoj samoupravi treba otvoriti raspravu o stanju u toj oblasti, analizirajući sve što je u dosadašnjoj provedbi bilo dobro, a kritizirajući i mijenjajući ono što je bilo loše od 93. naovamo. Izrazio je žaljenje što

se potrošilo previše vremena na raspravu o svemu i svačemu, o politici, o lokalnim izborima, a najmanje o onome što tišti naše građane i poskupljuje im život. Bilo bi bolje, kaže, da smo ostavili više vremena za razgovor o izmjenama Zakona o lokalnoj samoupravi, čiji je osnovni cilj osigurati svim općinama jednakopravnost. Naime, sve one moraju imati ista prava, bez obzira na to broje li 2 tisuće ili 10 tisuća stanovnika. A to hoće li netko konzumirati svoje pravo ovisi o njemu, a ne smije mu biti namegnuto, posebno ne od Parlamenta.

Utvrđiti optimalni broj lokalnih jedinica

Predstavnik Kluba zastupnika HSLŠ-a, LS-a i DC-a, dr.sc. **Zlatko Kramarić**, smatra da je u Hrvatskoj previše općina, gradova i županija te da građani ne mogu financijski pratiti toliki broj lokalnih jedinica. Dok god se ne napravi studija o ovoj problematici, na osnovi koje bi se utvrdio njihov optimalan broj, imat ćemo ovakve, ideološki obojene rasprave, ali nećemo riješiti problem lokalne samouprave, tvrdi zastupnik. Naime, svaki put uoči parlamentarnih izbora slušamo velika obećanja, a na kraju ipak pribjegnemo ovakvim palijativnim rješenjima koja nas udaljavaju od prave reforme. Dakako, ta rješenja pokazuju određeni odnos političke moći, tako da neki put pritisci s terena dobiju podršku u Parlamentu, a neki put završe neuspješno.

Lino Červar je ponovio da Klub zastupnika HDZ-a u potpunosti podržava predloženi Zakon i lokalne inicijative za teritorijalnim promjenama. Napokon treba reći ne centralističkom načinu nametanja razvoja jedinicama lokalne samouprave, jer su one u više navrata pokazale da bez uplitanja sa strane mogu najbolje urediti svoj život i razvoj. Zašto ne dozvoliti ljudima da samostalno odlučuju o svojim sudbinama - pita zastupnik (ovo je najbolji način kako sprovesti decentralizaciju i demokratizaciju), te napominje da je ovo poticaj velikim ljudskim potencijalima u našim županijama, gradovima

i općinama da se iskažu. U svakom slučaju, moramo poštovati volju građana, to više što buduće općine i druge jedinice lokalne samouprave imaju izvore financiranja.

Ispravljajući njegove navode, **Zdenko Antešić** je opovrgnuo tvrdnju da se predloženim staje na kraj centralističkom načinu uređenja lokalne samouprave. Upravo obrnuto, ovim Zakonom se jedinice lokalne samouprave uređuju centralistički, budući da za osnivanje nove općine treba pribaviti suglasnost Vlade, kao centralnog tijela, a izostavlja se mišljenje lokalne jedinice iz koje se odvajaju.

Za ispravak netočnog navoda javili su se **Pero Kovačević i Miroslav Korenika (SDP)**. Opovrgnuli su Červarovu tvrdnju da zastupnici HDZ-a podupiru svaku lokalnu inicijativu (da je to istina, hadezeovci bi podržali i zahtjeve za osnivanje općina Brodarica, Zaton i dr.)

Uvijek kad je na dnevnom redu rasprava o lokalnoj samoupravi, a poglavito o područnom ustroju, slijede burne diskusije, nerijetko obojene lokalnom problematikom (iz mjesta iz kojih dolaze zastupnici), konstatirao je u završnom osvrtnu Antun Palarić. Međutim, Vlada RH mora sagledati cjelinu problema, dužna je reagirati kad dobije peticije s potpisima građana, čak ovjerenim od javnog bilježnika. I dalje ostajemo pri tvrdnji da je Vlada poštivala zakon, a poštovat će ga i ubuduće, kaže Palarić. A da je tome tako, najbolji je dokaz činjenica da ni saborski odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav, te za zakonodavstvo, nisu osporili ustavnost i zakonitost predloženog Zakona.

U nastavku je izjavio da ima razumijevanja za gradonačelnike koji bi ovim područnim promjenama izgubili dio svog područja, ali da to nije razlog da se Vladu pokušava optužiti da krši zakone.

Na kraju je zahvalio svima koji su podržali donošenje ovog Zakona, koji je, kako reče, uvažio i inicijative većeg broja stranaka koje su se već pojavljivale u Saboru. Mislimo da je o pretežitom broju novih općina postignut politički konsenzus, a o spornim pitanjima ćemo se očitovati prilikom izjašnjenja

vanja o podnesenim amandmanima, zaključio je.

Želimo li usavršavati sustav u kojem će građani neposredno sudjelovati u odlučivanju o ostvarenju svojih potreba, porađimo na razvoju mjesne samouprave.

Nije točno da je Vlada prilikom stavljanja ovog zakonskog prijedloga u proceduru poštovala zakon, primijetio je **Zdenko Antešić** i dodao: Poštovala je, zapravo, svoj interes da u određenim područjima ostvari bolji rezultat na lokalnim izborima.

Nakon toga je predsjednik zaključio raspravu o ovoj temi.

PREGLEDI I OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Predsjedavajući je pozvao državnog tajnika **Antuna Palarića** da se očituje o pojedinim amandmanima.

- Nije prihvaćen prvi amandman kojega je uputio **Klub zastupnika IDS-a**. Radi se o prvom članku gdje se predlaže dodavanje stavka 2. koji glasi: "Naziv županije, grada, općine i naselja gdje je Statutom propisana ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina, u skladu sa Zakonom o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ("Narodne novine", brojevi 51/00. i 56/00.), ispisuju se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i jeziku i pismu nacionalne manjine". U obrazloženju državni je tajnik napomenuo da se ovim Zakonom određuju područja, a materija koja se predlaže amandmanom već je uređena Zakonom o službenoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina. Zastupnik **Damir Kajin (IDS)** dodatno je precizirao podnijeti amandman i zamolio glasovanje. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

- Drugi amandman podnijela je zastupnica **Biserka Perman (SDP)** i zastu-

pnik **Slavko Linić (SDP)**. Zajednički su predložili da se u članku 11.-VIII Primorsko-goranska županija, kod grada broj 11.- Opatija, brišu naselja Dobreć, Ika i Oprić. Amandman nije dobio podršku predstavnika Vlade koji je napomenuo da se radi o inicijativi iz 1993. godine, a sudeći prema raspoloženju na terenu, građani su promijenili volju. Vlada je predložila navedenoj županiji da još jednom testira raspoloženje i stavove građana. Zastupnica Perman napomenula je da navedena naselja tvore jedinstvenu cjelinu koja je slabo povezana s Opatijom. Predložene promjene prihvaćene su i u Općini Lovran gdje građani iz navedenih naselja obavljaju svoje svakodnevne potrebe. Uslijedilo je glasovanje, amandman nije prihvaćen.

- Amandmanom **Kluba zastupnika SDP-a** predloženo je da se u članku 11.- VIII. Primorsko-goranska županija, obave promjene vezane za Grad 12. Rab, gdje bi se iza naselja "Barbat na Rabu" dodalo i naselje "Lopar". Predstavnik Vlade napomenuo je da Vlada ostaje kod dosadašnjeg prijedloga, odbijajući ujedno obrazloženje ove inicijative. Zastupnik **Zdenko Antešić (SDP)** dodatno je obrazložio amandman navodeći da nije poštovana zakonska procedura predlagatelja jer nije priloženo mišljenje županijske skupštine, a nije predloženo ni mišljenje Ministarstva financija. Uslijedilo je glasovanje. Niti ovaj amandman nije dobio potrebnu većinu zastupničkih glasova. Nakon brojanja glasova predsjedavajući je konstatirao da su bespredmetnim postala i slijedeća dva amandmana. Radi se o amandmanu Kluba zastupnika SDP-a koji se također odnosi na brisanje naselja Lopar u istoimenoj općini, te o amandmanu zastupnice Biserke Perman i zastupnika Slavka Linića kojim se općini Lovran dodaju naselja Dobreć, Ika i Oprić.

- Slijedeći amandman također su zajednički potpisali zastupnici **Perman i Linić**. Predložili su da se u članku 11.- VIII. koji se odnosi na Primorsko-goransku županiju, općina Vinodol briše, a pripadajuća naselja Drivenik, Grižane-Belgrad i Tribalj uvrštavaju se u općinu 21. Vinodolska općina. Drža-

vni tajnik Antun Palarić dodao je da se ne prihvaćaju obrazloženja da je ovim zakonskim prijedlogom za osnivanje općine Vinodol poštivana volja građana. Za riječ se javila i predstavnica predlagatelja amandmana- zastupnica Perman, te napomenula da postoje povijesni, administrativni, proceduralni i gospodarski razlozi da se općina Vinodol ne oformi odnosno da ostane sadašnja cjelina. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije prošao.

- Slijedeći amandman kojega je podnijela zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** prihvaćen je sadržajno, ali u formulaciji Vlade, tako da se naselje Antunovac piše velikim slovom početak naslova, a ostalo malim slovom. Radi se o naselju pod rednim brojem 5. Velika Antunovac, koji se mijenja i glasi 5. Velika, a naselje Antunovac stavlja se ispred naselja Biškupci. Predsjedavajući je dodao da je riječ o nomotehnici, dakle amandman postaje sastavnim dijelom zakona.

- Nije međutim prihvaćen amandman koji je podnijela zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Predložila je da se u članku 16.-Zadarska županija, u popisu gradova 3. Nin, briše naselje Zaton. Antun Palarić napomenuo je da prema podacima Središnjeg Državnog ureda za upravu ta općina ima samo 570 stanovnika, dakle premali broj za osnivanje nove jedinice lokalne samouprave. Zastupnica nije prihvatila iznijeto obrazloženje, navodeći da mjesto ima 640. a ne 570. stanovnika, dodajući da se s inicijativom složilo Gradsko vijeće Nina, te da su istovremeno ostvareni svi proceduralni razlozi kao i financijski preduvjeti. Ujedno je komparirala ovaj prijedlog sa sličnim inicijativama, a predsjedavajući je predložio da se pristupi glasovanju. Prijedlog zastupnice nije dobio potrebnu većinu, amandman dakle nije prošao. Ujedno je konstatirano da slijedeći amandman iste predlagateljice kojim se iza općine 27. Vrsi u Zadarskoj županiji dodaje redni broj "28. Zaton" postaje bespredmetan.

- Zatim je na red došao amandman zastupnika **Antuna Kapraljevića (HNS)** koji se odnosi na članak 17. XIV. Osječko-baranjska županija. Pre-

dložio je da se pod rednim brojem 8. Donja Motičina briše naselje "Seona", a pod rednim brojem 5. Našice, iza naselja "Rozmajerovac" dodaje se naselje "Seona". Amandman nije prihvaćen jer je općina Donja Motičina siromašna pa bi se udovoljenjem ovog amandmana još više ugrozila snaga navedene općine. Zastupnik Kapraljević složio se s konstatacijom o ekonomskoj snazi navedene općine, dodajući da bi to bio prvi korak pri ukidanju te općine, jer se uopće ne naziru potrebna sredstva za kapitalne investicije. Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

- Slijedeći amandman podnio je **Klub zastupnika HSP-a**. Predložili su da se u članku 18.-XV. Šibensko-kninska županija, u popisu gradova pod točkom 4. Šibenik briše naselje "Krapanj", a u popisu općina dodaje se nova točka 2. "Brodarica" s naseljima: Brodarice, Podsolarško, Ražine Donje, Krapanj". Točke 2-16 u popisu općina postaju tako točke 3-17. Predstavnik Vlade napomenuo je da se ovaj amandman ne prihvaća jer bi u tom slučaju bio prekinut teritorijalni kontinuitet Grada Šibenika. Ovakvo obrazloženje nije, međutim, prihvatio predstavnik predlagatelja, zastupnik **Pejo Trgovčević (HSP)** ocjenjujući da ne postoje kriteriji za formiranje novih općina, obrazlažući ujedno inicijativu 1670 građana naselja Brodarice. Pristupilo se glasovanju. Predsjedavajući je nakon brojenja glasova konstatirao da amandman nije prošao, te da nema potrebe da se glasuje o slijedećem, identičnom amandmanu kojega je podnio zastupnik **Ante Markov (HSS)**.

- Zato se pristupilo očitovanju o slijedećem amandmanu kojega je podnio zastupnik **Petar Mlinarić (HDZ)**. On je predložio da se u članku 19. XVI. Vukovarsko-srijemska županija-gradu br. 3. Vukovar, doda i naselje Bogdanovci. Amandman je prihvaćen.

- I slijedeći je amandman potpisao zastupnik **Mlinarić**. Njime se u članku 19. XVI. u Vukovarsko-srijemskoj županiji briše broj 3. Bogdanovci, a umjesto te općine stavlja se općina Petrovci sa sjedištem u naselju Petrovci.

Amandman je prihvaćen, ali u formulaciji Vlade, tako da se brišu Bogdanovci, ali se općina Petrovci dodaje. Tako se mijenjaju i redni brojevi, a dosadašnje općine od 4. do 16. postaju općine pod rednim brojem od 3. do 15. Predsjedavajući je konstatirao da je zastupnik Mlinarić suglasan s predloženom formulacijom pa je amandman prihvaćen u izmijenjenom obliku.

- I slijedeći amandman uputio je zastupnik **Mlinarić**, sugerirajući da se u istoj županiji, općini 21. Tompojevci doda i naselje Svinjarevci. Amandman je prihvaćen i postao je sastavnim dijelom zakona.

- **Klub zastupnika IDS-a** predložio je amandman kojim se u članku 21. mijenjaju stavci 1, 4, 6, 7, 8, 9. i 10. točke 1, 3, 5, 8, 11, 14, 18, 19, 28, 29. i 30. na način koji slijedi: Buje-Buie: Barbedine-Barbedine, Bibali-Bibali, Brdo-Collalto, Brič-Briz, Buje-Buie, Buroli - Buroli, Bužin - Busin, Gamboci- Gambozzi, Kaldanija - Caldania, Kanegra - Canegra, Kaštel-Castel Venere, Krasica - Crasizza, Kršete - Carsette, Kućibreg - Cucibreg, Lozari - Lozari, Marušići -Marussici, Marišće - Marischie, Beli Mlin-Molina Grande, Momjan - Momiano, Oskoruš - Ocorus, Sveta Marija na Krasu-Madonna del Craso (dio-in parte), Škrile - Scrive, Škudelini - Scudelin, Triban-Tribano). 4. Novigrad - Cittanova: Antena I- Antenal, Bužinija - Businia, Dajla - Daila, Mareda-Mareda, Novigrad -Cittanova. 6. Poreč-Parenzo: Poreč-Parenzo, Tar-Torre, 7. Pula-Pola. 8. Rovinj- Rovigno. 9. Umag-Umago; Babići-Babici, Bašanija-Bassania, Čepljani-Ceppiani, Crveni Vrh-Monte Rosso, Đuba-Giubba, Finida-Finida, Juricani-Giurizzani, Katoro-Catoro, Kmeti-Metti, Križine-Crisine, Lovrečica-San Lorenzo, Materada-Matterada, Monterol-Monterol, Murine-Morno, Petrovija-Petrovia, Savudrija-Salvore, Seget-Seghetto, Sveta Marija na krasu-Madonna del Carso (dio-in parte), Umag-Umago, Valica-Valizza, Vardica-Vardiza, Vilanija-Villania, Zambartija-Zambrattia. 10. Vodnjan-Dignano: Gajana-Gaiano, Galižana-Galle-

sano, Peroj-Peroi, Vodnjan-Dignano, 1. Bale-Valle (Bale-Valle), 3. Brtonigla-Vertoneglio; Brtonigla-Vertoneglio, Fiorini-Fiorini, Karigador-Carigador, Nova Vas-Villanova, Radini-Radini. 5. Fažana- Fasana; Fažana-Fasana. 8. Grožnjan-Grisignana; Antonci-Antonzi, Bijele Zemlje-Terre Bianche, Grožnjan-Grisignana, Kostanjica-Castagna, Kuberton-Cuberton, Makovci-Macovzi, Martinčići-Martinčići, Šterna-Sterna, Vrnjak-Vergnacco, Završje-Piemonte. 11. Kaštelir- Labin - Castelliere-S. Domenica, Labin - S. Domenica. 14. Ližnjan-Lisignano, Jadreški-Giadreschi, Muntić-Monticchio, Šišan-Sissano, Valtura-Altura. 18. Motovun-Montana, Brkač-Bercaz (S.pancrazio), Kaldir-Caldier, Sveti Bartol-S. Bartolo. 19. Oprtalj-Portole, Bencani-Benzani, Čepić-Ceppich, Golubići-Golobici, Gradinje-Gradigne, Ipši-Ipsi, Krajići-Craici, Livade-Levade, Oprtalj-Portole, Pirelići-Perelici, Sveta Lucija-S.Lucia, Sveti Ivan-S. Giovanni, Šorgi-Sorghy, Vižintini-Vižintini, Vižintini Vrhi-Monti di Visintini, Zrenj-Stridone (Sdregna), Žnjidarci-Znidaraci. 28. Višnjan-Visignano. 29. Vižinada-Visinada. 30. Vrsar-Orseara; Funtana-Fontane,

Predstavnik Vlade, gospodin Palarić nije prihvatio navedeni amandman ocjenjujući da je slijedeći amandman dr.sc. **Furia Radina** s istim sadržajem, nomotehnički ispravniji. Zastupnik Kajin prihvatio je ovo obrazloženje i odustao od podnjetog amandmana.

- Pristupilo se odlučivanju o slijedećem amandmanu pod rednim brojem 17.kojega je potpisao zastupnik **Radin**. Ovaj je prijedlog prihvaćen uz ispravku nekoliko nomotehničkih nepreciznosti koje se odnose na točan naziv kod dva naselja (Merišće-Merischie i Kršete-Karsette). Predlagatelj Radin prihvatio je navedene ispravke pa je ovaj amandman postao sastavnim dijelom Zakona, uz već navedene korekcije.

- Prihvaćen je i slijedeći amandman **Kluba zastupnika IDS-a** kojim se u članku 4. XVIII. Istarska županija, pod rednim brojem 5. Pazin, briše naselje "Bazgalji".

- I slijedeći amandman IDS-a kojim se u istom članku dodaje naselje "Bazgalji" pod rednim brojem 7. Gračišće, predstavnik Vlade ocijenio je prihvatljivim, a predsjedavajući je zatim konstatirao da time ovi prijedlozi postaju sastavnim dijelom Zakona.

- Zastupnik **Dragutin Lesar (HNS)** predložio je amandman koji se odnosi na članak 27. Predložio je dodavanje stavka 2. koji glasi: "Povjerenstvo svoju odluku mora donijeti u roku od 30 dana od zaprimanja zahtjeva za utvrđivanje, odnosno promjenu granica jedinica lokalne samouprave". Ovaj amandman nije prihvaćen jer ovo Povjerenstvo ima vrlo složene predmete koji se moraju razmotriti sa svih aspekata, ocijenio je državni tajnik Palarić. Budući da nije bilo podnositelja amandmana, pristupilo se glasovanju. Amandman nije prošao.

- Nije prošao ni slijedeći amandman istog podnositelja. Zastupnik Lesar predložio je da se u članku 29. dodaje stavak 2. koji glasi: "Vlada Republike Hrvatske dužna je o podnesenom prigovoru odlučiti u roku od 30 dana od dostave prigovora". Državni tajnik napomenuo je da Vlada prije odlučivanja mora provesti konzultacije i eventualno tražiti pojedina vještačenja. Zato je rok od 30 dana neprihvatljiv. Amandman nije dobio potrebnu većinu glasova.

- Nije prošao ni slijedeći amandman, kojega je podnio **Klub zastupnika SDP-a**, a kojim se u članku 31. na kraju stavka briše zarez i dodaju riječi: "te očitovanje predstavničkog tijela na čije se područje odnosi promjena". U svom obrazloženju, Vlada je ocijenila da su pojedina predstavnička tijela u dosadašnjem postojanju kočila inicijative građana. Međutim, zastupnik **Zdenko Antešić (SDP)** ocijenio je nedopustivim da se zadire u ustavna prava građana i pristupa centralističkom konceptu uprave s jednog mjesta. Zatražio je glasovanje, ali ni ovaj amandman nije prošao.

- Zajednički amandman podnijeli su zastupnici **Marija Lugarić (SDP) i Zvonimir Mršić (SDP)**. Predložili su da se promijeni članak 31. i da glasi: "Predlagatelji svake područne promjene dužni su zatražiti očitovanje predstavni-

čkog tijela jedinice lokalne samouprave te očitovanje županijske skupštine na čijem se području nalazi područje na koje se promjena odnosi. Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave obvezatno je raspisati referendum o predloženoj izmjeni". Vlada nije prihvatila ni ovaj amandman, navodeći da se lokalni referendum ne može raspisati o područnoj pripadnosti, već o onim stvarima o kojima predstavničko tijelo može odlučivati. Ovakvo obrazloženje nije prihvatio jedan od potpisnika amandmana, zastupnik Mršić. Istaknuo je da se smisao ne odnosi na pitanje lokalnog referenduma, već na traženje mišljenja od predstavničkog tijela gdje se događa područna promjena. Nejasno se ujedno definira traženje mišljenja građana, dodao je zastupnik tražeći glasovanje. Ovaj amandman ipak nije prošao, budući da nije dobio potrebnu većinu.

- Isti su zastupnici potpisali i poslali slijedeći amandman. Predložili su da se u članku 32. stavku 1., riječi "prethodnu suglasnost" zamjenjuju sa riječju "mišljenje". U st. 2. riječ "izdat će ili uskratiti prethodnu suglasnost" zamjenjuje se riječima, "dat će mišljenje iz st. 1.". Predstavnik Vlade nije prihvatio opisani amandman, navodeći da Vlada mora imati važnu ulogu u područnom ustroju. Do sada se tražila suglasnost Ministarstva financija, a sada se traži suglasnost Vlade koja pak obuhvaća više aspekata. Zbog ovih razloga ostajemo kod zakonskog prijedloga, potvrdio je Antun Palarić. Predlagateljica, zastupnica Lugarić istaknula je da se slažu o činjenici da Vlada ima važnu ulogu u ovom dijelu. Međutim, nedopustivo je da Vlada odlučuje o tome kako će se organizirati lokalna samouprava. Ukoliko se ne usvoji navedeni amandman, ispada da Vlada ima mogućnost suspenzivnog veta kojega koristi kod određenih prijedloga i inicijativa koje dolaze od lokalnih jedinica i od građana. Zatražila je glasovanje, dodajući da Vlada ne bi trebala koristiti prava kojima se narušavaju prava Hrvatskog sabora. Amandman nije prošao.

- Zastupnik **Antun Kapraljević (HNS)** podnio je amandman kojim pre-

dlaže da se u članku 32. stavak 1. riječi "prethodna suglasnost" zamjenjuju riječima "prethodno mišljenje". Amandman nije prihvaćen jer se njime želi umanjiti uloga Vlade u području ustroja. Zastupnik je ocijenio da i u ovom slučaju vrijede prethodno iznijeta upozorenja i ocjene zastupnice Lugarić, a zatim se pristupilo glasovanju. Amandman nije prošao. Predsjedavajući je zatim konstatirao da je i slijedeći amandman zastupnika Kapraljevića sadržan u prethodnom amandmanu, pa ne treba glasovati. Podsjetimo, u ovom je prijedlogu zastupnik Kapraljević sugerirao da se briše drugi stavak u članku 32.

• Posljednji od 27 amandmana odnosio se na prijedlog **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav**. Predloženo je da se u članku 36. riječ "donijet" zamjenjuje riječju "sklopit", a riječ "kojim" zamjenjuje se riječima "na temelju kojeg". Amandman je prihvaćen.

Prije glasovanja o Konačnom prijedlogu zakona za riječ se javio zastupnik **Zdenko Antešić (SDP)** koji je podsjetio da očekuje odgovor Državnog ureda koji je vezan za situaciju u gradu Rabu, a koji je upućen još 28. siječnja ove godine. Podsjetio je da se o tome dosta govorilo i da je dan nalog tajniku da konačno pronađe traženi odgovor. Predsjedavajući je napomenuo da se ove situacije mogu rješavati i poslije glasovanja, te napomenuo da je za donošenje ovoga zakona potrebna većina svih

zastupnika, dakle najmanje 77 glasova. Pristupilo se glasovanju, a nakon brojanja predsjedavajući je konstatirao da je "za" predloženi tekst glasovalo 76, 7 je bilo "suzdržanih" i 27 "protiv".

Dakle, Zakon nije dobio potrebnu kvalificiranu većinu od 77 glasova. Za riječ se zatim u ime Kluba zastupnika HDZ-a javio zastupnik **Luka Bebić** tražeći pojedinačno glasovanje. Na zahtjev za provjerom rezultata, javio se i zastupnik **Branimir Glavaš** tražeći ponovljeno glasovanje. Smatra da je ovakvo rješenje moguće, jer je na monitoru prikazan drugačiji rezultat od njegovog glasovanja.

Riječ je zatim u ime Kluba zastupnika SDP-a dobio zastupnik **Ivica Račan**. Predsjedavajući je istovremeno konstatirao da su riječ tražili i zastupnici: **Zlatko Tomčić** u ime Kluba zastupnika HSS-a, **Pero Kovačević** u ime Kluba zastupnika HSP-a, **Damir Kajin** u ime Kluba zastupnika IDS-a i **Nikola Vuljanić** u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a. Zastupnik Račan je podsjetio na raniju, gotovo istovjetnu situaciju kada je tražio pojedinačno glasovanje, ali takav prijedlog predsjedavajući nije prihvatio. Zatražio je da se pokaže principijelnost i u ovom slučaju i zatražio 15 minutnu stanku. I zastupnik **Zlatko Tomčić** podsjetio je na poslovničke odredbe, ocjenjujući da su proglašeni rezultati glasovanja i da je time "završena priča bez naknadnih intervencija". Ukoliko se odluči drugačije i on traži pauzu od

sat vremena. Zastupnik **Pero Kovačević** pridružio se zahtjevu za stankom, te dodao da su proglašeni rezultati pa je cijela stvar time okončana. Zastupnik **Damir Kajin** upozorio je da će vjerodostojnost svakog budućeg glasovanja padati na ovom primjeru budući da su već proglašeni rezultati glasovanja. Iako je glasovao za ovaj zakon jer je tako obećao stanovnicima Tar-Vabrige i Funtane, nitko nema pravo dovoditi u pitanje glasovanje ovoga Doma. Većina može predložiti novi zakonski prijedlog pa kada se raspravi idući tjedan i o njemu možemo glasovati. Zastupnik **Nikola Vuljanić** podsjetio je na sadržaj članka 230. Poslovnika u njegovom drugom stavku. On jasno kaže: "Provjera glasovanja mora se zatražiti prije nego što predsjedatelj utvrdi da je pojedina odluka donesena".

Predsjedatelj je ocijenio da su svi zahtjevi klubova zastupnika osim onog iz vladajuće stranke, bili vezani za utvrđivanje da je proglašeni rezultat valjan. Ovi su zahtjevi u pravu, o čemu svjedoči i formulacija vezana za stavak 2. članka 230. Poslovnika. Budući da je predsjedatelj proglasio rezultate glasovanja, neće pogaziti vlastitu riječ, kao ni rezultate glasovanja. Uslijedio je pljesak dijela zastupnika, a nakon toga predsjedavajući je konstatirao da Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj nije prošao.

M.Ko; V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O SPRJEČAVANJU SUKOPA INTERESA U OBNAŠANJU JAVNIH DUŽNOSTI

Uspostaviti sustav koji će onemogućiti političku zlorababu

Radi ostvarenja opravdanog interesa javnosti da zna podatke o tome s kojom imovinom raspolažu i na koji način su dužnosnici stekli svoju imovinu, ali i zato da se uspostavi sustav koji će onemogućiti političku zlorababu, rasprava o imovinskom statusu pojedinih dužnosnika, Klub zastupnika SDP-a predložio je dopunu Zakona kojom se utvrđuje obveza dužnosnika da izvijeste o svojoj imovini na način koji uključuje izvore sredstava i način stjecanja. Nakon kraće rasprave zastupnici su uz jednu amandmansku intervenciju donijeli ovaj Zakon.

O PRIJEDLOGU

Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti uredio je uvjete i način javne kontrole djelovanja državnih dužnosnika s ciljem da se spriječi sukob privatnog i javnog interesa. Uz to, Zakon ima za cilj očuvanje povjerenja javnosti u dužnosnike. Međutim, pokazalo se da za uspostavu i održanje povjerenja javnosti u rad javnih dužnosnika to nije dovoljno. Osim opravdanog interesa javnosti za ponašanje dužnosnika za vrijeme obnašanja dužnosti, javnost s pravom propituje i imovno stanje dužnosnika. Posebice, javnost je osjetljiva na zakonitost stjecanja imovine s kojom raspolažu. Osim opravdanog interesa javnosti za to pitanje, očito je kako je pitanje imovine dužnosnika i njenog porijekla postalo dio političke borbe na način koji dijelom ometa uredan rad najvišeg tijela državne vla-

sti čiji se rad iscrpljuje u međusobnim optužbama. To u konačnici šteti javnom obnašanju dužnosti i radu državnih tijela. Upravo zato, radi ostvarenja opravdanog interesa javnosti da zna podatke

Ovaj je zakon rezultat želje da se u Hrvatskom saboru okončaju jalove rasprave i postupci vezani uz međusobno optuživanje zastupnika, a koji imaju vrlo negativan utjecaj na rad parlamenta, i uopće na naš ugled u svijetu.

o tome s kojom imovinom raspolaže i na koji način su dužnosnici stekli svoju imovinu, ali i zato da se uspostavi sustav koji će onemogućiti političku zlorababu rasprava o imovinskom statusu pojedinih dužnosnika, Klub zastupnika SDP-a predlaže dopune Zakona kojima se utvrđuje obveza dužnosnika da izvijeste o svojoj imovini na način koji uključuje izvore sredstava i način stjecanja. Naglašava još da za provedbu predloženog Zakona neće trebati osigurati dodatna sredstva u državnim proračunu.

AMANDMAN

Amandmanskom intervencijom predlagatelj zakona ispravlja omašku na koju je ukazano tijekom rasprave, a kojom je u stavku 2. članka 7a. propušteno navesti obvezu istinitog izvješćivanja javnosti,

ne samo o imovini dužnosnika, već i o imovini povezanih osoba.

RASPRAVA

Uvodno je u ime predlagatelja dr. sc. **Ivo Josipović (neovisni)** dodatno obrazložio ovaj zakonski prijedlog naglasivši da je on rezultat želje da se u Hrvatskom saboru okončaju jalove rasprave i postupci vezani za međusobna optuživanja zastupnika, a koji imaju vrlo negativan utjecaj na rad parlamenta, i uopće na naš ugled u svijetu.

Istupajući u ime Kluba zastupnika HSS-a **Zlatko Tomčić** podsjetio je na članak 6. važećeg Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti u kojem se navodi što je sve dužnosnicima zabranjeno. Od svih zabrana dosadašnja medijska pažnja, pa i osnivanje istražnih povjerenstava u Saboru najviše se vezivala za zabranu utjecanja na dobivanje poslova javnih nabavki. Analiza preostalih zabranjenih djelovanja dužnosnika pokazuje da pisani trag postoji još samo u slučaju zabrane primanja dodatne naknade za poslove obavljanja javnih dužnosti. Kod ostalih zabranjenih djelovanja dužnosnika u pravilu nema tragova i to je zapravo glavni problem primjene članka 6. Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti. To znači da se te ostale zabrane mogu događati iza zastora javnosti, nema pisanih tragova, stvari se razmjenjuju ispod stola, obećava se u četiri oka, putuje tuđim avionima i brodovima, koriste tuđe kartice i povlaštene informa-

cije itd. Nedavno smo, kaže, bili svjedoci nevjerovatnog događaja u Saboru kada se posumnjalo da bi aktualni premijer mogao biti u sukobu interesa što se navodno reflektiralo primanjem velike sume novca u smislu pogodovanja za nekakve kredite, ali se preglasavanjem odlučilo da se to ne ispituje. Kada je u pitanju Zakon o sprječavanju sukoba interesa to je nedopustivo, podvlači Tomčić. Predloženi zakon je dobar upravo zbog situacije da postoje vidljivi tragovi (npr. na imovini i kvaliteti života nekog dužnosnika), ali ne i pisani u ugovorima. A predloženi zakon upravo o tome govori da dužnosnik mora prezentirati porijeklo svoje imovine. Zakon ima, međutim, i neke propuste. Prema stavku 2. članka 7a. zakonskog prijedloga predviđa dužnost dužnosnika da nastupajući u javnosti istinito i potpuno odgovore na pitanja o svojoj imovini, izvorima sredstava i načinu njenog stjecanja. Zastupnik Tomčić drži da bi dužnosnici trebali potpuno odgovoriti ne samo na pitanja o svojoj imovini nego i imovini osoba koje su s njima povezani. Predlagatelj zakona ne predlaže mijenjanje sankcija za prekršitelje Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti nego bi se ti prekršaji sankcionirali na temelju važećeg zakona. "Ako želimo da predložen zakon bude ozbiljan onda su te sankcije gotovo smiješne", nastavio je Tomčić. Ključno je pitanje što će biti s onima koji daju lažne podatke o porijeklu svoje imovine, budući da predložen zakon ne predviđa nikakvu kaznu za takav slučaj. Stoga bi predlagatelj trebao razmisliti i predvidjeti na koji način sankcionirati mogućnost davanja krivih, odnosno lažnih podataka. Osobno bi, kaže, sugerirao jednu rigoroznu mjeru pa i podcijenu mijenjanja Ustava, a to je da se za grubo kršenje spomenutog zakona predvidi mogućnost da zastupnik izgubi saborski mandat. Ako to nije moguće ili je prekomplikirano tada to valja učiniti kroz intervenciju u Krivičnom zakonu

gdje će to biti okvalificirano kao teško krivično djelo.

Radi ispravka netočnog navoda javio se **Emil Tomljanović (HDZ)**. Reagirao je na konstataciju da je u Saboru nedavno preglasavanjem odlučeno hoće li se ili ne odlučivati o sukobu interesa. Tomljanović podsjeća da se u Saboru nedavno odlučivalo samo da li će se formirati istražno Povjerenstvo za utvrđivanje činjenica u svezi s pitanjima koja se tiču javnog morala u pogledu stjecanja imovine državnih dužnosnika gospodina Ive Sanadera i gospodina Miomira Žužula. Tu se, dakle, radi o različitim stvarima i o dva različita zakona - tj. o Zakonu o istražnim povjerenstvima, i o Zakonu o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti.

Važeći Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javne dužnosti ima dosta nelogičnosti i kontradikcije, ustvrdio je **Josip Leko (SDP)**. Zakon npr. predviđa da dužnosnik unaprijed da izjavu kako će dati ostavku kada Povjerenstvo za sukob interesa utvrdi da je riječ o sukobu interesa teške naravi. Uz to, važeći Zakon izričito kaže da su sjednice Povjerenstva zatvorene iako kod sukoba interesa nije riječ o formalnom sukobu sa zakonom nego o sukobu s moralom u jednom društvu. Drži da je najvažnije dorađivati zakon ali i praksu na način da javnost ima bolji uvid u ponašanje dužnosnika (da dužnosnici na početku i kraju mandata uz prijavu o svom imovinskom stanju daju i podatke o tome kako su imovinu stekli). Povećana odgovornost dužnosnika nameće mu takvu obvezu, naglašava Leko. Predložena dopuna zakona jeste jedan novi element koji će javnosti omogućiti da ima bolji uvid u ponašanje dužnosnika, ali zastupnik ide i dalje i drži da bi sve prijave trebale biti potpisane i otvorene prema javnosti. Bio bi to najbolji doprinos u sprječavanju sukoba interesa, zaključio je Leko.

U završnom dijelu sjednice predstavnici predlagatelja zakona, dr. sc.

Ivo Josipović (neovisni) složio se s mišljenjem da Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti ima određenih nedostataka, ali podsjetio da predložena dopuna zakona ima vrlo ograničenu namjeru. Naime, kod predlaganja zakona predlagatelj nije imao ideju da u cjelini mijenja spomenuti zakon nego je predložio samo dopune za koje je pretpostavio da će dobiti suglasnost svih klubova zastupnika ili barem većine zastupnika u Saboru. Dopunama zakona rješava se tek jedan gorući problem koji se pojavio u Saboru, no ako većina u parlamentu zaključi da su potrebne neke sveobuhvatne promjene, za to je prostor otvoren i vjerojatno će naići na odobravanje Kluba zastupnika SDP-a ali i ostalih u Saboru. Složio se s mišljenjem zastupnika Tomčića da bi zastupnik uhvaćen u laži (s rukama u među) trebao snositi najvažniju političku posljedicu, a to je da doživi prestanak svog mandata. Ali ako takav zastupnik sam nema obraza da to učini onda se to može učiniti samo na ustavnoj razini. Jedini način da se to promijeni jeste izmjena Ustava, ali bi to u ovom trenutku bilo previše za predlagatelja. Glede prijedloga da se teške povrede političkog morala sankcioniraju, odgovara da bi to trebalo propisati Kaznenim zakonom.

Time je okončana rasprava. Prije glasovanja o predloženom zakonu dr. sc. Ivo Josipović zamolio je zastupnike da prihvate amandman predlagatelja zakona kojim se zapravo uzima u obzir primjedba zastupnika Tomčića. Sa 98 glasova "za", 7 "suzdržanih" i 7 "protiv" zastupnici su prihvatili taj amandman, a sa 96 glasova "za", 13 "suzdržanih" i 5 "protiv" donijeli Zakon o dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanom.

J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU DODATNOG PROTOKOLA UZ KAZNENOPRAVNU KONVENCIJU O KORUPCIJI

Međunarodna borba protiv korupcije

Uz jednu amandmansku korekciju zastupnici Hrvatskog sabora hitnim su postupkom prihvatili Zakon o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji (predlagatelj Vlada Republike Hrvatske). Dodatnim se protokolom mijenja i dopunjuje Konvencija na način da obvezuje države članke na poduzimanje nužnih zakonodavnih i drugih mjera u smjeru uvođenja u domaće zakonodavstvo pet kaznenih djela i to: aktivno i pasivno podmićivanje domaćih arbitara, podmićivanje stranih arbitara, podmićivanje domaćih članova sudačkog vijeća i podmićivanje stranih članova sudačkog vijeća. U odnosu na hrvatsko zakonodavstvo Dodatni protokol neće zahtijevati izmjenu ili dopunu Kaznenog zakona RH, s obzirom na to da su odredbe Dodatnog protokola već implementirane u naše unutarnje zakonodavstvo. Interes za potvrđivanje Dodatnog protokola proizlazi i iz činjenice što je Republika Hrvatska članica GRECO-a (Group of states against corruption), čiji je temelj provođenje Programa za djelovanje protiv korupcije iz 1996. godine, a na koji se poziva Dodatni protokol u uvodnim odredbama, zaključuje Vladina predstavnik.

O PRIJEDLOGU

U kraćem obraćanju zastupnicima predstavnik Vlade **Snježana Bagić**, državna tajnica Ministarstva pravosuđa objasnila je da je Republika Hrvatska potpisala Kaznenopravnu konvenciju o korupciji u rujnu 1999., ratificirala u studenome 2000., a Konvencija je u odnosu na Republiku Hrvatsku stupila na snagu 1. srpnja 2002. godine. Dodatni protokol uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji sastavljen je u Strasbourgu 15. svibnja 2003. a stupio je na snagu 1. veljače 2005. Hrvatska je potpisala Dodatni protokol 17. rujna 2003., a to je do sada učinilo 28 država, odnosno 7 ratificiralo. Svrha je Dodatnog protokola jačanje zajedničke sposobnosti država članaka da se odupru pojavi korupcije. Dodatnim protokolom mijenja se i dopunjuje Konvencija na način da obvezuje države članke na

poduzimanje nužnih zakonodavnih i drugih mjera u smjeru uvođenja u domaće zakonodavstvo pet kaznenih djela i to: aktivno podmićivanje domaćih arbitara, pasivno podmićivanje domaćih arbitara, podmićivanje stranih arbitara, podmićivanje domaćih članova sudačkog vijeća i podmićivanje stranih članova sudačkog vijeća. U odnosu na hrvatsko zakonodavstvo Dodatni protokol neće zahtijevati izmjenu ili dopunu Kaznenog zakona RH, s obzirom na to da su odredbe Dodatnog protokola već implementirane u naše unutarnje zakonodavstvo. Interes za potvrđivanje Dodatnog protokola proizlazi i iz činjenice što je Republika Hrvatska članica GRECO-a (Group of states against corruption), čiji je temelj provođenje Programa za djelovanje protiv korupcije iz 1996. godine, a na koji se poziva Dodatni protokol u uvodnim odredbama, zaključuje Vladina predstavnik.

RADNA TIJELA

Dva su radna tijela poduprla donošenje ovoga Zakona i nisu se protivila prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku (**Odbor za zakonodavstvo i Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav**). Isto je učinio i **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** imajući u vidu da je svrha Dodatnog protokola jačanje zajedničke sposobnosti država članaka da se odupru pojavi korupcije. Podržavajući donošenje ovoga Zakona u raspravi u Odboru za pravosuđe istaknuto je da je implementacija Dodatnog protokola u naše unutarnje zakonodavstvo rezultat

sudjelovanja i rada predstavnika Republike Hrvatske u izradi Dodatnog protokola, čime smo usklađivanje kaznenog zakonodavstva izvršili prije potvrđivanja Dodatnog protokola. Uz značenje potvrđivanja Dodatnog protokola, veliku važnost zasigurno će imati i primjena implementiranih normi, a sve u cilju sprječavanja i unapređenja borbe protiv korupcije.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja Vladine predstavnice govorili su predstavnici klubova zastupnika. U ime Kluba zastupnika HNS-PGS-a **Jozo Radoš (HNS)** podržao je donošenje Zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola, ali drži da bi dokumente koje Hrvatski sabor ratificira i prihvaća ili sam donosi konačno trebalo poštivati, jer korupcija je sve veći i veći problem u Hrvatskoj. A da korupcija nije problem kojeg treba zanemariti pokazuje, kaže, i percepcija jedne vrlo ugledne institucije - Transparency international - po kojoj je Hrvatska opet pala na ljestvici percepcije korupcije pa je sa 59 mjesta 2003. godine lani pala na toj ljestvici na 67 mjesto, a ove je godine stanje još gore. U mišljenju Europske komisije korupcija se spominje kao jedan od ozbiljnijih problema s kojima se suočava naša država na svom putu prema Europskoj uniji, a mi se pak prema tom problemu odnosimo dosta ležerno iako to zlo ne ugrožava samo pojedinca nego nagrizava kompletan sustav jedne države. Korupcija utječe na stanje morala, povjerenje građana prema tijelima državne vlasti, politici i drža-

vnoj upravi, ali negativno utječe i na neke sasvim realne procese kao što je npr. pitanje gospodarskog života jedne zemlje. Tamo gdje postoji visoka razina korupcije teško je očekivati veliki i solidan priljev stranih investicija. Zabrinjava ga to što je Hrvatski sabor jedan od rijetkih parlamenata koji se nedovoljno i sporadično bavi pitanjem korupcije, a moglo bi se reći i neozbiljno. Da je tome tako govori i naš Nacionalni program za borbu protiv korupcije s akcijskim planom usvojenim u ožujku 2002. godine. Iako je Program vrlo dobar, sporo se i problematično provodi, kaže zastupnik Radoš. Sa zakašnjenjem su formirane i dvije institucije u tom smislu - Ured za javnu nabavu i Državna komisija za kontrolu postupka javne nabave. Ustrojavanje tih tijela pa i činjenica da njihov proračunski potencijal svake godine pada dovoljno jasno govori da naš odnos prema tome nije dovoljno ozbiljan. I u tom smislu zastupnik je spomenuo i Povjerenstvo Sabora za praćenje provedbe Nacionalnog programa za borbu protiv korupcije koje je trebalo biti osnovano temeljem odredbi Nacionalnog programa. Od donošenja spomenutog programa prošlo je tri godine, a Povjerenstvo još nije osnovano.

Prema korupciji se odnosimo dosta ležerno, iako to zlo ne ugrožava samo pojedinca, nego nagrizi i kompletan sustav jedne države.

Dorotea Pešić-Bukovac rekla je da i Klub zastupnika IDS-a podržava donošenje ovoga Zakona kao uostalom svaki prijedlog i inicijativu koja će pridonijeti smanjivanju korupcije u Hrvatskoj, ali drži da se taj problem neće smanjiti samo donošenjem protokola i zakona sve dok država zaista ne odluči da se obračuna s korupcijom. Čini se da imamo previše dokumenata, a premalo konkretnih rješenja problema korupcije na terenu, ali će na kraju sami građani bez obzira na postojeću pravnu regulativu donijeti

svoj sud o tome smanjuje li se u Hrvatskoj korupcija ili ne. Korupcija je opasan stil života, kaže zastupnica, i dodaje kako je najraširenija među činovnicima, a zatim u javnoj nabavi te da je savršena korupcija uništila 200 tisuća radnih mjesta. Naši se građani svakodnevno susreću s korupcijom bilo da idu liječniku ili po lokacijsku i građevinsku dozvolu te vlasnički list.

Paradoks

I ovaj zakonski prijedlog ponovno dokazuje da je Hrvatska zemlja paradoksa jer dok s jedne strane imamo zadovoljavajuće normativno reguliranje ovog problema, s druge strane zapinje provedba zakona u praksi, što više zaslužuje negativnu ocjenu, podvukao je **Pero Kovačević**, istupajući u ime Kluba zastupnika HSP-a. Govoreći o razlozima donošenja zakona predlagatelj navodi da je zakon potrebno donijeti kako bi Hrvatska i sama pridonijela uspješnoj borbi protiv korupcije na međunarodnoj razini. "Za Klub to predstavlja zanimljivu pravnu kvalifikaciju i zanimljiv razlog za donošenje zakona ali valjda se zakon donosi, prije svega, u svrhu borbe i suzbijanja korupcije u vlastitom dvorištu", primijetio je Kovačević. A korupcija je kod nas prisutna bilo da je riječ o sprječavanju sukoba interesa, o javnim nabavkama ili sudjelovanju dužnosnika u radu nadzornih odbora, zaključio je.

U ime Kluba zastupnika HSS-a govori je **Ante Markov**. Korupcija je stara pošast, a nastala je kao rezultat sukoba i spoznaja da se pojedinac pokušava na neki način usprotiviti pravilima općeg društva, odnosno zakona. Postoji čitav niz konvencija i zakona čiji je cilj uspostaviti jedinstvene kriterije u borbi protiv korupcije, ali se isto tako raspravlja o uzrocima pojave korupcije, a oni su različiti od države do države. Neupitno je, kaže, da je korupcija postojala i u vrijeme komunističkog režima ali je imala svoje druge oblike djelovanja i različito se manifestirala na ukupnost interesa društva. Nadalje, donošenje loših zakona i propisa pogoduje i potiče korupciju,

i daje joj pravno utemeljenje. Konačno, privatizacija i denacionalizacija također su bile izuzetne prilike za sve vrste grabežljivaca da se domognu novca i da kroz zakonske ili druge okvire dođu u poziciju da nešto uzmu što im ne pripada. Zbog toga je borba protiv korupcije bitna, nužna i važna u okviru hrvatske pravne države, a zastupnik još kaže da će uspostavljanjem takvog pravnog reda pridonijeti i šire na svjetskoj razini kvalitetnijoj borbi protiv te pošasti.

Hrvatski sabor je jedan od rijetkih parlamenata koji se pitanjem korupcije bavi nedovoljno i sporadično.

U pojedinačnoj raspravi **Željko Pavlic (MDS)** je podsjetio na sličnu raspravu od prije nekoliko mjeseci u Hrvatskom saboru kada je kao i tijekom ove rasprave upozoreno da je Hrvatska zakonski pokrila sve što je vezano uz korupciju, ali podaci ipak govore da ona iz dana u dan u nas raste. U nastavku upozorio je na štetnost korupcije ustvrdivši kako iako oduvijek postoji korupcija moderne države ona postaje opasnost jer šteti obavljanju društvenih poslova, snižava potrebnu razinu morala u političkom odlučivanju, blokira javnu upravu, a sudstvo čini nedjelotvornim. Postoje različiti izračuni šteta korupcije, ali je najveća šteta što iskrivljuje prioritete u političkom i gospodarskom odlučivanju i pogubno šteti javnoj odgovornosti i društvenom moralu. Procjene o raširenosti korupcije govore da je to stvarni problem Hrvatske, a prvi ali nažalost i nepouzdan podatak je statistika kaznenih djela koja upućuje na to da je riječ o vrlo malom broju prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za korupcijska kaznena djela. Tako je u razdoblju od 1992. do 1997. prijavljeno ukupno 3316 kaznenih djela, podignuto 1408 optužnica, a pravomoćno osuđeno 570 osoba. Dakle, dolazi do svojevrstnog filtriranja korupcijskih predmeta tijekom kaznenog postupka pa osudom završi samo

17,2 posto prijavljenih djela, a bezuvjetnom kaznom zatvora 13 predmeta ili 0,0392 posto. Osim što taj podatak može počivati na oprezu jer su moguće lažne prijave on, prije svega, upozorava na postojanje nesklada između javne percepcije raširenosti pojava i javnog mijenja o tome. Činjenica da raširenost korupcije u Hrvatskoj nije točno mjerljiva, ne umanjuje spoznaju da ometa poslovanje, a dojam o njezinoj učestalosti odbija strane ulagače i hrvatske poduzetnike. Štoviše, svaka relativizacija vrlo je štetna jer stvara moguću alibi za izostanak političke odlučnosti i u provedbi mjera. Pritom je sporedno je li korupcija naslijeđena ili stvorena ili je riječ o eroziji morala, odnosno tko snosi veću krivnju, već je važno što se protiv

korupcije čini, naglašava Pavlic. Dodaje kako uspjeh borbe protiv korupcije ovisi o većem broju čimbenika, a to znači da nije dovoljno samo donijeti zakone već je najvažnija politička volja i odlučnost u toj borbi. Na kraju zastupnik je podržao donošenje predloženog zakona u nadi da će on barem djelom pridonijeti borbi protiv korupcije.

”Postoji izreka da su u lopovskoj državi najcjedeniji građani najveći lopovi, a ne zna zašto ali me sve više to podsjeća na moju Domovinu”, rekao je **Antun Kapraljević (HNS)**. ”Usvojili smo građansko pravnu Konvenciju o borbi protiv korupcije, kazneno pravnu konvenciju, a sada će ”zeleno svjetlo” dobiti i ovaj zakon, ali u borbi protiv korupcije nismo napravili ništa”, podvukao je

Kapraljević. A dokaz za to je što danas 30-tak nevladinih udruga osniva antikorupcijsku koaliciju jer institucije sistema ne funkcioniraju i ne rade svoj posao.

Time je rasprava okončana pa je ostalo samo glasovanje. Nakon što je ministrica pravosuđa Vesna Škare Ožbolt prihvatila amandmanske prijedloge Odbora za zakonodavstvo kojim se nomotehnički uređuju članci 2. i 4. Konačnog prijedloga zakona, zastupnici su sa 111 glasova ”za” i 2 ”suzdržana” donijeli Zakon o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji u tekstu kako ga je predložila Vlada zajedno s prihvaćenim amandmanom.

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZAKLADI POLICIJSKE SOLIDARNOSTI

Otvaranje mogućnosti dodatne potpore obitelji preminulih policajaca

Prijedlog je prihvaćen jednoglasno, nakon kraće rasprave i opće ocjene kako je potrebno osnovati Zakladu radi promocije i poticanja humanitarnog djelovanja pružanjem potpore obiteljima poginulih policijskih službenika MUP-a. Riječ je o pomoći pri rješavanju stambenih problema, stipendiranju školovanja njihove djece, potpori pri zapošljavanju nezaposlenog supružnika, financijskoj pomoći za liječenje i oporavak teško oboljelih policijskih službenika te o financijskoj pomoći roditeljima poginuloga policajca koji je roditeljima bio jedini skrbnik. Prihodi zaklade također bi se koristili za pružanje financijske pomoći pri liječe-

nju članova najuže obitelji policijskih službenika te materijalno zbrinjavanje teško socijalno ugroženih obitelji pripadnika policije.

Prijedlozi i mišljenja prosljeđeni su predlagatelju (Vladi RH) radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

O PRIJEDLOGU

Policajci stradavaju sve više

Umjesto prikaza Prijedloga, evo što je o njemu rekao državni tajnik **Ivica Buconjić**. Zakon je, rekao je najprije, prijeko potrebno donijeti zbog sve većeg

broja policajaca koji stradavaju u službi. U Ministarstvu unutarnjih poslova je, naime, procijenjeno da prava koja obitelji stradalih policajaca ostvaruju po drugim propisima nisu dovoljna za kvalitetno financijsko zbrinjavanje obitelji poginulih policajaca. Po Zakonu o policiji one imaju pravo na zadnju isplaćenu plaću uvećanu dvanaest puta (što je u zadnjem slučaju bilo 72.563 kune) te druge uobičajene troškove, a i naknadu od police osiguranja s mogućnošću ostvarivanja obiteljske mirovine, potporu pri školovanju djece sukladno drugim propisima.

Državni tajnik je izvijestio zastupnike da je Od 1991. u obavljanju službe smrtno stradalo 119 policajaca. Predloženi zakon

bi trebao biti bar jedan od instrumenata za pomoć obiteljima stradalih radi bar djelomičnog ublažavanja teške socijalne situacije u kojoj se nađu.

Donošenjem zakona i osnivanjem Zaklade i formalno bi se ostvarila mogućnost dodatne potpore obiteljima poginulih policajaca, kao i zdravstvenog i socijalnog zbrinjavanja njihovih obitelji.

U MUP-u se, naglasio je, razmišlja i o promjenama još nekih zakona - npr. Zakona o mirovinskom osiguranju.

Na kraju je Buconjić naglasio kako je najčešće riječ o hraniteljima (i to više-člane) obitelji.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav nije imao nijednu primjedbu, dok je **Odbor za zakonodavstvo** predložio sljedeće intervencije: članak 2. dopuniti određenjem tko u ime Republike Hrvatske ostvaruje osnivačka prava i dužnosti; utvrditi (članak 10) tko može zamijeniti odsutnog odnosno spriječenog upravitelja Zaklade; razvidno utvrditi (člankom 12) da osnivač osigurava sredstva za osnivanje i rad Zaklade te da se predviđenih 100 tisuća kuna osigurava u Državnom proračunu.

Zatraženo je još usklađivanje rješenja u svezi sa člancima 20, 23. i 24. (suglasnosti Ministarstva).

Predloženo je također da se preispita mogućnost većeg nadzora i utjecaja zakladnika, dakle mogućnost da Hrvatski sabor ili da Vlada RH daje suglasnost na Statut Zaklade i dostavlja izvješće o radu.

RASPRAVA

Podrška

Nakon predstavnika predlagatelja, državnog tajnika **Ivice Buconji-**

ća, govorio je **Ivan Jarnjak**, a u ime Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost.

U ime Kluba zastupnika SDP-a, Prijedlog je podržao **Šime Lučin**, podsjetivši uvodno kako je u ovom obliku zakon bio napisan još 2003, ali da tadašnja Koalicija zbog približavanja izbora nije namjerno žurila s Prijedlogom.

Usljedile su ove njegove tvrdnje: stresan policijski posao je potplaćen; nema cjelovitih rješenja - što, npr., kad relativno mladi čovjek koji dvadeset godina radi stresan posao dođe u priliku da ga više ne može obnašati; ovaj model policijskih zaklada prisutan je u većini europskih zemalja.

Prava koja obitelji stradalih policajaca ostvaruju po drugim propisima nisu dovoljna za kvalitetno financijsko zbrinjavanje obitelji poginulih policajaca.

Lučin je podsjetio i na svoje dileme iznesene u MUP-u 2003. zbog tada predloženih rješenja (koja su ostala i u ovom prijedlogu) - kome će se žaliti primatelj sredstava ako se bude osjećao povrijeđenim u odnosu na nekog drugog primatelja; nije dobro da u upravnom odboru od sedam članova sjede četiri policajca i tri činovnika (svi bi trebali biti policajci, primjerice ravnatelj, dva-tri načelnika najvećih policijskih uprava te predstavnik sindikata): mora li ministar imenovati Odbor (to stoga da se kod promjene ministra uvijek sve iznova ne mijenja).

Zastupnik je potom rekao kako bi u upravnom odboru trebalo sjediti još jedno neovisno tijelo - psiholog, sociolog, liječnik, koji bi na osnovi kriterija predviđenih pravilnikom odlučivali koliko će se pojedinoj obitelji policajca dati (sredstava za školovanje, socijalnu skrb) jer mora postojati međustepenica između onoga koji traži ili ima prava na sredstva do onoga tko donosi konačnu odluku.

Usljedile su ove sugestije, ocjene i primjedbe: predviđenih 100 tisuća kuna

formulirati kao inicijalna sredstva; u narednih 5 godina izdvojiti 5-6 milijuna kuna; objekt koji MUP ne koristi država bi trebala dati Zakladi; treba li i u samoj Zakladi postojati dodatna kontrola.

Zašto...

U ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Ivan Jarnjak** je podržao hvalevrijednu inicijativu, ali upitao zašto u brojku stradalih policajaca nije uračunato i 711 poginulih policajaca (146 pripadnika Specijalne policije u Domovinskom ratu). U njemu je ranjeno 3586 policajaca (816 pripadnika specijalne policije). Zastupnik je još upozorio da su, prema njegovim podacima, stradala 122 policajca - 23 u policijskoj intervenciji, 54 u prometnoj nezgodi na putu do posla i natrag, 22 od vatrenog oružja (nehat), 17 od bolesti (infarkt) te 6 od suicida.

Predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a se još založio da se ovim zakonom obuhvate policajci poginuli odnosno ranjeni u Domovinskom ratu (i njihove obitelji) kojima nije riješen status te upozorio kako policajci nisu mogli dobiti status dragovoljca (rečeno im je da nisu dragovoljci jer su u odori zaposlenika državne službe). Mora im se stoga priznati da su bili na izvršenju zadaća, naglasio je.

Ispravljajući navod prethodnika, **Pero Kovačević (HSP)** je rekao kako su i prema zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata 1997. i prema važećem svi koji su sudjelovali u obrani najmanje 100 dana, odnosno četiri mjeseca prije 30. svibnja 1990. do 15. svibnja 1992. imaju status dragovoljca i ta prava mogu i danas koristiti.

Problematiku riješiti sustavno

U ime Kluba zastupnika HSP-a, **Pero Kovačević** je podržao zakonski prijedlog uz apel da se problematika riješi sustavno. To podrazumijeva izmjene i dopune Zakona o mirovinskom osiguranju djelatnih vojnih osoba pripadnika Ministarstva unutarnjih poslova i pripadnika službe izvršenja sankcija. Razmisliti, također, valja mogu li se neke stvari napraviti u sklopu zakona o zaštiti voj-

nih i civilnih invalida rata. Ne riješi li se stvar sustavno uskoro će, upozorio je zastupnik uslijediti prijedlozi za donošenje zakona o zakladi vojne solidarnosti, zakladi izvršenja sankcija i sl.

Policajci nisu mogli dobiti status dragovoljca. Rečeno im je da nisu dragovoljci jer su u odori zaposlenika državne službe pa im se stoga mora priznati da su bili na izvršenju zadaća.

Na kraju je predstavnik HSP-a napomenuo kako je i Lučin bio mini-

star policije, a nije u "ono doba" sustavno riješio prava policije. A ne da se to sada rješava zakonom o zakladi. On je još podsjetio da je policija, s nikakvim plaćama i nikakvom opremom, uvijek u situacijama opasnim po život.

Ispravljajući Kovačevića, **Šime Lučin** je netočnom nazvao tvrdnju kako problematika nije riješena sustavno. Upozorio je potom kako je Zakonom o policiji točno propisano "što u kojem slučaju i koliko sredstava". Bitno je da jedna stvar ne isključuje drugu. Može se, priznao je, razgovarati o tome jesu li ta sredstva dovoljna, ali je i pitanje može li država više izdvajati za to.

Donošenje ovog zakona - prvi korak

Odgovarajući na primjedbe i prijedloge, državni tajnik **Ivica Buconjić** je, među ostalim, rekao: donošenje zakona je samo prvi korak; ovaj zakon može riješiti samo manji dio problema (skromna početna sredstva, problemi složeniji i kompleksniji); sudbina poginulih policajaca-branitelja i njihovih obitelji riješena je drugim propisima.

Prijedlog zakona jednoglasno je (sa 100 glasova) prihvaćen.

J.R.

PRIJEDLOG ZAKONA O FINANCIRANJU POLITIČKIH STRANAKA

Financiranje političkih stranaka urediti primjereno normativu i praksi europskih zemalja

Hrvatski sabor nije prihvatio ovaj prijedlog DC-ovog zastupnika Frane Piplovića. U raspravi je, naime, pozdravljena namjera da se financiranje političkih stranaka zakonom uredi na primjeren, zakonit i transparentan način, ali se glasovanjem većina zastupnika priklonila stavu Vlade i Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da se ovo pitanje sveobuhvatno uredi i uskladi s praksom europskih zemalja i hrvatskim zakonodavstvom. Izražena je nada da će Vlada, od koje se očekuje takav zakonski prijedlog, uzeti u obzir i rješenja iz predloženog zakona.

RADNA TIJELA

U raspravi je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav uvažio namjeru predlagatelja da se financiranje političkih stranaka uredi na primjeren, zakonit i transparentan način, ali drži da to treba sveobuhvatno urediti i uskladiti s praksom europskih zemalja i hrvatskim zakonodavstvom. U svezi s rečenim Odbor je predložio da Vlada što je moguće prije podnese prijedlog zakona o političkim strankama kojim će biti uređeno i pitanje financiranja istih. Saboru je predložio da ne prihvati zakonski prijedlog zastupnika

Piplovića iz razloga iznesenih u mišljenju Vlade Republike Hrvatske.

MIŠLJENJE VLADE

Iako uvažava namjeru predlagatelja da se financiranje političkih stranaka uredi na primjeren, zakonit i transparentan način, Vlada je uz brojne konkretne primjedbe uz pojedine članke ustvrdila da predmetnim zakonskim prijedlogom nisu valjano riješena, a niti obrazložena, sva iznimno značajna pitanja vezana uz financiranje političkih stranaka, posebno imajući u vidu i financiranje same izbor-

ne promidžbe. Stoga, Vlada RH predlaže da se financiranje političkih stranaka uredi primjereno normativi i praksi europskih zemalja u okviru cjelokupne reforme izbornog zakonodavstva.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza Prijedloga zakona, evo najkraće što je o njemu uvodno rekao predlagatelj **Frano Piplović (DC)**. Objašnjavajući razloge zbog kojih se predlagatelj odlučio da predloži predmetni zakon, Piplović je rekao kako je uočeno da financiranje političkih stranaka u Hrvatskoj nije riješeno na jedan sustavan i transparentan način, a postojeći način njihova financiranja često je ishodište različitih socijalnih anomalija i nedaća s kojima se suočavamo. Svu netransparentnost postojećeg načina financiranja političkih stranaka DC je osjetio na svojoj koži i u svojim redovima pa je izlazeći pred saborske zastupnike s ovim zakonskim prijedlogom stranka iz koje dolazi predlagatelj zapravo željela upozoriti hrvatsku javnost na moguće malverzacije na tom području, na način na koji novac otiče nekontrolirano, a napose na to kako političke stranke dolaze do novčanih sredstava. Željelo se također pokazati kako se u netransparentnim okolnostima financiranje političkih stranaka politika umjesto služenju općem dobru može pretvoriti u jednu vrstu čerupanja općeg dobra, i u puku trgovinu. Područje financiranja političkih stranaka u Hrvatskoj u biti je jedno mračno i strogo zatvoreno područje, obavijeno tajnovitošću, a često gromoglasnom šutnjom. Drugi razlog zbog kojih se DC odlučio predložiti ovaj zakon leži u činjenici što je veliki broj političkih stranaka u Hrvatskoj više folklorne naravi nego što predstavlja relevantne političke čimbenike. Često te stranke nemaju osnovnih uvjeta za život, niti kadrove i prostor, a programi su im slični kao jaje jajetu. Sukladno projektu borbe i suzbijanja korupcije u Hrvatskoj želja je predlagatelja da se kroz ovaj zakon dobije jedna kvalitetna društvena kontrola i transparentnost u financiranju političkih stranaka koju će pratiti rigorozne sankcije za prekršitelje. Namjera je

bila onemogućiti nemoralne i nepoštene pojedince u političkim strankama da preko stranaka ne uđu u tkivo društva, a napose testirati političku volju svih zastupnika u Saboru, njihovu odlučnost i spremnost da se zakonom jasno propišu načini i kontrola financiranja političkih stranaka. Prijedlog zakona može se shvatiti i kao poziv na djelotvornu akciju protiv korumpiranih političara i mnogih projekata koji često služe za korupciju, a u konačnici to je test koliko smo sami spremni priznati da je jedan ovako netransparentan način financiranja zapravo jedan veliki izvor korupcije u hrvatskom društvu.

RASPRAVA

Financiranje političkih stranaka riješiti cjelovitim zakonom

Nakon uvodnog izlaganja predlagatelja zakona stavove Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav prenio je njegov predsjednik **Dražen Bošnjaković**, a zatim je govorio i u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Zakon o političkim strankama donesen je 1993. godine, u nekoliko je navrata mijenjan, ali zasigurno više ne može odgovarati zahtjevima iz 2005. godine i situaciji u kojoj se nalazimo, a to je put kojim Hrvatska kroči prema Europskoj uniji i proces kojim prihvaća tekovine Unije i usklađenja našeg pravnog sustava. I zato je u tom smislu dobro došla svaka inicijativa pa tako i ovaj zakon, kaže Bošnjaković. Misli kako predlagatelju nije toliko značajno hoće li zakon biti prihvaćen ili neće nego mu je važno da se o ovom pitanju raspravlja. Iako je pitanje financiranja političkih stranaka moguće riješiti i zasebnim zakonom, Klub zastupnika HDZ-a misli da je to bolje učiniti jednim cjelovitim zakonom jer je i sam Zakon o političkim strankama dotrajao u odnosu na društveni trenutak u kojem se nalazimo. Naglašava da osnovni temelj financiranja političkih stranaka mora biti transparentnost i javnost, a građani moraju biti obaviješteni na koji se način troši novac stranaka i koji su

njihovi prihodi. Bošnjaković podvlači kako tu ne bi smjelo biti nikakvih dvojbi. Upozorava zatim na prisutan trend pa s tim u vezi i na preporuke EU-a, Madridske deklaracije i Venecijanske skupine da sve više izvor financiranja političkih stranaka bude državni proračun, upravo zato da bi se zaštitila jedna neovisnost stranaka o raznim lobijima i interesnim skupinama. Dobro je zato da političke stranke imaju svoje mjesto u državnom proračunu, nastavlja Bošnjaković, i kaže da u Hrvatskoj većina prihoda naših parlamentarnih stranaka potiče iz državnog proračuna. Nesporno je da predloženi zakon uvodi dosta novina i nudi doista dobra rješenja od kojih će se dio sasvim sigurno naći u Vladinom prijedlogu, kaže. Primijetio je i neke nomotehničke greške u zakonskom tekstu -spominju se npr. poduzeća koja kao pravni oblik više ne postoje, a Bošnjaković pojašnjava da se zapravo radi o trgovačkim društvima. Prisjetio se i prošle go-

Područje financiranja političkih stranaka u Hrvatskoj u biti je jedno mračno i strogo zatvoreno područje obavijeno tajnovitošću, a često i gromoglasnom šutnjom.

dine kada je SDP izašao sa svojim cjelovitim Zakonom o političkim strankama, i ustvrdio kako ta rješenja i ova iz netom predloženog zakona mogu biti solidan temelj za izradu jednog cjelovitog zakona o pravilu ponašanja i financiranja političkih stranaka. Stoga Klub zastupnika HDZ-a neće podržati predloženi zakon već od Vlade očekuje da što prije izađe sa svojim cjelovitim zakonom o političkim strankama koji će obuhvatiti i segment njihova financiranja. U interesu je Kluba da se materija financiranja političkih stranaka regulira na jedan korektan način koji će se temeljiti na pravilima EU-a i na preporuci da bitan izvor financiranja bude državni proračun.

Iako se načelno slaže s donošenjem jednog zakona o financiranju političkih stranaka, Klub zastupnika HSS-a drži da predložen zakon ima dosta manjkavosti i kako takvog ga ne može podržati u ovoj fazi donošenja, rekao je **Željko Ledinski**. Podrške Kluba neće biti, prije svega, zbog zakonskih odredbi glede dobrovoljnih priloga u novcu koji se političkim strankama mogu davati jednokratno ili više puta godišnje, pa kada su u pitanju fizičke osobe ukupan takav prilog ne smije prelaziti iznos od 100.000 kuna u jednoj godini, odnosno 500.000 kuna kada su u pitanju pravne osobe. Već takav prijedlog, kaže, dovoljno pokazuje kakav je danas stav u javnosti ali i pojedinih stranaka uopće o korumpiranosti jer ako se normalnim smatra zatražiti npr. donaciju za rad stranke od pola milijuna kuna tada to puno govori o tome kakvo je stanje kod nas. U HSS-u je već davno ograničena maksimalna donacija za rad te stranke pa kada je u pitanju pravna osoba iznosi do 100.000 kuna, odnosno do 10 tisuća kuna za fizičke osobe. HSS se pridržavao tih ograničenja cijelo vrijeme izborne kampanje želeći biti transparentan, a i svi ostali bi se trebali postaviti tako da traženih donacija bude minimalno, i dio rada stranaka kao i dosad financira se iz državnog proračuna, ovisno o postignutim rezultatima na izborima. Na taj bi se način, kaže, izbjegle optužbe da su političari u Hrvatskoj korumpirani i da lobiraju ne u skladu sa stavom svojih stranaka nego u stavu s nekim dnevno političkim aktivnostima. Uz to, sve bi stranke trebale na jedan transparentan i javan način objaviti imena svojih donatora i donacija.

Zabraniti anonimne donacije

Ideja ovog zakona da se konačno i zakonski uredi jedna tako bitna odrednica djelovanja političkih stranaka kao što je jasan prikaz njihovog financiranja u svakom je slučaju dobra, rekla je **Biserka Perman (SDP)**, istupajući prva u pojedinačnoj raspravi. Netransparentnost u financiranju najčešći je uzrok nepopularnosti političara i njio-

vog rada u javnosti pa je to bio razlog što je SDP ranije podnio inicijativu da se zakonski riješi ovaj problem. Skandali i stalno prisutna nagadanja u vezi s financiranjem političkih stranaka i izbornih kampanja u Republici Hrvatskoj dovoljan su pokazatelj potrebe da se to pitanje zakonski bolje uredi da bi se spriječio pad građanskog interesa za aktivnim sudjelovanjem u političkim procesima te povećalo povjerenje građana u politički sustav. Najbolji dokaz u prilog tezi da je ovo pitanje nužno regulirati je sve veća apstinencija građana na izborima bilo koje vrste. Važeći Zakon nedovoljno normira način na koji se stranke financiraju, i ne osigurava načela transparentnosti i odgovornosti rada političkih stranaka, a da bi se predloženim zakonom postigao cilj, odnosno osigurala ta transparentnost i ujedno onemogućile sumnjive donacije, potrebno je unižeti neke promjene. Dobrovoljni prilozima npr. ne bi trebali biti nužno samo novčana sredstva već također i nenovčana, a kako bi se izbjegle moguće malverzacije ili šverc opreme trebalo bi ugraditi i odredbu kojom bi se strankama zabranilo primanje dara bez dokumenata o porijeklu i tržišnoj vrijednosti. Predložena gornja granica doniranih sredstava pravnih i fizičkih osoba zastupnici Perman djeluje previsoko, posebno ako se želi osigurati provođenje odredbi iz Glave VIII - o zabrani pritisaka i obećanja prema potencijalnim donatorima jer joj se čini nevjerovatnim da netko donira npr. 500 tisuća kuna i pritom ne želi niti jednu protuuslugu. Također je potrebno izričito zabraniti anonimne donacije i regulirati donacije iz inozemstva. "Da bi predloženi zakon učinili što boljim i uklonili nedostatke važećeg zakona koji obuhvaća ovaj problem, potreban je doprinos svih parlamentarnih stranaka kako bi u konačnici prihvatanjem ovog ili sličnog zakona kojeg bi pripremila Vlada učinili financiranje političkih stranaka transparentnijim nego što je to sada slučaj", zaključila je zastupnica Perman.

Cilj ovog zakona je hvalevrijedan da se spriječi situacija glede netransparentnog trošenja i prikupljanja novca politi-

čkih stranaka, a birači konačno saznaju s kim imaju posla, primijetio je **Nikola Vuljanić (HNS)**. Činjenica je da korupcija raste, a ovakvim prijedlozima zakona rasti će i dalje iz jednostavnog razloga što je to dobrim dijelom stroj za prodaju političke magle. Poglavlje zakona u kojem se govori o financiranju iz državnog proračuna praktički je prepisano važeće rješenje, a ništa se ne spominje ono o čemu je čitava Hrvatska govorila par mjeseci - o prelascima tzv. nezavisnih zastupnika i mijenjanju stranačkog statusa za određene svote novca. Drži da je apsurdno i pomalo licemjerno i nepotrebno određivati maksimalni iznos kojeg jedna fizička ili pravna osoba može donirati političkoj stranci i kada bi sada neki naš Bill Gates htio npr. donirati političkoj stranci milijardu, dvije ili tri milijarde kuna morali bismo mu se zahvaliti i reći da bez obzira što vjeruje u program dotične stranke predloženi visoki iznos sredstava ne može se prihvatiti, kaže Vuljanić. Drži da je ključno znati da je spomenuta osoba dala novac u stranačku blagajnu, jer ako se to zna i ako je to javno tada su i usluge koje bi eventualno prosljedile iz tog novca unaprijed onemogućene. Osvrnuo se i na predloženu odredbu prema kojoj ako politička stranka ne plati kaznu u utvrđenom iznosu i roku, nadležno tijelo uprave će je brisati iz registra političkih stranaka. S tim u vezi interesiralo ga je kako bi predlagatelj zakona proveo u praksi tu odredbu na primjeru političke stranke koja je na vlasti, bez obzira o kojoj se to stranci radilo. Sve u svemu čini mu se da predložen zakon nije vrijedan podrške u Hrvatskom saboru.

Završnu riječ imao je predlagatelj, zastupnik **Frane Piplović**. Nitko pametan, kaže, neće reći da u Hrvatskoj ne postoji problem koji proizlazi iz netransparentnog financiranja političkih stranaka. Piplović se zahvalio svim zastupnicima koji su uočili taj problem i dali svoj doprinos u razmatranju ove problematike. Objašnjava da Demokratskom centru i njemu osobno nije bila namjera da budu ekskluzivni već samo da da jednu ideju i inicijativu, i drago mu je da se ona prihvaća već s prijedlogom da

se u roku od godine dana donese jedan novi, cjelovit zakon. "S tim smo zadovoljni i naša je namjera već time ostvarena, a podrška koju smo dobili od dvije najveće parlamentarne stranke zapravo garantira da ćemo u dogledno vrijeme imati takav jedan zakon", nastavlja Piplović. DC nije narcisoidna politička stranka i ne smatra se najpametnijom i najboljom, ali smatra svojom dužnošću uputiti jedan ovakav zakonski prijedlog. Iskreno vjeruje da će se u pripremi novog zakona voditi računa o predloženom zakonu kojeg je pripremio DC, a ranije i SDP, a napose o prijedlozima iz ove rasprave.

Reagirajući na istup zastupnika Vuljanića, Piplović je ustvrdio da se ovdje ne

radi o načinu financiranja DC-a. Za stranku kojoj pripada Piplović kaže da je kao mala stranka smogla snagu da javno prizna kako je otkrila svog nekadašnjeg predsjednika stranke u jednom nedjelju i zna se kako je ista osoba završila. "Ali ako se na ikoga odnose odredbe članaka ovog Zakona onda se to odnosi na Vas i na stranku kojoj pripadate", poručio je Piplović zastupniku Vuljaniću. "Mi u Zagrebu nismo imali ljude koji su za 700 tisuća kuna kupili od sirotinje zemljište, a onda ga preprodali za 10 ili 11 milijuna kuna, niti ljude koji su na sumnjiv način diljem Hrvatske opljačkali mnoga javna poduzeća", dodao je Piplović. Reкао je još kako vjeruje da će u roku od godine dana Hrvatska dobiti jedan zakon o financiranju političkih stra-

naka primjeren modernoj, suvremenoj i odgovornoj Hrvatskoj.

Reagirao je zastupnik **Nikola Vuljanić (HNS)** konstatacijom da ako je netko nešto i napravio onda je to učinio pojedinac, ali ne i politička stranka.

Više nije bilo zainteresiranih za raspravu pa se pristupilo glasovanju u kojem zastupnici sa 99 glasova "za", 7 "suzdržanih" i 1 "protiv" prihvatili sugestiju Vlade Republike Hrvatske da se ne prihvati Prijedlog zakona o financiranju političkih stranaka, koji je predložio zastupnik Frano Piplović, zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade RH i izvješću Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNOM IZBORNOM POVJERENSTVU REPUBLIKE HRVATSKE

Unaprijediti izborni sustav

Zastupnik **Željko Pavlic (IDS)** podnio je zakonski prijedlog o ustrojstvu Državnog izbornog povjerenstva kao stalnog i profesionalnog tijela. Dajući svoje mišljenje, Vlada je napomenula da se ne protivi osnivanju ovoga tijela, ali to pitanje i sama namjerava urediti u okviru cjelokupne izborne reforme izbornog zakonodavstva, nakon lokalnih izbora. Vlada nije podržala ovaj zakonski prijedlog navodeći da uz pojedine dvojbene odredbe predlagatelj nije podnio cjelovit obuhvat financijske procjene posljedica predmetnog zakona za državni proračun. Slični stavovi čuli su se i na Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav, pa saborska većina nije podržala ovu inicijativu prilikom glasovanja. Kako bi se ovo pitanje ipak uredilo, zastupnici su većinom glasova prihvatili zaključak kojim se Vlada obvezuje na podnošenje Pri-

jedloga zakona kojima će se urediti i pitanje Državnog izbornog povjerenstva i to do kraja 2005. godine.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog dodatno je obrazložio sam predlagatelj, zastupnik **Željko Pavlic**. Uvodno je napomenuo da se time želi unaprijediti izborni postupak i sustav u Republici Hrvatskoj. Osvrnuo se zatim na mnogobrojne primjedbe koje se čuju nakon gotovo svih provedenih izbora, podsjećajući da je samo za posljednje predsjedničke izbore podignuto čak 74 kaznenih prijava zbog dvostrukog glasanja u Hrvatskoj i BiH. Uvjeren je da treba ustrojiti jedno stalno stručno tijelo koje bi u svakom trenutku bilo spremno odgovoriti na ove probleme i koje bi kontinuirano unaprjeđivalo izborni sustav u Hrvatskoj. Državno izborni povjerenstvo

funkcionira na određeni način i danas, ali cjelokupna problematika smještena je unutar tri posebna zakona. Posebnim se zakonom obavlja i uređuje izbor zastupnika u Hrvatski sabor, za lokalne izbore, te izbore za predsjednika Republike Hrvatske. Na temelju tri različita zakona imenuju se i izborna državna povjerenstva. Obrazložio je zatim pojedinosti oko ustrojstva i rada Državnog povjerenstva za izbor predsjednika Republike Hrvatske, ocjenjujući da su ostavljeni prekratkim vremenski rokovi za kvalitetniju pripremu ovih značajnih poslova. Slična se situacija ponovila i prilikom priprema za lokalne izbore. U ovom je slučaju rok za pripremu bio svega 45 dana, pa je i u ovom slučaju Izbornom povjerenstvu ostavljen prekratak vremenski rok.

U našem izbornom zakonodavstvu najkvalitetnije su riješeni izbori zastupnika u Hrvatski sabor. Zakonom o izboru

zastupnika utvrđuje se prošireni sastav Izbornog povjerenstva, a ovi su poslovi normirani u člancima 53, 54, 55, 56. i 57. gdje se govori o stalnom i proširenom sastavu Izbornog povjerenstva. Zastupnik je ponovio da predlaže formiranje Državnog izbornog povjerenstva kao stalnog državnog tijela koje bi funkcioniralo cijelo vrijeme te samostalno i neovisno obavljalo poslove u okviru svog djelokruga.

Treba formirati Državno izborno povjerenstvo kao stalno i profesionalno tijelo koje bi samostalno obavljalo sve poslove oko izbora.

Poslovi bi bili određeni ovim zakonom i zakonima kojima se uređuje postupak izbora zastupnika, izbora predsjednika Republike Hrvatske, izbora članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne, regionalne samouprave, izbora članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave kao i provedba državnog referenduma.

Dakle, stalno Državno izborno povjerenstvo obuhvatilo bi cijeli izborni sustav u Republici Hrvatskoj, te bi se ujedno približilo sličnoj praksi koja je već uobičajena u ostalim europskim zemljama. Ovo bi tijelo imalo 13 članova. Stalni sastav bi tvorilo 7 a prošireni 6 članova. Naveo je zatim koje bi se razlike osjetile u odnosu na sadašnju strukturu Povjerenstva. Članovi sadašnjeg tijela u pravilu su suci Vrhovnog suda, dok je predsjednik Povjerenstva ujedno i predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske. I sam predsjednik ovoga Suda, gospodin Ivica Crnić zalagao se za sličan koncept navodeći da bi se time rasteretili suci Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Uz svoj sudački posao predstavnici sudske vlasti moraju obavljati čitav niz zahtjevnih poslova vezanih za provedbu i nadzor izbora.

Predložio je da bi 7 stalnih članova povjerenstva trebao birati Hrvatski sabor, sukladno odredbama članka 4. predložena teksta. Ove osobe koje bi treba-

le posjedovati najmanje visoku stručnu spremu iz pravnih ili političkih znanosti bile bi birane na rok od 6 godina, a prošireni sastav popunjavao bi se iz redova saborskih zastupnika s podjednakim brojem iz vladajuće stranke i iz redova opozicije. Time bi se dobila ravnoteža i kontrola Državnog izbornog povjerenstva, a u svom radnom djelokrugu ovo bi tijelo objedinilo sve poslove iz navedena tri zakona o izborima. Osim toga, ovo bi tijelo moglo davati dodatna mišljenja i preporuke uz unapređivanje izbornog postupka, te oko poslova vezanih uz referendum i izbornog zakonodavstva.

Predlagatelj se zatim osvrnuo i na mišljenja Vlade i radnih tijela o predloženom tekstu. Napomenuo je da je mišljenje Vlade negativno, te predložio da se eventualne slabosti isprave tako što će se provesti drugo čitanje. Ovaj zakonski prijedlog ne bi se trebao zaustavljati već u ovoj fazi jer se može napraviti mnogo toga korisnog budući da svi težimo unaprjeđivanju hrvatskog izbornog sustava. Ocijenio je na kraju da predloženi zakonski tekst predstavlja solidnu osnovu za jednu kvalitetnu raspravu.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav raspravio je predloženi zakonski tekst kao matično radno tijelo, imajući na raspolaganju i mišljenje Vlade Republike Hrvatske. U raspravi je naglašeno da se Odbor u načelu ne protivi osnivanju Državnog izbornog povjerenstva kao profesionalnog tijela, s time da ovo pitanje treba urediti u okviru sveobuhvatne reforme izbornog zakonodavstva, nakon lokalnih izbora ali ne na način predložen ovim Prijedlogom zakona. Većinom glasova predloženo je donošenje zaključka kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o Državnom izbornom povjerenstvu koji je podnio zastupnik Željko Pavlic, iz razloga iznesenih u mišljenju Vlade Republike Hrvatske.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske nije podržala Prijedlog zakona o Državnom izbor-

nom povjerenstvu Republike Hrvatske koji je podnio zastupnik Željko Pavlic. Načelno se ne protivi osnivanju Povjerenstva kao profesionalnog tijela, ali smatra da ovo pitanje treba urediti u okviru cjelokupne reforme izbornog zakonodavstva, nakon lokalnih izbora. Vlada je istaknula i konkretne primjedbe, ocjenjujući uz ostalo, da nije dobro razrađen postupak izbora ovoga tijela (članci 4, 5. i 6.). Ujedno je potrebno propisati obvezu vođenja popisa birača, a predlagatelj je propustio iznijeti i cjelovit obuhvat financijske procjene posljedica predmetnog zakona za državni proračun.

RASPRAVA

U ime Vlade Republike Hrvatske, uvodno je govorio zamjenik državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za upravu, gospodin **Pavao Matičić**. On je odmah istaknuo da Vlada ne podržava predmetni zakonski tekst iako se načelno ne protivi osnivanju stalnog Državnog izbornog povjerenstva kao

Važno je propisati i obvezu vođenja evidencije i popisa birača, te utvrditi sve financijske posljedice.

profesionalnog tijela. Međutim, ovo bi se pitanje trebalo cjelovito urediti unutar reforme izbornog zakonodavstva nakon obavljenih lokalnih izbora, uzimajući u obzir naša, ali i međunarodna iskustva. Sukladno tome Vlada je istaknula i pojedine konkretne primjedbe, ocjenjujući ujedno da nije dobro razrađen postupak izbora članova Državnog izbornog povjerenstva jer se ne jamči zastupljenost svih političkih opcija. Ujedno smatra da bi trebalo predvidjeti njegov uži sastav koji bi obavljao poslove Državnog izbornog povjerenstva u pojedinačnim, izvanrednim lokalnim izborima. Bilo bi potrebno propisati obvezu vođenja i popisa birača, te utvrditi sve eventualne financijske posljedice pre-

dmetnog zakona na Državni proračun. Zbog navedenih razloga Vlada Republike Hrvatske ne podržava navedeni Prijedlog zakona.

U nastavku rasprave nakon stanke, **Dražan Bošnjaković** iznio je stavove i razmišljanja koji su se čuli prilikom rasprave na Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Tako je ocijenjeno da to pitanje treba urediti sveobuhvatnom reformom izbornog zakonodavstva, ali ne na predloženi način. Zato je Odbor većinom glasova predložio Hrvatskom saboru da ne prihvati rečeni zakonski prijedlog. Istovremeno je jednoglasno donesena zaključak kojim se Vlada obvezuje da nakon sveobuhvatne javne rasprave do kraja 2005. godine podnese zakonski prijedlog kojim će se urediti ova materija. Zastupnik Bošnjaković u nastavku je govorio i u ime Kluba zastupnika HDZ-a.

Utvrđiti financijsku konstrukciju

Nespornim smatra da ovo pitanje treba riješiti kako bi Hrvatska dobila Državno izbornu povjerenstvo kao stalno i profesionalno tijelo. I do sada su izbori bili vođeni na visokoj profesionalnoj razini, a takva je ocjena potekla i od međunarodnih udruga i organizacija. I on je podsjetio na inicijative predsjednika Državnog izbornog povjerenstva, Ivice Crnića koji je upozoravao na preopterećenost sudaca i predlagao osnivanje samostalnog i stalnog tijela. O sličnim je inicijativama svojedobno govorio i premijer dr.sc. Ivo Sanader, pa je opravdano vjerovati da će se i dijelovi predloženog zakonskog teksta nedvojbeno naći i u realizaciji ove ideje. Klub zastupnika HDZ-a ne može podržati ovu inicijativu jer svaki zakon mora imati financijsku konstrukciju. Ne treba zaboraviti da Državno izbornu povjerenstvo mora imati osigurane uvjete za rad, te stalno sjedište i potrebnu tehničku opremu. Ne radi se ovdje samo o preraspodjeli sredstava jer će se pojedine stavke sasvim sigurno povećati. Iako u prijedlogu ima određenih rješenja koja nisu neprihvatljiva, on u dobroj mjeri

preuzima i pojedine prijedloge koje je uputio GONG. Upozorio je zatim i na detalje kojima se bira prošireni sastav Povjerenstva, ocjenjujući da će političke stranke ovdje određivati članove proširenog sastava. Zbog toga je predloženi segment neprihvatljiv, a trebalo bi jasnije precizirati i odredbe članka 8. predloženoga teksta.

Klub zastupnika HDZ-a podržava ocjene i mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, a iz istih razloga neće podržati ovaj prijedlog, zaključio je zastupnik Bošnjaković.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Pero Kovačević (HSP)**. Kaže da je zastupnik Bošnjaković utvrdio kako je premijer Sanader nakon "ushićenosti" postignutim rezultatima predsjedničkih izbora, rekao kako će se pristupiti reformi izbornog sustava. Istaknuo je da je netočno kako je premijer Sanader govorio o reformi izbornog sustava nakon lokalnih izbora, nego ju je najavio odmah.

Zastupnik Bošnjaković odmah je upozorio da je došlo do povrede Poslovnika koja je propisana člankom 215. Dodao je ujedno da tijekom svog izlaganja nije govorio ni o kakvoj "ushićenosti".

Voditi računa i o eventualnim promjenama izbornog zakonodavstva

Zastupnik **Nikola Vuljanić** govorio je u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a te ocijenio potrebu izmjene izbornog zakonodavstva u cjelini kako bi ga se usuglasilo s političkom i društvenom situacijom. Unutar tih ocjena potrebno je donijeti i Zakon o Državnom izbornom povjerenstvu, kako bi se nadzirala provedba svih izbora sukladno zakonskim propisima. Napomenuo je da je Klub nedavno raspravio vlastiti prijedlog Zakona o popisu birača. Nažalost, rečeni zakonski tekst nije prošao u ovom pokušaju, pa se treba nadati da će biti bolje sreće slijedeći put. I ostali izborni zakoni govore o položaju Državnog izbornog povjerenstva, a praksa većine europskih zemalja potvrđuje postojanje

jednog profesionalnog, stalnog tijela. Ono se brine o provođenju i organizaciji izbora, te promjenama izbornog zakonodavstva u skladu s vlastitim potrebama i situacijom. Budući da su kod nas praktički svake druge godine određeni izbori i poneki referendum, stalno bi tijelo imalo sigurno dovoljno posla.

Budući da su kod nas izbori svake druge godine, ovo bi tijelo imalo dovoljno posla.

Osvrnuo se zatim na pojedine segmente iz podnijetog prijedloga, ocjenjujući da bi stalno tijelo vodilo nadzor i nad utroškom sredstava, te nadzor nad središnjim popisom birača u Hrvatskoj i u svijetu. Isto tako, davalo bi mišljenje i o eventualnim promjenama izbornog zakonodavstva, te o prijedlozima vezanim uz organizaciju i nadzor izbora. Smatra ujedno da je predloženi model biranja ljudi u stalni sastav Povjerenstva malo preširok, a u svakom bi ga slučaju trebali popunjavati pravnici. Komplicirana je i situacija u slijedećem članku 5., gdje se opisuje funkcioniranje i djelovanje članova Državnog izbornog povjerenstva. Smatra da će Vlada preuzeti dobre sugestije oko formiranja nestalnih članstva Povjerenstva, dodajući da bi trebalo jasnije definirati njihov status, što je opisano u članku 12. predloženog teksta. Ujedno nema potrebe da i tajnik ovog tijela bude svrstan u redove državnih dužnosnika jer to može sasvim dobro obavljati i državni službenik. Trebalo bi možda jasnije definirati i izravnu vezu odgovornosti Povjerenstva, ali mi u cjelini smatramo da je riječ o solidnoj osnovi koja bi mogla omogućiti izradu dobrog zakona. Time bi se ujedno pomoglo i hrvatskom izbornom zakonodavstvu, ocijenio je zastupnik Vuljanić.

Reforma izbornog zakonodavstva

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je zastupnik **Pero Kovačević** koji je podržao ovu inicijativu kao poticaj za

cjelovitu raspravu o neodložnoj nužnosti reforme izbornog sustava. To potvrđuju i iskustva s posljednjih parlamentarnih i predsjedničkih izbora gdje je došlo do spoznaje o potrebnoj reformi ovog postupka. To obuhvaća i sam popis birača, biračkih tijela, promatrača, načina glasovanja pa do nadležnosti samog Državnog izbornog povjerenstva. Podsjetio je zatim na pojedine nepravilnosti o kojima je bilo riječi prilikom posljednjih predsjedničkih izbora, te na manjkavosti koje su utvrđene na pojedinim biračkim mjestima. Podržao je predloženu inicijativu o potrebi reguliranja nadležnosti ovoga tijela, ali po poglavljima.

Prvo je vezano uz predsjedničke izbore, a slijede parlamentarni i lokalni izbori, te referendum. U svakom poglavlju treba utvrditi punu nadležnost ovoga tijela, te ujedno predvidjeti i urediti sve situacije koje nose izbori. Time bi se objedinila navedena problematika i izbjegle situacije da ni samo Povjerenstvo u pojedinim situacijama ne zna kako postupiti, primjerice o glasovanju u Oružanim snagama, u KP ustanovama ili na brodovima.

Prema tome radi se o dobroj inicijativi, a do drugog bi čitanja trebalo urediti nadležnost Državnog izbornog povjerenstva i unaprijed spriječiti dvojbene situacije kakve su se znale događati prilikom izbora, zaključio je zastupnik Kovačević.

Jedinstven zakonski propis

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Josip Vresk**. On smatra da bi trebalo podržati predloženi zakonski tekst u prvom čitanju, te ne vidi razloge zbog kojih ga Vlada odbacuje. Smatra da bi bilo bolje i konzistentnije kada bi se ova problematika uređivala jedinstvenim zakonom, a time bi se ujedno olakšao i rad Državnog izbornog povjerenstva. Mi i po sadašnjim propisima imamo stalno Povjerenstvo, ali ovo tijelo nije profesionalizirano i u tome je problem. Članovi ovoga tijela kao i predsjednik dolaze iz Vrhovnog suda i rade na izbornoj problematici nekoli-

ko tjedana prije i poslije izbora, a time zaostaju obveze oko sudskih predmeta. Predlagatelj je uočio ovaj problem i predlaže da imamo stalno Državno izbornu povjerenstvo. Iako se slaže da je sustav financiranja manjkavo obrađen, to nije razlog da ga Vlada odbije jer se ne radi o prevelikim iznosima. I u ostalim europskim zemljama ima primjera kršenja izbornih pravila, ali o tim se stvarima brine stalno tijelo koje nadzire izbore i predlaže kvalitetnija rješenja ove problematike. Sugerirao je predlagatelju da ukloni uočene slabosti i nepreciznosti uoči drugog čitanja, misleći prije svega na članak 3. stavak 3., kojim se uređuje stalan sastav Povjerenstva. Osim toga, potrebno je preciznije urediti izbor kandidata za ovo tijelo u Hrvatskom saboru što je uređeno člankom 5. stavcima 20. i 11. Sugerirao je ujedno da se tajnik ovog tijela imenuje od strane Povjerenstva, jer nema razloga da i ova funkcija bude izborna. Ove bi primjedbe trebalo usvojiti, a Vlada bi Prijedlog zakona trebala propustiti u prvom čitanju, bez obzira na uočene manjkavosti. Na kraju, treba se podsjetiti da je iznad Povjerenstva Ustavni sud Republike Hrvatske i njegova je riječ zadnja. Klub zastupnika HSS-a podržat će ovaj zakonski prijedlog, zaključio je zastupnik.

Bilo bi logično očekivati da Vlada, zajedno s predlagateljem, uredi tekst do drugog čitanja.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila, prvi je govorio zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. Čudi ga što Vlada ponovno odbija jedan zakonski prijedlog koji dolazi iz redova oporbe. Ujedno ponavlja ista obrazloženja prema kojima će se uočeni problem riješiti bolje i pametnije. Čak i Vlada misli da bi Povjerenstvo trebalo biti stalno tijelo, a ni zamjerke koje ističe nisu nepremostive naravi, budući da je riječ o prvom čitanju. Složio se s primjedbama koje je Vlada uputila i one se daju ugraditi u zakonski prijedlog do drugog čitanja. Bilo bi zato logično očekivati podršku i najavu Vlade da će

zajedno s predlagateljem urediti tekst do drugog čitanja. Ovako se gubi vrijeme jer se odbija očito dobar zakonski tekst, a onda ćemo opet čekati da se provede rasprava u dva čitanja. Hrvatskoj treba stalno Državno izbornu povjerenstvo, a o tome su govorili i suci Vrhovnog suda, na čelu s gospodinom Crnićem. Njih se za vrijeme izbora odvlači od temeljnih obveza, a ovakav je koncept očigledno svima razumljiv i prihvatljiv. U Hrvatskoj se često održavaju razni izbori pa bi Državno povjerenstvo imalo dovoljno posla te bi moglo koordinirati i nadzirati sve potrebne poslove na ovom polju. Ovim bi se ujedno predvidjele sve situacije koje bi se obuhvatile obveznim uputama pa bi otpala razna tumačenja kakvih smo imali dosta često u izbornoj praksi. Podržao je prijedlog da u prošireni sastav uđu i zastupnici iz redova parlamentarne većine i manjine, jer bi se time spriječili razne malverzacije kakvih je bilo oko provedbe izbornih pravila. Time bi se spriječili i sankcionirali neki loši potezi, te istovremeno osigurao bolji ugled cijele države. Ukoliko izbori nisu regularni, onda oni nemaju smisla, pa je važno da Povjerenstvo ima i svoju političku komponentu. Pozvao je parlamentarnu većinu da postupi racionalno te prihvati ponuđeni prijedlog, kao što je prihvatila i Deklaraciju o invalidima. Ujedno bi se Vlada i predlagatelj pozvali da zajednički dorade Prijedlog zakona do drugog čitanja i time uštedi vrijeme. Lokalni izbori nemaju nikakvog utjecaja na izradu ovog zakona, to više što je i Vlada potvrdila da se radi o kvalitetnim zakonskim prijedlozima, ocijenio je zastupnik Stazić.

U svom završnom osvrtu zastupnik **Željko Pavlic** zahvalio je na raspravi, žaleći što ne može nastaviti rad do drugog čitanja. Smatra da je riječ o dobrom zakonu, što je potvrdila i protekla rasprava. Svi su se složili o potrebi postojanja stalnog Državnog izbornog povjerenstva kako bi se izborni sustav provodio na što kvalitetniji način. Time bi se ujedno izbjegle razne polemike i dileme oko pojedinih poteza tijekom izbora te kvalitetno doradio izborni sustav. Pojasnio je sustav financiranja ovoga tijela,

navodeći da bi se osigurala preraspodjela sredstava iz proračunske osnove, a osim toga u ovom se trenutku ne mogu precizno odrediti sredstva za slijedeću godinu. U drugom bi se čitanju već moglo konkretnije urediti ovo pitanje. Što se tiče proširenog sastava Povjerenstva, radi se o dodatnim dužnostima zastupnika koji te poslove ne bi obavljali profesionalno. Dijelovi oko nadležnosti na što upozorava Klub zastupnika HNS-a, su dosta dobro napravljeni, ali bi se eventualne nepreciznosti također mogle ispraviti do drugog čitanja. Što se tiče odgovornosti Povjerenstva koje je uređeno u članku 19., pitanje je komu ovo tijelo "polaže račune". Mi smo predviđjeli da se jednom godišnje kao i nakon održanih izbora ili referendumu podnese izvješće Hrvatskom saboru. Ovo rješenje drži dobrim jer bi se u raspravi

mogle pokrenuti i određene inicijative. Govorio je zatim i o pojedinim člancima na koje je upozorila Vlada. Ona je upozorila da nije dobro razrađen postupak izbora Državnog izbornog povjerenstva jer se ne jamči zastupljenost svih političkih opcija. Treba pročitati i članak 8. kojim se definira prošireni sastav ovog tijela. Tri člana činili bi predstavnici parlamentarne većine, a ostala tri oporbene političke opcije. Dakle, mislim da iznijeta primjedba ne stoji, ocijenio je zastupnik Pavlic. Složio se s iznijetom mogućnosti da zajedno s Vladom ukloni sve uočene pogreške do drugog zakonskog čitanja. Time bi predloženi zakonski tekst bio bolji i kvalitetniji, ocijenio je predlagatelj i na kraju pozvao sve članove vladajuće koalicije da u tom smislu podrže ovaj Zakon. Predsjedavajući je zaključio raspravu.

Predložen je zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske koji je predložio zastupnik Željko Pavlic, zbog razloga navedenog u mišljenju Vlade i izvješću Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Ovaj je zaključak prihvaćen većinom glasova: 72 glasa "za", i 35 "protiv". Sukladno prijedlogu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav većinom je glasova (105 "za", 1 "suzdržan" i 2 "protiv") prihvaćen zaključak kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje da nakon sveobuhvatne stručne rasprave, do kraja 2005. godine podnese Prijedlog zakona kojim će se urediti i pitanje Državnog izbornog povjerenstva.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O POPISIMA BIRAČA

Stalno i automatsko ažuriranje popisa birača

Na 13. sjednici zastupnici Hrvatskog sabora (1. travnja) donijeli su zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o popisima birača, koji je predložio Klub zastupnika HNS/PGS-a. Polazeći od toga da je sada važeći zakon donesen prije 13 godina u primjeni pokazao niz dobrih strana, no i veći broj nedostataka, spomenuti je Klub predložio više novih zakonskih rješenja tvrdeći npr. da bi se usvajanjem ovog Zakona omogućilo stalno i automatsko ažuriranje popisa birača, učinkovita kontrola popisa birača koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj, jasno i nedvosmisleno utvrđivanje statusa građana koji imaju biračko pravo, ali bi se isto tako onemogućile zloporabe

biračkog prava kroz dvostruko glasanje, u Hrvatskoj i u inozemstvu. Kao što smo na početku rekli za svoj Prijedlog Klub ipak nije dobio potreban broj glasova zastupnika.

O PRIJEDLOGU

O razlozima predlaganja ovog zakonskog prijedloga više - u okviru prikaza izlaganja predstavnika predlagatelja Nikola Vuljanić. Rekao je da je Prijedlog zakona koji je Klub zastupnika HNS/PGS-a uputio u saborsku proceduru zapravo jedan od temeljnih preduvjeta za reviziju i bolju organizaciju čitavog seta izbornih zakona. Važeći je zakonski prijedlog donesen u travnju 1992. u sasvim

drugim okolnostima i sa svim drugim intencijama, napose drugom organizacijom države koja danas jednostavno nije više takva. Zakon je u primjeni pokazao niz dobrih strana, no i veći broj nedostataka. Predlagatelj je uputio zakon u redovitu proceduru ne inzistirajući na hitnosti postupka jer smatra da ovu vrstu zakona ne treba donositi neposredno prije izbora već da treba ostaviti dovoljno vremena da se sagleda kompleksnost čitavog problema, objasnio je Vuljanić. U nastavku je upozorio na osnovne ciljeve predloženog zakona od kojih je prvi permanentno i automatsko ažuriranje popisa birača, obveznom dostavom podataka organa državne uprave zaduženih za podatke o državljanima Republike

Hrvatske (matični uredi, policija, MUP, diplomatsko-konzularna predstavništva u inozemstvu). Drugi je cilj uspostava učinkovite kontrole popisa birača koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, dvostrukim provjeravanjem popisa

Popisi birača podrazumijevaju da državljani Republike Hrvatske, bez obzira na to imaju li dvojno državljanstvo uredno prijavljuju svoje prebivalište i njegovu promjenu tj. da imaju apsolutnu svijest o značaju tog čina.

i umrežavanjem lokalno vođenih popisa s onima koji se vode za građane koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Donošenjem ovog Zakona onemogućila bi se zloporaba biračkog prava kroz dvostruko glasovanje, u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu, omogućilo jasno i nedvosmisleno utvrđivanje statusa građana koji imaju biračko pravo, ali i pravo na popis birača i pravo na dobivanje ispisa popisa. Zakonom bi se postigao veći stupanj transparentnosti izbora te onemogućile manipulacije, a napose unio veći stupanj discipline u sve postupke povezane s formiranjem i vođenjem popisa birača. Konačni rezultat novopredloženih rješenja trebala bi biti veća transparentnost izbora nego što je sada bio slučaj i manje sumnje u namještanje rezultata, a napose u glasanje nepostojećih glasača itd. Ovim se zakonom neće, dakako, riješiti sve nejasnoće i nedostaci ako se ne promijeni i Zakon o boravištu, odnosno prebivalištu. Klub je predložio da zakon stupi na snagu 1. siječnja 2006. do kada, kaže, ima dovoljno vremena da se uobličiti takav zakonski

tekst koji će služiti svojoj svrsi slijedećih par izbora.

RASPRAVA

Važnost biračkih popisa nesumnjivo je jedno od najvažnijih pitanja ostvarivanja ljudskih prava, podsjetio je **Josip Leko** u ime Kluba zastupnika SDP-a. Složio se sa stavom predlagatelja da se ovim Prijedlogom neće riješiti svi ciljevi koje je predloženi zakon predvidio. Temeljno ustavno načelo je pravo građanina da bira i bude biran, ali se ono komplicira u okolnosti da Hrvatska ima građane s dvojnim državljanstvom. Popisi birača podrazumijevaju da državljani Republike Hrvatske bez obzira na to imaju li dvojno državljanstvo uredno prijavljuju svoje prebivalište i njegovu promjenu tj. da imaju apsolutnu svijest o značaju tog čina. Uredan popis birača pretpostavlja da svaki državljanin Republike Hrvatske prijavi svoje prebivalište u Republici Hrvatskoj i u drugoj državi gdje živi s hrvatskim državljanstvom. No, pitanje je je li moguće konzimirati pravo kontrole biračkih popisa ako državljanin Republike Hrvatske ne mora prijaviti promjenu svog prebivališta u drugoj državi (po važećem propisu to ne mora prijaviti, pa čak ni promjenu svog prebivališta ako se iseli iz Hrvatske, a zadrži svoje državljanstvo). Te probleme nije moguće riješiti samo Zakonom o popisima birača ali je moguće uz postojanje međudržavnih sporazuma. U Hrvatskoj ima dosta izbjeglih osoba iz Srbije i Crne Gore, BiH i drugih država, ali državna uprava u Hrvatskoj sada ne može zatražiti popis birača u toj drugoj državi jer nema međunarodnog sporazuma na temelju kojeg bi taj zahtjev uputila. U zaključnom dijelu rekao je da materija koja regulira ovaj zakon zaslužuje konsenzus svih političkih stranaka u Hrvatskom saboru.

U završnom osvrtu predstavnik predlagatelja zakona, ovaj put **Dragutin Lesar (HNS)**, dao je neke napomene bitne za lakše razumijevanje zakona i povoda predlaganja istoga. Klub zastupnika HNS/PGS-a predložio je ovaj zakon sa ciljem da se donese daleko prije izbora bez obzira o kojim se izborima radi (lokalni, parlamentarni, predsjednički). Istodobno je svjestan da njegovo usvajanje prati i niz drugih promjena zakona ili čak novih zakona. Pojašnjava da se pitanje izbornog prava ne može pratiti samo u kontekstu Zakona o popisu birača jer on istječe i izvire iz ustavnih odredbi Zakona o državljanstvu, Zakona o prebivalištu i boravištu građana te izbornih zakona. Predloženim se zakonom ne može nikome uskraćivati, smanjivati ili otežavati biračko pravo ako je ono Ustavom zagarantirano i zakonom utvrđeno, ali u tehničkom smislu zakon govori o tome kada, kako i tko se uvrštava ili briše s popisa birača. Lesar je izrazio nadu da će se usvajanjem Vladinog prijedloga izmjena i dopuna Zakona o prebivalištu i boravištu građana raščistiti obveza brisanja dvostruko prijavljenih prebivališta kao i mogućnost brisanja s popisa onih koji su iz bilo kojih razloga davali lažne i netočne podatke te odselili ili iselili s teritorija Hrvatske. Drži kako zakonski prijedlog zavređuje da ga se propusti na drugo čitanje.

Više nije bilo zainteresiranih za raspravu pa se dan nakon te rasprave pristupilo glasovanju u kojem Prijedlog zakona o popisima birača nije dobio podršku zastupnika. Za prijedlog da se prihvati zakonski prijedlog Kluba zastupnika HNS/PGS-a glasovalo je 39 zastupnika, njih se devet suzdržalo od glasovanja, a protiv je bilo 55 zastupnika.

J.Š.

IZVJEŠĆE O RADU DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU ZA 2004. GODINU;
IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM REVIZIJAMA ZA 2003. GODINU; IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM
REVIZIJAMA ZA 2003. GODINU-POSEBNI DIO

Od nadležnih tijela zatražena izvješća o poduzetom

Hrvatski je sabor nakon opsežne i duge rasprave na 13. sjednici prihvatio ova izvješća iz koji proizlazi da je tijekom 2004. godine revizijama obuhvaćeno 720 subjekata. Kod korisnika državnog proračuna za većinu revidiranih subjekata odnosno njih 45 (80,4 posto) izraženo je uvjetno mišljenje što znači da nepravilnosti nisu značajno utjecale na razumijevanje financijskih izvještaja i na iskazane rezultate financijskih i poslovnih aktivnosti, za sedam je izraženo bezuvjetno mišljenje (12,5 posto), a nepovoljno za tri revidirana subjekta.

Izvješća o obavljenim revizijama za 2003. godinu dostavljaju se na uvid Državnom odvjetništvu i MUP-u koji se zadužuju da uvidom u Izvješće o obavljenim revizijama za 2003. godinu procijene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju novcem iz državnog proračuna odnosno iz proračuna županija, gradova i općina te da u takvim eventualnim slučajevima postupaju u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima, a Saboru podnesu izvješće o poduzetim mjerama povodom toga najkasnije do 1. listopada 2005. Zadužuje se Vlada RH da, među ostalim, u roku 90 dana izvijesti Hrvatski sabor o poduzetim aktivnostima na otklanjanju nepravilnosti koje su utvrđene u postupcima revizije.

O IZVJEŠĆIMA

Državni ured za reviziju podnosi Hrvatskom saboru godišnje izvješće o svom radu i obavljenim revizijama u skladu s

odredbama Zakona o državnoj reviziji. U uvodu se navodi da je revizija financijskih izvještaja i poslovanja odnosno svih rashoda i izdataka te financijskih transakcija subjekata na državnoj i lokalnoj razini koji raspolažu javnim sredstvima povjerena Državnom uredu za reviziju na temelju odredbi Zakona o državnoj reviziji. Izvješće donosi nalaze revizije za 2003. godinu za sve te subjekte počevši od državnog proračuna, proračuna i poslovanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave do pojedinih ministarstava, državnih zavoda itd.

Revizijskim postupcima obuhvaćaju se sve financijske transakcije jedinica državnog sektora, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnih osoba koje se djelomice ili u cijelosti financiraju iz proračuna, javnih poduzeća, društava i drugih pravnih osoba u kojima RH odnosno jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju većinsko vlasništvo nad dionicama odnosno udjelima.

Revizijskim postupcima obuhvaćaju se sve financijske transakcije jedinica državnog sektora, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnih osoba koje se djelomice ili u cijelosti financiraju iz proračuna, javnih poduzeća, dru-

štava i drugih pravnih osoba u kojima RH odnosno jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju većinsko vlasništvo nad dionicama odnosno udjelima. Ured je osnovan i počeo s radom 1994. godine, danas je organiziran putem središnjeg ureda i 20 područnih ureda u sjedištima županija, ima 273 zaposlena od planiranih 301, od kojih 84 posto ima visoku stručnu spremu. Prema Zakonu Državni ured za reviziju obavlja godišnje obvezno reviziju državnog proračuna, fondova odnosno zavoda na razini RH i proračuna jedinica lokalne odnosno područne samouprave. Revizije ostalih subjekata obavljaju se prema programu rada Državnog ureda za reviziju.

Kroz desetogodišnje razdoblje obavljanja revizija navedenih subjekata i izvješćivanja o njima i o svom radu Državni ured za reviziju je stalno prilagođavao i usavršavao organizaciju i način rada. Nekoliko puta je mijenjan Zakon o državnoj reviziji pa su u skladu s tim usklađivani i unutarnji akti Ureda. Znatna promjena nastala je donošenjem Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije sredinom 2001. kada su ovlasti Državnog ureda proširene na poslove revizije postupaka pretvorbe i privatizacije bivšega društvenoga i državnog kapitala, stoji u uvodnom dijelu Izvješća o radu Državnog ureda za reviziju za 2004. godinu. Izvješće govori i o ustroju Ureda, ovlastima i načinu njegova rada, materijalnim uvjetima rada, djelatnicima, informatizaciji Ureda, međunarodnoj suradnji te obavljenim revizijama u 2004. godini. Reviziji podliježu sva državna tijela, organizacije i agencije financirane iz državnog proračuna, tije-

la lokalne i područne samouprave kao i svi drugi subjekti osnovani na državnoj i lokalnoj razini, a financiraju se u cijelosti ili djelomično sredstvima proračuna ili drugim javnim prihodima. Reviziji podliježu i sustavi zdravstvenoga, mirovinskog i invalidskog osiguranja, zavodi i fondovi s područja socijalne skrbi te javna i komunalna poduzeća i druga društva osnovana od tijela državne ili lokalne vlasti s javnim sredstvima.

U ovom izvještajnom razdoblju revizijama je obuhvaćeno 720 subjekata od 570 lokalnih jedinica, državni proračun, 19 ministarstava, devet državnih zavoda, pet agencija, tri fonda te 113 drugih korisnika proračunskih sredstava unutar kojih su uključene ustanove, neka trgovačka društva u vlasništvu jedinica lokalne samouprave i države i drugi subjekti, kako je rekla u uvodnom izlaganju na sjednici Hrvatskoga sabora glavna državna revizorica **Šima Krsić**.

Revizijskim postupcima obuhvaćena su ukupno proračunska sredstva u iznosu 104 milijarde kuna, od kojih prihodi državnog proračuna iznose 88,8 milijardi ili 85,4 posto, prihodi Grada Zagreba 4,7 milijardi kuna ili 4,5 posto dok su ostalo prihodi svih drugih subjekata. Doprinos za mirovinsko osiguranje od polovice 2001. godine prihod je državnog proračuna, 13,8 milijardi kuna u 2003., a doprinos za zdravstveno osiguranje i zapošljavanje od početka 2002. godine, 12,3 milijarde kuna u 2003. Za isplatu mirovina u 2003. godini izdvojeno je 22,1 milijarda kuna odnosno dvostruko više od prikupljenih sredstava iz doprinosa pa su nedostatna sredstva od 8,9 milijardi kuna nadoknađena iz državnog proračuna. Doprinos za zapošljavanje ostvaren je u iznosu od 838 milijuna kuna a Zavod za zapošljavanje utrošio je 915 milijuna kuna iz sredstava prenesenih iz prethodne godine.

Prihodi Grada Zagreba i drugih lokalnih jedinica također su ostvareni u većim iznosima od prethodne godine za 1,9 milijardi kuna ili 11,5 posto jer su lokalne jedinice polovicom 2001. preuzele određene obveze financiranja osnovnog i srednjeg školstva, zdravstva i socijalne skrbi za što su im osigurana

dotatna sredstva iz državnog proračuna i povećani udjel u porezu na dohodak. Osim tih sredstava revizijskim postupcima obuhvaćena su i druga javna sredstva u iznosu od 9,6 milijardi kuna, vlastiti prihod zavoda za zdravstveno i mirovinsko osiguranje, prihodi trgovačkih društava u vlasništvu RH, Hrvatske autoceste, Autocesta Zagreb-Rijeka. Ukupno revidirana sredstava u 2003. godine iznose 113,6 milijardi kuna ili 58,8 posto bruto društvenog proizvoda. Revizijskim postupcima obuhvaćeni su financijski izvještaji i poslovanje subjekta, a revizije se provode u skladu s odredbama Zakona o državnoj reviziji, međunarodnim revizijskim standardima koje primjenjuju sve druge državne revizije u svijetu, obavlja se timski rad, što omogućava stručan i kvalitetan postupak revizije. O obavljenim revizijama sastavlja se izvješće s nalazom i preporukama te mišljenjem o poslovanju i financijskim izvještajima revidiranog subjekta, dostavlja se zakonskim predstavnicima tog subjekta na koje ima pravo očitovanja. Od ove godine traži se od revidiranih subjekata da u roku od 60 dana izvijeste Ured o poduzetim mjerama.

Od 56 revidiranih subjekata na državnoj razini kod sedam je subjekata izraženo bezuvjetno mišljenje tj. kada nisu utvrđene nepravilnosti, kod tri nepovoljno, odnosno da su utvrđene značajnije nepravilnosti u poslovanju, dok kod ostalih je izraženo uvjetno mišljenje tj. kada su utvrđene nepravilnosti koje nisu značajne za razumijevanje financijskih izvještaja odnosno koje ne utječu na poslovanje revidiranog subjekta. S obzirom na to da se revizije provode već desetu godinu broj nepravilnosti se smanjuje, međutim, još uvijek se određene nepravilnosti ponavljaju a najčešće se mogu grupirati u računovodstveno poslovanje, prihode i primitke te rashode i izdatke, posebno u dijelu planiranja sredstava i namjenskog trošenja.

Funkcioniranje Državne riznice i njen daljnji razvoj također mora rezultirati smanjenjem javnih rashoda i povećanjem ušteda što je moguće ostvariti kada se javnim novcem gospodari na jednom

mjestu gdje se odvijaju sve poslovne i financijske transakcije državnog proračuna i proračunskih korisnika. Stoga projekt Državne riznice treba staviti u funkciju u svim njegovim segmentima kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi.

RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o ovim izvješćima kao matično radno tijelo a mišljenje Vlade RH o njima podržao. U raspravi je istaknuto da su sudjelovanjem Državnog ureda za reviziju u proteklih deset godina uočeni značajni pozitivni pomaci kod proračunskih korisnika u trošenju i racionalnom gospodarenju proračunskim sredstvima, ali i ponavljanja istih nepravilnosti (posljedica nedovoljnog stručnog usavršavanja zaposlenika). Upozoreno je na puno propusta utvrđenih revizijom državnog proračuna, među ostalim, da nisu evidentirani primici u računu financiranja i računovodstvu za 2003. godinu u iznosu 576,9 milijuna kuna po odobrenim zajmovima HBOR-a Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo za provođenje programa organizirane obnove 2002/2003. i 2003/2004. Nisu evidentirani neki troškovi u 2003. godini i njihovo dugovanje prenošeno u 2004. zbog čega deficit državnog proračuna nije iskazan u realnoj veličini na što je Vlada RH ukazivala prilikom preuzimanja mandata. Naime, rebalansom financijskog plana Hrvatskih autocesta d.o.o. planiran je značajan porast deficita za 1,5 milijardi kuna koji je prebačen u 2004. godinu. Hrvatski sabor nije dao suglasnost na taj rebalans niti je on uključen u konsolidirani plan prihoda i rashoda državnog proračuna RH za 2003. godinu što nije u skladu s odredbama Zakona o proračunu, rečeno je, među ostalim, u raspravi. Istaknuto je da većina izdanih jamstava za koje je odluke donijela Vlada RH u 2003. godini ne udovoljava kriterijima iz Odluke o kriterijima za davanje državnih jamstava.

Odbor je zauzeo stajalište da je djelovanje Državnog ureda za reviziju polučilo značajne pozitivne pomake kod

revidiranih subjekata u trošenju i racionalnom gospodarenju proračunskim sredstvima, međutim, da je potrebno i dalje inzistirati na tome i da bi projekt Državne riznice trebalo staviti u funkciju u svim njegovim segmentima kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi. Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru da ova izvješća primi na znanje.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je ova izvješća kao zainteresirano tijelo sukladno Poslovniku Hrvatskoga sabora. Iz izvješća o obavljenim revizijama vidljivi su upravo oni propusti i nepravilnosti u radu na koje je upozoreno na drugoj, tematskoj sjednici Odbora prigodom rasprave o zatečenom stanju u sustavu zdravstva i prijedlogom mjera za 2004. godinu. Tako je, suprotno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti Ministarstvo zdravstva, putem sporazuma, preuzelo obvezu o sufinanciranju ulaganja u zdravstvene ustanove čiji su osnivači i vlasnici županije, a iste se ne nalaze na područjima od posebne državne skrbi, istaknuto je, među ostalim, u raspravi.

Kako se radi o nizu ozbiljnih propusta u poslovanju članovi Odbora su sa zadovoljstvom prihvatili očitovanje predstavnika Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi na to Izvješće i koji je izvijestio da su tijekom 2004. sve spomenute nepravilnosti u segmentu zdravstva najvećim dijelom otklonjene. Nakon rasprave članovi Odbora jednoglasno su odlučili predložiti Hrvatskom saboru usvajanje ovih izvješća.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost razmotrio je mogućnost prestanka potrebe za čuvanje tajnosti Izvješća o obavljenim revizijama za 2003. godinu-posebni dio, s oznakom "službena tajna" koje obuhvaća izvješća o reviziji poslovanja Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova, a zbog interesa javnosti o sadržaju tog Izvješća.

Nakon rasprava Odbor je procijenio kako nema elemenata za zadržavanjem tajnosti tog Izvješća te jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru s

predmetnog skidanje oznake tajnosti s posebnog dijela Izvješća o obavljenim revizijama za 2003. godinu.

KLUBOVI ZASTUPNIKA

Klub zastupnika HDZ-a nakon rasprave o ovim izvješćima donio je zaključke kojima se Saboru predlaže prihvatiti ta izvješća, da se izvješća o obavljenim revizijama za 2003. godinu dostavljaju na uvid Državnom odvjetništvu i Ministarstvu unutarnjih poslova koji se zadužuju da uvidom u Izvješće o obavljenim revizijama za 2003. godinu procijene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju novcem iz državnog proračuna odnosno proračuna županija, gradova i općina te u takvim eventualnim slučajevima postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima. Ujedno se zadužuju da Hrvatskom saboru podnesu izvješće o poduzetim mjerama povodom ovog izvješća najkasnije do 1. listopada 2005. a Vlada da u roku 90 dana izvijesti Hrvatski sabor o poduzetim aktivnostima na otklanjanju nepravilnosti koje su utvrđene u postupku revizije.

Klub zastupnika SDP-a također je povodom ovih izvješća donio zaključke kojima predlaže Saboru da prihvati ova izvješća, da zaključi da se ona dostavljaju nadležnim tijelima i institucijama radi utvrđivanja eventualnih kaznenih ili prekršajnih djela do zaduženja Vladi RH da u roku 60 dana Hrvatskom saboru dostavi program za dugoročno uklanjanje nepravilnosti utvrđenih revizijom te, među ostalim, u roku od 30 dana putem Ureda za upravljanje državnom imovinom dovrši popis imovine koja je u vlasništvu ili korištenju države i o tome izvijesti Hrvatski sabor.

VLADA RH

Vlada RH prima na znanje ova izvješća te posebno ukazuje na nalaze Državnog ureda za reviziju na temelju kojih je dana ocjena da poslovne knjige ne daju cjelovitu i pravodobnu informaciju o ukupnom javnom dugu, imovini, obvezama i potraživanjima države. Tako

se u mišljenju Vlade RH navodi, da u računu financiranja i računovodstvu za 2003. godinu nisu evidentirani primici u iznosu 576,9 milijuna kuna po odobrenim zajmovima HBOR-a Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo, za provođenje programa organizirane obnove 2002/2003. i 2003/2004.; u knjigovodstvu i godišnjim financijskim izvještajima nije iskazan dio zaduženja po kratkoročnim kreditima iz 2003. godine u iznosu od 7,8 milijardi kuna, izdano je novih financijskih jamstava u iznosu od 9 milijardi kuna što je za 3,1 milijardu odnosno 52,6 posto više nego što je bilo utvrđeno Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna RH za 2003. godinu. To su neke od konstatacija Državnog ureda za reviziju koje izdvaja Vlada RH u svom mišljenju, a koji ukazuju da neki troškovi nisu evidentirani u 2003. godini već su prenijeti u 2004. godinu te da deficit državnog proračuna nije iskazan u realnoj veličini na što je Vlada ukazivala pri preuzimanju mandata.

Vlada RH prima na znanje ova izvješća te posebno ukazuje na nalaze Državnog ureda za reviziju na temelju kojih je dana ocjena da poslovne knjige ne daju cjelovitu i pravodobnu informaciju o ukupnom javnom dugu, imovini, obvezama i potraživanjima države.

Vlada RH zadužila je sva ministarstva da isprave uočene nepravilnosti na koje je ukazao Državni ured za reviziju te da u najkraćem roku dostave Vladi RH očitovanja o poduzetim mjerama. Ministarstvo financija će također u suradnji s Državnim uredom za reviziju, radom unutarnje revizije i kontrole, raditi na otklanjanju i sprječavanju nepravilnosti i eventualnih nezakonitosti u trošenju sredstava državnog proračuna te proračunskim nadzorom sprječavati ponavljanje nepravilnosti i nezakonito-

sti, stoji na kraju mišljenja Vlade RH o ovim izvješćima.

RASPRAVA

Završiti projekt Državne riznice

Na sjednici Hrvatskog sabora o ovim izvješćima uvodno je govorila glavna državna revizorica **Šima Krsić** rekavši da je ovo jubilarno, deseto po redu izvješće i da se može vidjeti da je znatno bolje nego dosadašnja. Svi podaci prikupljeni tijekom revizije službena su tajna sve dok se izvješće ne dostavi Hrvatskom saboru, na lokalnoj razini predstavničkim tijelima, kada postaju dostupni javnosti, a nakon rasprave u Hrvatskom saboru dostupna su i na web stranicama Ureda za reviziju, naglasila je državna revizorica dodajući da Ured nema ovlasti poduzimati bilo kakve kaznene mjere već da to obavljaju druge državne institucije.

Rebalansom državnog proračuna nije bilo utvrđeno ni probijanje mimo plana zaduženja i zajmova, a na stanje javnih financija značajno može utjecati i da se sredstva pojedinih kredita ne povlače u ugovorenim rokovima već sa zakašnjenjem pa se plaćaju naknade i kamate na neiskorišteni dio kredita a s druge strane država se dodatno zadužuje.

U skladu s međunarodnim standardima i praksom drugih revizija nakon obavljene revizije na temelju utvrđenih činjenica izražava se mišljenje o financijskim izvještajima o poslovanju revidiranih subjekata. Razlikuju se četiri vrste mišljenja i to bezuvjetno, kad nisu utvrđene nepravilnosti, uvjetno, kad su utvrđene nepravilnosti koje nisu značajne za razumijevanje financijskih izvje-

štaja odnosno koje ne utječu na poslovanje revidiranog subjekta, u slučajevima kad su utvrđene značajnije nepravilnosti u poslovanju izražava se nepovoljno mišljenje te suzdržano mišljenje kad je dokumentacija nedostatna ili je nema, navela je Šima Krsić.

Sa subjektima kod kojih je izraženo nepovoljno mišljenje mi smo tijekom godine napravili da postupe po našim nalazima tako da je Hrvatski olimpijski odbor prihvatio sve nalaze i ispravio uočeno, a u tijeku je i realizacija naših preporuka u Hidrometeorološkom zavodu i REGOS-u, rekla je, među ostalim državna revizorica iznoseći u nastavku osnovne podatke iz nalaza obavljenih revizija. Najčešće nepravilnosti odnose se na popis imovine, obveza i potraživanja koja nisu uvijek bila cjelovita ili usklađena stvarna i knjigovodstvena stanja te financijske izvještaje koji nisu sadržavali sve potrebne podatke ili nisu pravovremeno usklađeni s podacima iz Državne riznice. Pojedini propusti kao što su nepravilna evidentiranja prihoda i rashoda, iskazivanje podataka u financijskim izvještajima što nije bilo od značaja za cjelokupno poslovanje raspravljani su s revidiranim subjektima uz određene upute pa je dio nepravilnosti ispravljen tijekom revizije.

Nepravilnosti u dijelu prihoda i primitaka te rashoda i izdataka najčešće se odnose na planiranje proračunskih prihoda te izvršavanje izdataka iznad planiranih iznosa. Prihodi nisu uvijek bili planirani u realnim veličinama a rashodi i izdaci su bili izvršavani iznad plana ili nisu bili planirani. U pojedinim slučajevima vlastiti prihodi koji ostvaruju proračunski korisnici nisu uplaćivani u korist državnog proračuna, iako za to postoji zakonska obveza. Ured je upozoravao na nedostatnu kontrolu prenesenih transferskih sredstava (transfer izvanproračunskim korisnicima) što će ubuduće činiti unutarnja revizija (Zakonom o državnom proračunu iz 2003. godine nadzor provodi Ministarstvo financija a korisnici ustrojavaju unutarnju reviziju). Glavna državna revizorica misli da će ona ubrzo profunkcionirati i da će ubuduće svih ovih nepravilnosti

biti znatno manje jer će te revizije obavljati prethodnu kontrolu, a ne kao revizija naknadnu kontrolu.

U jednom segmentu nadzornu funkciju ima i Državna riznica, profunkcionirala je 2001. godine te se i dalje razvija, a poslovi javnog duga, dijela računovodstva državnog proračuna i veza s inozemnim platnim prometom nisu u potpunosti uspostavljeni. Stoga bi se ovaj projekt trebao završiti kako je planirano.

Zaduživanju RH, davanju jamstava, poslovanju putem deviznih računa (sadržano u dijelu izvješća koji se odnosi na državni proračun) potrebno je posvetiti dužnu pažnju s ciljem otklanjanja nepravilnosti, rekla je te u nastavku govorila o Državnom uredu za reviziju, njegovom radu ali i programskim zadacima za 2005. godinu. Tako će se u okviru procesa uključivanja RH u europske integracije, prije svega u EU, prilagođavati način rada, izvršavati međunarodne obveze i nastojati sudjelovati u zajedničkim projektima koristeći pritom znanja drugih europskih i svjetskih državnih revizija. U 2004. godini Državni ured uključen je u CARDS program (u tom okviru projekt jačanja vanjskog nadzora nad izvršenjem proračuna), rekla je glavna državna revizorica Šima Krsić.

Zatim se najprije glasovalo a i prihvatio prijedlog Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost da se s izvješća Državnog ureda za reviziju - posebni dio skine oznaka "službena tajna".

Nakon što je **Šime Prtenjača (HDZ)**, predsjednik Odbora za financije i državni proračun prenio stajalište tog radnog tijela o ovim izvješćima otvorena je rasprava.

"Probijanje" planiranih sredstava, zaduženja

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Šime Prtenjača (HDZ)** osvrnuvši se na stanje javnih financija i probleme koje je Revizija konstatirala, pojave, koje bi trebalo što prije otkloniti i koje se više ne bi smjele ponavljati.

Revizija upozorava da poslovne knjige ne daju cjelovite i pravodobne infor-

macije o ukupnom javnom dugu, imovini države, o obvezama države i potraživanjima te inozemnom dugu. Kod tako loših evidencija i lošeg uvida naravno da nije moguće voditi gospodarski ispravnu politiku kakvu bi država u ovim trenucima morala, posebno s obzirom na visinu inozemnog duga, rekao je zastupnik, navodeći i druga upozorenja Revizije u izvješćima pa i ono da ne postoji evidencija kod osiguranja državnih jamstava što znači da država vrlo loše upravlja u tom segmentu. Nije izvršena ni obveza prema Rimokatoličkoj crkvi prema ugovorima koje je država potpisala i preuzela (oko 260 milijuna kuna) što ostaje kao dug. Posebice je nedopustiva pojava, koja se zapravo ne smije nikada događati, probijanje sredstava HAC-a za oko 1,5 milijardi kuna bez odobrenja Hrvatskog sabora. Izvršeno je probijanje, povećana su sredstva prebačena u 2004. godinu bez rasprave u ovom Saboru i mislimo da je to prema Zakonu o izvršenju državnog proračuna i drugim zakonima nedopustivo, naglasio je zastupnik.

Rebalansom državnog proračuna nije bilo utvrđeno ni probijanje mimo plana zaduženja i zajmova, a na stanje javnih financija značajno može utjecati i da se sredstva pojedinih kredita ne povlače u ugovorenim rokovima već sa zakašnjenjem pa se plaćaju naknade i kamate na neiskorišteni dio kredita a s druge strane država se dodatno zadužuje (Ministarstvo obrane, školstvo i zdravstvo), daljnji je navod Revizije koji ističe zastupnik kao primjer kako se ne može upravljati javnim državnim sredstvima.

Upozorio je i na pojavu u HBOR-u, da je davala i financirala Ministarstvo za javne radove u dijelu izgradnje posebice obiteljskih kuća i da je taj dio bio izvan sustava evidencije i da nije sačinjavao državni dug i da nije bio poznat u toj godini pa se može postaviti pitanje je li to namjerno. Tu je i pojava neevidentiranja kamata i pitanje (ne)evidencije dionica i udjela u društvima u kojima je država većinski vlasnik a posebno je to kod državnih jamstava. Evidentirano je da je država u 2003. izdala jamstava u iznosu od oko 5,6 milijardi a ustvari

je izdala više od devet milijardi i nedopustivo je da postoji tolika razlika jer to je velik rizik i nikad se ne zna koja će jamstva doći na naplatu, a Revizija upozorava da država nije trebala izdati jamstva brodogradilištu "Lenac".

Na kraju je zastupnik konstatirao da su promjene u državnom proračunu izvršene uglavnom bez odobrenja Sabora i da se to ne smije dogoditi. Stav je Kluba zastupnika HDZ-a da bez uvođenja Državne riznice nije moguće učinkovito upravljati javnim financijama. Zato treba intenzivno nastaviti rad na ustrojavanju Državne javne riznice a ovo izvješće primiti na znanje.

S ispravkom netočnog navoda javio se dr.sc. **Mato Crkvenac (SDP)** rekavši da nije točno da je Državna revizija potvrdila ono što je govoreno o dugovima, deficitu, već da nalazi brojne nedostatke ali i kaže da su uočeni značajni pomaci u trošenju i racionalnom gospodarenju proračunskim sredstvima. **Ivan Kolar (HSS)** vjeruje da je omaškom spomenuto da je 800 milijuna kuna isplaćeno za elementarne nepogode a isplaćeno je 400 milijuna.

Zabrinjava rast potraživanja

Dragica Zgrebec (SDP) javila se u ime Kluba zastupnika SDP-a i rekla da taj Klub podržava rad Državnog ureda za reviziju i da će glasovati za prihvatanje ovih izvješća. Ocjenjujemo da Državni ured za reviziju iz godine u godinu Hrvatskom saboru dostavlja sve kvalitetnija izvješća a uz redovan rad u kratkom roku obavio je i ogroman posao na reviziji pretvorbe i privatizacije. To je posljedica rada na obrazovanju i podizanju kvalitete rada državnih revizora, rekla je, među ostalim, govoreći o radu Državne revizije.

I nas brine što se kao i ranijih godina i u ovom Izvješću ukazuje na nekoliko grupa nepravilnosti koje se odnose na računovodstveno poslovanje, na loše planiranje i nenamjensko trošenje sredstava, nedostatke u javnim nabavama i na neevidentiranje imovine. Može se i dalje iščitati visoka centralizacija i velik raspon ekonomske snage pojedinih

županija iz čega proizlazi i različita porezna snaga pa bi to trebao biti povod da Vlada i Sabor analizom stanja pronalaze modalitete i poduzimaju mjere na otklanjanju takvog stanja.

Uočava se i povećano zaduživanje lokalnih jedinica za 7,9 posto u odnosu na 2002. godinu što prate i određene nepravilnosti, primjerice, izostanak suglasnosti Vlade, zaduživanje. Zabrinjava rast potraživanja za 12,1 posto što ukazuje na neučinkovitost naplate u lokalnim jedinicama, navela je, među ostalim zastupnica. Ocjenjujemo da su izvješća kvalitetna i realna te postavljamo pitanje zašto se ona jednostavno ne prihvate, pa zašto Vlada misli da ih treba primiti na znanje. Znači li to da Vlada neće poduzimati potrebne radnje što se tiče ovih izvješća jer se to odnosi na prethodni mandat. Naš je stav da Vlada mora utvrditi konkretne mjere kratkoročnoga i dugoročnog karaktera za uklanjanje nepravilnosti koje se kontinuirano javljaju u izvješćima Državne revizije. Stoga smo predložili da Hrvatski sabor donese nekoliko zaključaka, navela je zastupnica.

Na kraju se osvrnula na izlaganje zastupnika Prtenjače u ime Kluba zastupnika HDZ-a o tome da se ne zna kojom imovinom država raspolaže itd. Možda najbolje o tome govori da on kao predsjednik Nadzornog odbora HFP-u više od godinu dana nije sazvao ni jednu sjednicu Nadzornog odbora.

Šime Prtenjača (HDZ) odgovorio je da to nisu njegovi navodi nego nalazi Državne revizije.

Sredstva se nisu mogla planirati

Mr.sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain (HNS/PGS-a)** izvjestila je da će Klub zastupnika HNS-a PGS-a podržati ova izvješća iako ima primjedbe na pojedine navode. Stoga se u nastavku zastupnica osvrnula na Izvješće o obavljenoj reviziji koji se odnosi na Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, točnije, odgovarajući na navedene primjedbe.

Tako je, među ostalim, objasnila da je projekt Vlade RH o POS-u zamišljen kao

model mješovitog financiranja. Ministarstvo za javne radove i Agencija za promet nekretnina sklopili su sporazum na temelju kojeg se Ministarstvo obvezalo obavljati poslove u vezi s pripremom i provođenjem natječaja, izrade projektne dokumentacije itd. i nije moglo planirati sredstva od uplate učešća građana i odobrenih kredita građanima (Agencija dostavila sredstva Ministarstvu). U vezi s primjedbom iz Izvješća da su rashodi u Ministarstvu 44,3 posto veći od plana te da nisu iskazani u poslovnoj godini zastupnica je, među ostalim, objasnila da Odlukom Vlade RH o financiranju dovršetka programa organizirane obnove 2002, 2003. i početka programa organizirane obnove od 17.7. 2003. obvezuje se Ministarstvo da sredstava za otplatu zajmova planira u državnom proračunu RH za iduće godine što je i učinjeno. Zanimljivo je da se je revizija obavljala svaku kalendarsku godinu i da je ovaj model plaćanja bio prisutan kako u bivšoj HDZ-ovoj Vladi tako i u koalicijskoj Vladi no ovakve preporuke uslijedile su tek sada, primijetila je zastupnica. Ranija vlast ostavila je u nasljedstvo koalicijskoj vlasti i obvezu podmirenja duga koji je s vremenom narastao na 19 milijuna kuna a odnosi se na izvršene a neplaćene radove na vojarni Kunišćak. Bivša Vlada je stoga odlučila da se prilikom adaptacije i preseljenja u prostor vojarnje u Vlačkoj ulici u Zagrebu (ovo Ministarstvo i Ministarstvo znanosti) prostor vojarnje u Vlačkoj dovrši i namire nastala potraživanja. Kako bi se ovaj složen projekt mogao riješiti pristupilo se relativno novom kompliciranom modelu public private partnerships koji nije bio do tada poznat u Hrvatskoj, bile su prisutne neke specifičnosti, primjerice, naslijeđeno dugovanje, i nužno je bilo angažirati stručnu pravnu uslugu. Štetu je prouzrokovala ova Vlada koja nije dovršila započet projekt već i dalje nepotrebno plaća najam na raznim lokacijama u gradu Zagrebu, naglasila je detaljno govoreći o tome kao i o drugim primjedbama Revizije.

U ispravku netočnog navoda predgovornice **Vlado Jelkovic (HDZ)** rekao je da naprosto nije točno da se, pri-

mjerice, za obnovu nisu mogla planirati sredstva u proračunu, jer se ne mogu stvarati obveze ako ne postoji planirana pozicija i planirani iznos. A sredstva su se mogla planirati prilikom rebalansa proračuna koje je bio jedanput ili dva puta te godine. A kao argument za daljnje kršenje zakona ne može se koristiti argument da je i prethodnih godina bila praksa prenošenja obveza u narednu godinu. Šime Prtenjača (HDZ) ispravio je navod zastupnice da se radovi izvedeni krajem godine radi plaćanja u roku 90 dana prenose u iduće razdoblje jer da su svi radovi uglavnom bili okončani i izvedeni u ljetno vrijeme. A sredstva za razvoj otoka nisu korištena za razvoj otoka već, ovisno o tome gdje je gosp. Čačić imao svoju privatnu imovinu, npr. na otoku Pagu, Pouljani itd.

Obaviti reviziju pravosudnih tijela

Miroslav Rožić (HSP) govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a te u općim napomenama naveo da je iz svih dosadašnjih izvješća Revizije, koji se mjere u tisućama stranica vidljivo da Državnom uredu za reviziju zapravo poslova ne nedostaje te da je taj posao kvantitativno dobro obavljen, a pretpostavlja se i kvalitetno. No prošla Vlada napravila je jedan presedan i državne revizore svrstala u državne službenike te njihova plaća, prava i obveze ovise o volji Vlade koja uredbom uređuje njihove plaće. Državni ured ima obvezu podnošenja izvješća Ministarstvu financija pa u tom kontekstu ne možemo govoriti o nikakvom neovisnom položaju Državnog ureda za reviziju.

Imajući u vidu način rasprave u Hrvatskom saboru, te, među ostalim, laku dostupnost informacija uz pomoć suvremene tehnologije trebalo bi razmisliti o drugačijem pristupu raspravama o nalazima Državnog ureda za reviziju i po sudu ovog Kluba zastupnika pripremiti sažetke o revidiranim subjektima. O njima u Saboru raspravljati češće na način da svako revidirano tijelo bude zasebna točka dnevnog reda.

Nama u Klubu zastupnika HSP-a nije jasno zašto se ne obavlja revizija pravosudnih tijela, sudova, državnih odvjetništava i kazneno popravni domova iako su oni proračunski korisnici i prema svim anketama i istraživanjima javnog mijenja najveći stupanj korumpiranosti, mita i nepravilnosti upravo je kod ovih tijela. Mišljenja smo, rekao je zastupnik, da bi trebalo obaviti hitno reviziju tih tijela. Ova dostavljena izvješća odgovarajuća su i trebaju prije svega biti temelj za rad državnih odvjetništava, policije i ostalih tijela gonjenja.

Zašto se ne obavlja revizija pravosudnih tijela, sudova, državnih odvjetništava i kazneno-popravnih domova iako su oni proračunski korisnici i prema svim anketama i istraživanjima javnog mijenja najveći stupanj korumpiranosti, mita i nepravilnosti upravo je kod ovih tijela.

Zastupnik je podsjetio da je i pri izvješću o izvršenju proračuna u prvom polugodištu 2004. godine govorio da su najupitnija i najznačajnija sredstva koja su se doznacavala udrugama te po osnovi intelektualnih i osobnih usluga i po tom sustavu za istu stvar udruge ili pojedini ljudi iz tih udruga financiraju se i po nekoliko puta iz različitih tijela i različitih stavki, bez ikakve mogućnosti da ta navedena plaćanja budu transparentna.

Najznačajnije nepravilnosti za koje opravdano možemo posumnjati kao protuzakonite radnje i ostvarivanje velikih imovinskopravnih koristi su prije svega nepravilnosti po osnovi javne nabave (u javnosti je uvriježeno mišljenje da je zapravo to glavna stavka koja omogućava sjaj i luksuz mnogih bivših i sadašnjih dužnosnika) u čemu očekivano prednjači Ministarstvo za javne radove kod kojeg postoje i mnoge druge nepravilnosti u milijunskim kunama, rekao je. Tu su nepravilnosti po osno-

vi neprovođenja planova, programa i sličnih beskorisnih projekata, davanja subvencija prijateljima, osobne i intelektualne usluge, izmišljanje pravne osnove za ustupanje i dodjelu sredstava udrugama, tvrtkama, centrima pa čak i pojedincima, istaknuo je zastupnik navodeći takve "bisere". Ministarstvo za javne radove platilo je odvjetničke usluge 145 000 a konzultantske usluge 226 000 kuna, pri čemu treba imati na umu da su zaposlenici Ministarstva svi diplomirani pravnici i inženjeri arhitekture, građevine, strojarstva itd. pripremili tender dokumentacije i provedli velik broj natječaja. Zatim, Agencija za pravni promet nekretnina isplatila je odvjetniku za provedbu uknjižbe prava vlasništva 976 610 kuna, a još je gore što je naknada plaćena na temelju vrijednosti predviđene investicije na tom zemljištu a ne na temelju vrijednosti samog zemljišta koje je bilo predmet prodaje. To su neki od primjera koje je iznio zastupnik zatraživši da ovo Izvješće ne prođe kao stara partijska rečenica "pojavu osuditi, druga spasiti".

Nije zaobišao ni nalaze Revizije o Ministarstvu pomorstva, prometa i veza (nije obavljalo kontrolu namjenskog trošenja sredstava korisnicima za subvenciju u iznosu od 1,5 milijuna itd.), Ministarstva zdravstva za naručene i zaprimljene tv-spotove utrošeno 161 646 kuna a nisu prikazani na tv), u Ministarstvu znanosti evidentirana su neutrošena sredstva (četiri milijuna kuna itd.), a vrhunac i kulminacija štete, neznanja i bahatosti je razvidan u Ministarstvu pravosuđa gdje netko diže gotovo 200 000 dolara a projekt nije ni bio pokrenut, naveo je, među ostalim zastupnik.

Stati nakraj zaduženosti proračuna

Damir Kajin (IDS) javio se u ime Kluba zastupnika IDS-a rekavši da su sva ova revizorska izvješća poput svete vodice i da će na kraju rasprave zaključak Sabora glasiti kao toliko puta dosad, otprilike, da se traži da se nepravilnosti uklone a da se izvješće uputi državnom odvjetništvu. A rezultat znamo, nikome

ništa, rekao je te se u nastavku osvrnuo na mnoge stavke izvješća.

Počeo je s dijelom koji nosi oznaku "službena tajna" i odnosi se na Ministarstvo obrane te rekao da u većini slučajeva nisu pokrenuti postupci protiv odgovornih osoba kad je riječ o nalogima štete na imovini MORH-a. Zastupnik zna da MORH nema novca ali to ne znači da ne moraju čuvati svoju imovinu (vojarne u Puli propadaju). Što se tiče MUP-a i oni grade poput MORH-a bez dozvole, a ovrhama MUP-u skinuto je s računa 49,2 milijuna kuna što je nedopustivo (nisu se plaćali prekovremeni sati, dodaci za područje od posebne državne skrbi itd.).

Što se tiče nalaza o državnom proračunu koji je u 2003. ostvario 88,8 milijardi kuna zastupnik je primijetio da je država 1996. godine uprihodovala 34 milijarde kuna što znači da standard raste, da država i gradovi više troše. Ali umjesto u investicije u gospodarstvu sav novac ide isključivo na potrošnju. Jednom riječju potrošili smo ili ćemo potrošiti sami sebe, prvi na udaru bit će umirovljenici a paralelno s njima i standard svakog građanina ove zemlje. Najveći apsurd kod ovih izvješća su prihodi županija, u apsolutnim iznosima one raspolažu s manje od dva posto tog javnog novca no neke su županije odgovorne za tzv. opće bolnice (neke nisu), a s tim novcem se teško mogu skrbiti o njima.

PDV je najizdašniji porez, o njegovom smanjenju govori se samo pred izbore, a jasno je da se ne može ukinuti PDV i vratiti mirovine, graditi ceste. itd. Zato je obveza ljudi u politici da ne obmanjuju hrvatsku javnost, da se kaže istina -da se nažalost, još niz godina neće živjeti bolje. Svi su s pravom nezadovoljni, ali opet ova socijalna izdavanja u Hrvatskoj su iznad gotovo svih zemalja u Europi, no najbolja socijalna politika je politika pune zaposlenosti, naglašava zastupnik.

Prema ovim izvješćima za 2003. godinu indikativan je rast zaduženosti proračuna od čak 14,5 milijardi kuna, u prošloj i u ovoj godini usporen je, no ipak je dosegnuo 30 milijardi dolara ili 80 posto BDP-a, i ako se tome ne stane na

kraj ova zemlja će se doista raspuknuti, navodi zastupnik. Danas potrebujemo između 18 i 20 milijardi dolara za servisiranje uvoza i duga, a gdje ostvariti te devize, pita zastupnik i odgovara, izvozom oko 6,5 milijardi, turizmom oko četiri, doznakama iz inozemstva između jedne i dvije milijarde što znači da još uvijek ne uspijevamo to servisirati. Ako ne reindustrijaliziramo zemlju, ako ne privučemo strani kapital ta iluzija stabilnog života doista se može raspuknuti. Jedno od rješenja mogla bi biti radikalna decentralizacija i prava i novca, naveo je, među ostalim, ukazujući da su doprinosi ključ svih hrvatskih problema. Ostvareni u iznosu od 27,4 milijarde kuna a potrošeni u iznosu oko 40 milijardi kuna, što znači da ova zemlja izdvaja za mirovine, za zdravstvo, za pomoći, za plaće oko 40 milijardi kuna. Istaknuo je i da je Istarska županija na prvom mjestu s fiskalnim kapacitetom po stanovniku što nešto govori, kao i to da u izdanim jamstvima gospodarstvu nema tvrtke iz Istre. Znači da je gospodarstvo u Istri, uz sve probleme s kojima se nosi, ipak nešto stabilnije, što potvrđuje i više od 900 milijuna dolara od ukupnog izvoza od 6,5 milijardi.

Hrvatska bez revizorskih izvješća se više ne može zamisliti i u svakom slučaju izvješća utječu na ozbiljnost ponašanja javne uprave. I treba priznati da su ta izvješća iz godine u godinu sve ozbiljnija, samo kad dolazi do nekog progona, on je isključivo rezerviran za općine, gradove, županijsku razinu i tu se nažalost, stane, rekao je na kraju.

Bez decentralizacije nema pomaka nabolje

Luka Roić (HSS) javio se u ime Kluba zastupnika HSS-a naznačujući da se, prema ovim izvješćima, propusti uglavnom odnose kao i dosadašnjih godina na nenamjensko trošenje državnog novca, popisa imovine, provedenog javnog natječaja i drugih nepravilnosti. Ipak, ima i revidiranih subjekata gdje Državna revizija nije imala nikakvih primjedbi što treba posebno istaknuti i pohvaliti. Tako u

Ministarstvu prosvjete i športa nije bilo ni jedne nepravilnosti i tamo već godinama štima u pitanjima Revizije. To nikako ne može biti slučajno i služi na čast djelatnicima kao i ministru tog Ministarstva. Nepravilnosti nije bilo ni kod Agencije za tržišno natjecanje itd., naveo je te se u nastavku osvrnuo na pojedine stavke iz nalaze Revizije. No najprije je rekao da ga žalosti mišljenje Vlade RH u kojem se očitovale gotovo samo o jednom ministarstvu čime je na najbolji način iskazala brigu o novcu poreznih obveznika i njihovom zakonitom trošenju. Na temelju tog mišljenja može se posve jasno zaključiti da se radi o posvemašnjoj, i volonterskoj ocjeni, koja ima za cilj diskreditaciju ministra i ljudi iz tog Ministarstva.

Revizija je učinila ogroman posao i njegov je učinak velik jer je nepravilnosti sve manje.

U 2003. godini u državnom proračunu bilježi se porast rashoda za 54,3 posto, a prije svega odnosi se na neisplaćene naknade za štete zaposlenicima u državnim službama. Troškovi za otplatu zajmova porasli su za 8,8 posto, naveo je, skrećući pozornost da pojedini korisnici neutrošena sredstva ne vraćaju u državni proračun.

Po nalazu Državne revizije uočeno je da Grad Zagreb državi duguje 162 milijuna kuna od prodaje stanova i to još iz 1999. godine, ima veće rashode od prihoda, nepravilnosti su u zakupu nekretnina, komunalnoj naknadi, nema točne vrijednosti nekretnina, Grad Zagreb ne plaća državi obveze ali pomaže onima koji imaju i previše i financira kojekakve retrobalove za uski krug ljudi što je posve neprihvatljivo, rekao je, među ostalim zastupnik, smatrajući da je za ovakvu situaciju isključivo krivac država koja je sve centralizirala pa ostali krajevi samo preživljavaju, vegetiraju i životare. Bez promjene politike i decentralizacije nema pomaka na bolje, uvjerrava zastupnik.

Osvrnuo se i na izdavanje jamstava u 2003. godini (upitno i izdavanje jamstava "Viktoru Lencu" jer je to privatno brodogradilište uglavnom u vlasništvu stranih banaka) te rekao da Klub zastupnika HSS-a podržava prijedlog Revizije o sveobuhvatnoj analizi u pogledu jamstava i potrebi pripreme rasprave u Vladi i Saboru o brodogradnji i stalnim davanjima jamstava. Pozornost ovog Kluba zastupnika izazvao je zajam Svjetske banke (Ministarstvu pravosuđa) koji nije u cijelosti povučen a plaćaju se banci naknade za neiskorišteni dio zajma. Autoceste lako daju novac poreznih obveznika, primjerice, za tunel Mala Kapela premija iznosi 48 milijuna kuna za što nije data suglasnost nadzornog odbora, u Fondu za privatizaciju ima podosta nepravilnosti kao i prijašnjih godina, popis nekretnina, evidencija u poslovnim knjigama, prihodi odstupaju od planiranih. Neusklađena je i evidencija o stanju, promjenama i vrijednostima portfelja, nije sačinjena evidencija vrijednosti dionica i udjela od drugih imatelja, moglo bi se govoriti o i čudnoj raboti o uzimanju sredstava po kamati od tri posto uz istovremeno davanje vlastitih sredstava po kamati od četiri posto i o drugim nepravilnostima, naveo je.

Na kraju je rekao da je Revizija učinila ogroman posao i da je njegov učinak velik jer je nepravilnosti sve manje. Klub zastupnika HSS-a prihvatit će ova izvješća kako bi se uputilo svim nadležnim državnim tijelima da ne ostane samo informacija za saborske zastupnike.

Pažnju dati onima koji dobro rade

Nenad Stazić (SDP) također smatra da najprije treba pohvaliti glavnu državnu revizoricu gospođu Krasić i njezinu vrijednu ekipu. Izvješća su sve bolja i kvalitetnija, a i zbog onoga što se u njima konstatira i bilježi određen napredak, koji je, dakako, daleko od idealnog stanja.

Ovaj put u Izvješću dobivamo ocjene revidiranih subjekata i bilo bi dobro

da je ocjenjivanja bilo i prije kako bi se moglo uspoređivati stanje. No konstanta rasprave o ovim izvješćima su isti zaključci Sabora koji, čini se zastupniku, nemaju nikakav učinak - izvješća se prihvaćaju, upućuju državnom odvjetništvu na daljnje postupanje, revidirani subjekti se pozivaju da svoje djelovanje usklade sa zakonom - i to tako ide iz godine u godinu. Kod subjekata koji su dobili ocjenu uvjetno nisu nekakve velike pogreške, konstatira se nedovoljno stručno usavršavanje zaposlenika, znači činovnika, pa bi jedanput tome trebalo stati na kraj. Ili neka nauče svoj posao ili neka ne rade u državnoj upravi. Jer nema nikakvog smisla iz godine u godinu to konstatirati i pažnja zastupnika i javnosti na tome se gubi, a mogla bi se fokusirati na stvarne velike nepravilnosti, upozorio je. Ujedno je naglasio da je bezuvjetnu ocjenu dobilo sedam od svih revidiranih subjekata, no to ne treba državi, Vlada to ne voli, poslana im je poruka jako vam je osobno to što radite i oni su smijenjeni ili ukinuti (Zavod za materinstvo), rekao je.

Ipak bi trebalo više pažnje posvetiti onima za koje je Državna revizija pokazala da znaju raditi i raspolagati državnim novcem i posluju po zakonima, rekao je na kraju. Uslijedila je pojedinačna rasprava zastupnika.

Onemogućiti nezakonito trošenje

Josip Leko (SDP) kaže da se ovdje raspravlja o trošenju novca naših građana i sve što se može tu učiniti je da će ovo završiti već spomenutim zaključkom. Nije zadaća Sabora da kaže potrošilo se 70 ili 80 milijardi kuna, čak ni zakonito, već da funkciju ostvari kao nadzorno tijelo, a odgovornost Ureda za reviziju nije prema Vladi nego prema zastupnicima, koji su odgovorni građanima koji od potrošenih 80 milijardi kuna nisu dobili ni jedno novo radno mjesto.

Nije smanjen ni trošak države ni za jednu kunu a zadaća je zastupnika tražiti od onih koji su odgovorni da predlože program smanjenja trošenja državnog novca iz proračuna, tražiti zašto se nije

obavila revizija pretvorbe i privatizacije hrvatskih banaka. A iza toga, zar nije interesantnije tražiti od Vlade i odgovornih institucija da ponudi program razvoja i program koji će sustavno omogućiti odnosno reagirati na nezakonito ili nesvrshodno trošenje državnog novca, jer mi se ne pitamo kako to da se stalno nastavljaju destruktivni trendovi, da rast hrvatskoga duga nije zaustavljen i da dalje raste. Mi nemamo rješenje i tapkamo na mjestu pa nam svaka rasprava o prošlosti dobro dođe umjesto da vrlo kratko završimo raspravu o 2003. i tražimo da Vlada predloži kako će izgledati 2006. s aspekta promptne kontrole trošenja državnog novca odnosno poreznih obveznika.

Očekivao se novi zakon o javnoj nabavi

Miroslav Korenika (SDP) kaže da je svaki izvještaj Revizije poboljšanje u smislu rada ne samo naših ministarstava nego i jedinica regionalne i lokalne samouprave. Treba reći da je ipak značajan pomak u raspolaganju državnim novcem jer je evidentno poboljšanje u radu državnih tijela.

Najčešće se u ovim izvješćima spominje postupak javne nabave ne samo u tijelima vlasti nego i kod svih javnih poduzeća i, nažalost, pouku nismo izvukli, kaže zastupnik. Očekuje da će ova Vlada predložiti novi zakon o javnoj nabavi koji će olakšati i ubrzati postupak nabave. Već godinu i pol dana imamo koalicijsku vlast a u tom Zakonu nije došlo do promjena iako je tadašnja oporba napadala taj Zakon. Primjerice, Vlada je svojim podzakonskim propisom osnovala carinarnicu u Varaždinu, adaptiranje i opremu platit će Grad Varaždin i Varaždinska županija a Državna će revizija, siguran je zastupnik, to evidentirati ne čak kao prekršaj možda i kao protuzakonitost, jer carinarnicu zbog potreba gospodarstva treba otvoriti odmah, a ako se ide po svim fazama o javnoj nabavi ako bude otvorena do kraja godine bit će značajan pomak.

A morali bismo promijeniti i neke druge zakone jer život često nosi, pri-

mjerice, (zakupnina) kako županija da ne uđe u gubitak može vratiti novce lovozakupniku. Uz pohvalu djelatnicima Revizije predložio je da se prihvati ovo izvješće i zaključke Kluba zastupnika SDP-a.

Što prije otkloniti nedostatke

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** naglašava da je vrlo važno da se nedostaci koje je uočila Državna revizija što prije otklanjaju. Izvješća treba prihvatiti i zbog toga što zapravo veoma izrazito pokazuju da u RH postoji značajan napredak kad je u pitanju ponašanje ministarstava, Vlade i drugih korisnika državnog proračuna, a s druge strane, upozorava da se pojavljuju iste pogreške i zapravo velik broj uočenih propusta nisu rezultat namjere, čak ni grube nepažnje, tvrdi zastupnik, nego pomalo i neznanja i nestručnosti, nesposobnosti.

Razmatrajući pojedine navode Revizije osvrnuo se na onaj u vezi s (ne)evindicijom i korištenjem državne imovine. Kako ćemo osigurati kvalitetu investicijskog ulaganja u RH, bilo kojeg ulaganja a da čak ni država ne zna s čime raspolaže, što je njeno vlasništvo, što koristi itd. U tom pogledu podržava predloženi zaključak SDP-a da se u kratkom vremenu napravi izvješće i informira Sabor o stanju državne imovine. Revizija prvi put sada daje i mišljenja i sugestije što bi trebalo učiniti da se propusti ne ponavljaju, upozorava i zakonodavca kad se vidi kako se primjenjuje pojedini propis itd. Često puta izvršna vlast ostavlja dio prostora uz predloženi zakon da nešto sama urediti pravilnicima, provedbenim propisima a posljedica toga je gomilanje posla koji izvršna vlast ne stigne odraditi, a ozbiljni prigovori upozoravaju da svi ti akti nisu doneseni.

Tu je i pitanje javnog nadmetanja gdje se zapravo radi o (ne)realnosti planiranja i poduzetim poslovima upravljanja s poslovima koji trebaju ići. To upozorava na ozbiljnu situaciju, da je u vrijeme kada je revidirano trošenje proračunskih sredstava zapravo RH bila u vrlo teškoj ekonomskoj socijalnoj situaciji u kojoj je morala ponekad

posegnuti za pragmatičkim rješenjima da "gasi vatru" koja se pojavljivala na pojedinim punktovima, rekao je, među ostalim, naglašavajući da će prihvatiti predložena rješenja i podržati zaključke Kluba zastupnika SDP-a.

Niz nepravilnosti

Nevenka Majdenić (HDZ) u svom javljanju o ovim izvješćima osvrnula se na nalaze Revizije o Ministarstvu financija i Carinskoj i Poreznoj upravi, koji bi trebali biti uzor u načinu objektivnosti i istinitosti vođenja poslovanja. Međutim, i u ovom Ministarstvu uočen je niz nepravilnosti, nezakonitosti i nepotpunosti u prikazu poslovanja tijekom 2003. godine i stanja na koncu godine.

Ministarstvo financija i Carinska i Porezna uprava trebali bi biti uzor u načinu objektivnosti i istinitosti vođenja poslovanja, međutim, i u ovom Ministarstvu uočen je niz nepravilnosti, nezakonitosti i nepotpunosti u prikazu poslovanja tijekom 2003. godine i stanja na koncu godine.

Ne smije se dogoditi takvom Ministarstvu odnosno Carinskoj upravi da popisom imovine graničnih prijelaza od njih 213 nije obuhvaćen 171 odnosno 80 posto. Imovina tih prijelaza iznosi 268 milijuna kuna. Popis potraživanja i obveza u Ministarstvu nije potpun i usklađen s drugim evidencijama. Tako potraživanja za stambene kredite u poslovnim knjigama Ministarstva iznosi 2,7 milijuna kuna a prema podacima poslovne banke koja vodi ta zaduženja su pet milijuna kuna. To znači da je u Ministarstvu evidentirano samo 51,4 posto potraživanja za te namjene i zar nije logično posumnjati da je nekome obrisano ili oprošteno više od dva milijuna kuna sredstava. U nizu nepravilnosti Ministarstva u 2003. godini teško je

shvatiti kako se mogao donijeti Pravilnik o davanju odobrenja za obavljanje poslova ovlaštenim carinskim otpremnicima i ovlaštenim zastupnicima koji nije u skladu sa Zakonom iz 2001. Zatim, svako državno tijelo dužno je, prema Odluci Vlade, donijeti program stručnog usavršavanja svojih službenika i namještenika, no iako taj program za 2003. godinu nije donesen ministar financija donio je odluku o upućivanju 48 zaposlenika na postdiplomski studij i za te zakonski neosnovane radnje samo u 2003. godini isplaćeno je 693 991 kuna a ukupan školarina iznosi 1,8 milijuna kuna i naravno da je razlika plaćena u 2004. godini, navela je, među ostalim.

Na kraju je rekla da može podržati ova izvješća ali da ostaje gorak okus o olakom i nezakonitom trošenju državnog proračuna za 2003. godinu kao i izvanproračunskih fondova.

Mr.sc. **Mato Crkvenac (SDP)** replicirao je navod predgovornice i rekao, među ostalim, da zaposleni u upravi naprosto nemaju dovoljno prilike stručno napredovati, da kvaliteta zaposlenih slabi, da znamo kakve su njihove plaće. **Nevenka Majdenić (HDZ)** odvrtila je da nema ništa protiv stručnog usavršavanja već protiv toga što se ne donosi traženi program. Naglasila je da je za to potrošeno 1,8 milijuna kuna od čega je 692 000 plaćeno u 2003. a ostatak prenesen u 2004. u drugi mandat.

Svjesna opstrukcija

Mato Gavran (SDP) pridružuje se onima koji su pohvalili ova izvješća i Reviziju jer su vidljivi poboljšani učinci rada službi koji su ovom revizijom obuhvaćeni.

Od ovih subjekata nepovoljno mišljenje su dobila tri subjekta i jedan od njih je Državni hidrometeorološki zavod. Tijekom proteklog razdoblja i u ovoj sabornici se vodila žestoka rasprava oko potrebe cjelovitog sustava obrana od tuče odnosno izostalog provođenja Zakona o obrani od tuče isključivo voljom Ravnateljstva Državnog hidrometeorološkog zavoda odnosno gospo-

dina dr. Branka Gele. U ovom izvješću niz je elemenata koji govore o svjesnoj opstrukciji, rekao je zastupnik iznoseći podatke iz nalaza Revizije. Od 62 milijuna kuna za obranu od tuče od 2001. do 2004. godine nenamjenski je utrošeno čak 17 milijuna kuna i ne samo da nije bila planirana realizacija sustava obrane od tuče već je bila u pitanju planirana i ciljana opstrukcija, naveo je. Dolazi iz Brodsko-posavske županije koja je pretrpjela ogromne štete zbog tuče i nepostojanja sustava obrane, kazao je zaključujući da je iz izvješća vidljiv i izostanak vladavine prava ali i pravne države, rekao je, među ostalim, naglasivši na kraju da želi vjerovati da će u sljedećem izvješću biti o ovome sasvim drugačija slika a napose da će Vlada doista kontrolirati provođenje zakona i sankcionirati sve one koji ga svjesno krše.

Pokazatelji kako se ne smije raditi

Ruža Lelić (HDZ) osvrnula se na poziciju Ministarstva zdravstva, s obzirom na to da je u zdravstvu cijeli svoj radni vijek. Rashodi za ugovore o djelu bili su 2 249 000 kuna, sklopljeni su sa 46 osoba, i za neke poslove koji su bili u redovnom djelovanju Ministarstva što nije, misli zastupnica, dopustivo.

Projekt informatizacije zdravstvenog sustava je procijenjen od 375 do 475 milijuna kuna a Revizija navodi da kod započinjanja taj projekt nije bio dovoljno razrađen i spreman za provedbu i da je pokrenut prije nego su stečeni osnovni uvjeti za provedbu i bez pribavljene potrebne odluke Vlade RH. A ipak su zaključeni ugovori za opremu i usluge u iznosu od 83 milijuna kuna. Sav novac je povlačen na tu stavku informatizacije tako da smo morali vlastitim sredstvima financirati jedan projekt s oko 340 000 kuna koji se trebao financirati iz državnog proračuna, rekao je. Nije postojala usklađenost između izvođenja građevinsko-obrtničkih radova u nabavi medicinske opreme tako da je ta oprema nekad i milijunske vrijednosti stajala u podrumima itd. a zna se što to znači za opremu, da se ne govori da njena vri-

jednost svakim danom pada, navela je, među ostalim zastupnica ne zaobilazeći ni to da je Ministarstvo zaključilo sa županijama i zdravstvenim ustanovama 18 sporazuma o sufinanciranju ulaganja u iznosu od 1,5 milijarde kuna bez pribavljene suglasnosti Vlade RH, da treba više decentraliziranih sredstava, da ih treba pravičnije rasporediti, te među ostalim, da kredit Svjetske banke u iznosu od 29 milijuna dolara nije realiziran prema planiranoj dinamici te da nije jasno kako je došlo do potraživanja Ministarstva zdravstva u iznosu 879 milijuna kuna od četiri trgovačka društva za izvođenje radova ako se zna da se građevinski i drugi radovi plaćaju po izvršenju. Bivša vlast je u zadnja tri mjeseca sklopila ugovore u iznosu od 1,4 milijarde kuna bez strategije i osiguranih sredstava i to je, misli zastupnica, očiti pokazatelj kako se ne smije raditi, da se tolika dugovanja i obveze stvaraju za neke buduće Vlade koje onda trebaju cijeli mandat a možda i više da bi ispunile obveze koje su neke prethodne vlade stvorile.

Puno propusta

Franjo Matušić (HDZ) najprije je rekao da smatra da je ovako opsežan materijal vrlo teško obraditi na jednoj saborskoj sjednici, da je izvješće trebalo podijeliti na više sjednica kako bi se detaljno upoznalo hrvatsku javnost što se događa s trošenjem sredstava poreznih obveznika. Izvješće upozorava na doista puno propusta, kaže zastupnik. Nisu evidentirani svi troškovi u 2003. godini već su prenijeti u 2004. godinu zbog čega deficit državnog proračuna nije iskazan u realnoj veličini na što je nova Vlada RH ukazivala prilikom preuzimanja svog mandata. Rebalansom financijskog plana Hrvatskih autocesta planiran je značajan porast deficita, za 1,2 milijarde, koji je prebačen u 2004. godinu. Hrvatski sabor nije dao suglasnost na taj rebalans niti je on uključen u konsolidirani plan prihoda i rashoda Državnog proračuna RH za 2003. godinu što nije u skladu s odredbama Zakona o proračunu. Ovdje je dakle, riječ o

nepoštivanju zakona, procedure, upozorio je zastupnik.

Rashodi i izdaci u vezi s projektima pojedinih ministarstava koji se financiraju iz zajmova međunarodnih financijskih institucija i organizacija s posebnih deviznih računa koji nisu vezani uz jedinstveni sustav Državne riznice također nisu evidentirani u glavnoj knjizi državnog proračuna (primjerice, projekt osuvremenjivanja i restrukturiranja željeznica u iznosu od 62 milijuna kuna) nastavio je zastupnik. Zatim, godišnja vrijednost novih financijskih jamstava uz 2003. godinu utvrđena je zakonom u iznosu od 5,9 milijardi kuna a izdano je 9 milijardi kuna novih jamstava što je tri milijarde kuna ili 52,6 posto više od utvrđenog iznosa, naveo je zastupnik dodajući i niz drugih primjera s financijski manjim iznosima koji ukazuju na način kako se postupalo u pojedinim ministarstvima ili drugim državnim institucijama, odnosno često bez potrebne suglasnosti Vlade i mimo zakonskih odredbi (Ministarstvo za javne radove, Ministarstvo zdravstva, Ministarstvo branitelja).

U svojoj replici mr.sc. **Mato Crkvenac (SDP)** naglasio je, među ostalim, da po tisući put treba reći da je kasnije iskazan deficit od 6,3 milijarde bio po drugačijoj metodologiji. **Franjo Matušić (HDZ)** odgovorio je da mu je jasno da predgovornik želi relativizirati nezakonito postupanje bivših dužnosnika odnosno članova Vlade, međutim, ne može se pobiti činjenica iz Izvješća Revizije da su Hrvatske autoceste mimo svih zakona i izvan svih normi ponašanja donijele odluku o novom zaduženju od 1,5 milijardi kuna koje je prebačeno na teret 2004. godine.

Nenamjensko trošenje

Mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** čestitao je glavnoj državnoj revizorici na obavljenoj kvalitetnoj reviziji, a zatim se u svom izlaganju osvrnuo na dio Izvješća koji se odnosi na poslovanje Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Smatrao je da to Ministarstvo ima sve preduvjete za kvalitetno poslovanje

no kad je pročitao ovo Izvješće zaključio je da je u realizaciji rada i programa ovog Ministarstva tijekom 2003. godine vladao jedan opći nered i kaos. Gotovo većina programa nije realizirana u skladu s državnim proračunom, sa Zakonom o izvršenju državnog proračuna, sa Zakonom o javnoj nabavi i drugim propisima RH.

Izvješće ukazuje da se uz spomenute zakone nisu poštivale ni preporuke Državne revizije.

Državna revizija ukazala je na nenamjensko trošenje sredstava - rekao je, dodajući da nije sporno što su prihodi ostvareni 35,6 posto više i rashodi 44,3 posto, već je sporan način na koji su oni ostvareni odnosno realizirani. Ne može se ugovarati radove na konto proračuna naredne godine odnosno stvarati obveze nekoj drugoj Vladi i nekim drugim ministrima. To se upravo dogodilo, naglasio je, kazavši da su ostali neplaćeni ugovoreni radovi u visini 89 milijuna kuna. Uz to, financijskim obračunom za tekuću godinu nije obuhvaćeno ulaganje u obnovu kuća od 36 milijuna kuna. Revizija je ukazala i na važnu činjenicu da u tom Ministarstvu nije obavljena kontrola financijskog poslovanja koje bi trebale obaviti neovisne institucije da se dođe do onih saznanja u poslovanju Ministarstva koji nisu zadatak Državne revizije, naglasio je navodeći i druge činjenice iz Izvješća, počevši od dodjeljivanja bez kriterija sredstava za programe regionalnog razvoja (više od 80 posto tih sredstava uloženo u Grad Varaždin, Međimursku i Krapinsko-zagorsku županiju, nenamjensko ulaganje u razvoj u Gradu Zagrebu s 5,3 milijuna kuna), da Ministarstvo u 2003. godini nije uopće ulagalo u stambeno zbrinjavanje stradalnika Domovinskog rata, da 1935 izgrađenih stanova u proteklom godinama nije preuzeto radi nekvalitetno izvedenih radova za čije čuvanje je u 2003. godini plaćeno 864 000 kuna (to je cijena pet stanova), da se projekt POS-a pretvorio u projekt poticanja građevinske izgradnje

stanova za firme i poduzetnike i da je mimo proračunskih osiguranih sredstava ugovoreno oko 3500 tisuća stanova u 2003. za koje nema ni riješeno zemljište, da stambena zgrada u Španskom u Zagrebu nije dovršena a plaćeno je 16 milijuna kuna više nego po početnom ugovoru itd. Može samo reći, kazao je, da gotovo nema niti jednog postupka koji je napravljen u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi.

Na kraju je zastupnik predložio da se usvoji Izvješće Državne revizije a da bi o poslovanju ovog Ministarstva posljednju riječ trebali dati drugi nadležni organi.

Franjo Matušić (HDZ) u svojoj replici dodao je da izvješće ukazuje da se uz spomenute zakone nisu poštivale ni preporuke Državne revizije. Konkretno, već je u Izvješću Revizije za 2002. iskazano mišljenje da država ne treba izdati jamstva brodogradilištu "Viktor Lenac" koji je u većinskom privatnom inozemnom vlasništvu, ali 2003. opet je izdano jamstvo po prijateljskoj vezi, opet su išli krediti koje danas država vraća. Što se tiče financiranja razvojnih projekata u Gradu Zagrebu problem je što prijedloge tih projekata nije podnio Grad Zagreb (vjerojatno neki stranački ljudi iz stranke tadašnjeg ministra Čačića). Mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** odgovorio je da nije bio samo taj program od 5,3 milijuna kuna već da se u Gradu Zagrebu uređivala komunalna infrastruktura za izgradnju objekata POS-a na teret Ministarstva i da je cijeli pravni promet nekretnina organiziralo Ministarstvo umjesto Agencije za pravni promet nekretnina. Takav postupak da se poslovi s Agencije prenesu na Ministarstvo nije poznat u našoj pravnoj praksi, rekao je.

Mr.sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain (HNS)** javila se s ispravicima netočnih navoda predgovornika te rekla, među ostalim, u vezi s objektom u Španskom da se do danas u godinu i pol nije riješilo to pitanje i nije uselilo branitelje u 160 stanova, a inače, objekt je bio loše pogođen, financiran i tvrtka je propala upravo zbog toga što je prethodni ministar i Ministarstvo loše pogodio posao.

Stanje nije prihvatljivo

Dr.sc. **Krešimir Čosić (HDZ)** kaže da je izvješće o obavljenoj reviziji financijskih izvještaja i poslovanje Ministarstva obrane za 2003. godinu vrlo interesantno iz niza razloga. Nekad su izvješća o poslovanju Ministarstva obrane bila top tema svih hrvatskih medija, "Globusa", "Nacionala" i drugih koji su bili spremni generirati senzacije čak i tamo gdje ih nije bilo. I s obzirom na to da je zadnjih godina uglavnom bilo dosta tišine kad su u pitanju ta izvješća očekivali smo da se mnogo toga promijenilo nabolje. Nažalost, mnogo se toga nije promijenilo stvarno nabolje, iako se stvara medijska percepcija da je u Ministarstvu obrane (2003.) gotovo sve idealno.

Prema reviziji utvrđeno je da se samo u malom broju slučajeva postupalo prema nalazima Državnog ureda za reviziju iz 2002., naglasio je zastupnik te citirao dijelove Izvješća. Tako u određenom broju slučajeva nisu primijenjeni postupci nabave propisani odredbama Zakona o javnoj nabavi i Uredbe o postupku nabava roba, radova i usluga male vrijednosti kod nabave uredskog materijala u vrijednosti 453 000 kuna te sredstva za opću higijenu, koja su nabavljena jednim dijelom izravnom pogodbom. Kao da se radi o raketama, avionima, naoružanju i drugoj vojnoj opremi, rekao je zastupnik. Javno nadmetanje nije provedeno za usluge održavanja uredske računalne opreme u iznosu od 7,2 milijuna kuna itd. To su samo dijagnoze jednog stanja koje nije prihvatljivo, rekao je. Istaknuo je potom slučajeve o kojima se malo govori - remont aviona MIG, izravna nabava poljskih induktorskih telefona za razdoblje od 2003. do 2005. godine koji su zbog tehničkih nedostataka vraćeni, zatraženo je ugovaranje za proizvode koji nemaju uporabnu dozvolu, koji nisu tehnički provjereni, i ima čitav niz primjera nabavke u gotovo čudnim okolnostima (Ericsson).

Sve ovo upućuje da su nalazi Državne revizije dobri, korisni, ali vrlo često moramo imati mogućnosti i sposobnosti pogledati ispod površine onog što radimo da bi vidjeli od kuda dolaze pro-

blemi s kojima se nažalost, godinama susrećemo, rekao je zastupnik na kraju.

Niko Rebić (HDZ) govorio je o reviziji pretvorbe i privatizacije, o tome kako je narodu oporba koja je došla na vlast 2000. godine obećala da će sve one koji su opljačkali hrvatsko gospodarstvo strpati iza brave i vratiti opljačkano. Iza sjajnih izvješća izostaju konzekvence za prekršitelje zakona. Pitanje svih pitanja je zašto se nije mijenjao zakon koji je omogućio pljačku i je li nam uopće trebala revizija pretvorbe i privatizacije ili su o tome trebali brinuti oni koji su zaduženi i plaćeni da sprječavaju kriminal u gospodarstvu. Čemu hvaljenja i upozorenja ako nema posljedica za one koji su Hrvatsku u pretvorbi opljačkali. Nešto treba mijenjati, ili zakone ili revizor, pomalo i jedno i drugo, misli zastupnik.

Ljubica Lalić (HSS) replicirala je zastupniku i rekla da je rasprava o temi o kojoj je on govorio rasprava završena prije tri mjeseca. Točno je da tada zaključci povodom izvješća revizije pretvorbe i privatizacije nisu usvojeni, a to upravo zbog toga što je Klub zastupnika HSS-a predložio zaključke koji bi obvezali Vladu da nađe načina kako vratiti sredstva a koja su otišla na način o kojem je predgovornik govorio. **Niko Rebić (HDZ)** odgovorio je, da "ako ne govorimo svi što vi hoćete, smatrate da je nešto veliko povrijeđeno". Tako je prestala i rasprava o Deklaraciji o anti-fašizmu jer se digao vaš predstavnik i nije bio zadovoljan, rekao je, među ostalim. **Dragica Zgrebec (SDP)** ponovila je naziv ove točke dnevnog ali slaže se da je problem, o kojem je govorio zastupnik Rebić važan pa da bi onda bilo i važno da Vlada u svom mišljenju nije odbila predložene zaključke HSS-a i SDP-a, jer bi se time barem dio toga sankcionirao.

Dvije Vlade

Jure Bitunjac (HDZ) podsjeća da je Zakon o državnoj reviziji donesen 1993. godine i da je u proteklih jedanaest godina, prolazeći faze ustrojavanja i neizbježne problem, Ured za državnu reviziju

postao respektabilna državna institucija kojoj se vjeruje i čije mišljenje javnost prihvaća, a nadležna tijela moraju razmotriti, obraditi i po njima postupiti. Radio je dugi niz godina u lokalnoj samoupravi i poznate su mu primjedbe čelnika jedinica lokalne samouprave na nalaze Revizije (u samim počecima) u smislu davanja određenih kvalifikacija o odlukama, investicijskim ulaganjima, pa smatra da se s takvim područjima (ekonomska opravdanost ili neopravdanost) Državni ured za reviziju ne bi trebao previše baviti.

Čitajući ovo izvješće stekao je dojam, rekao je, da smo u prijašnjem sazivu Sabora odnosno do ovih parlamentarnih izbora (2003.) imali dvije Vlade, jednu formalnu, čiji je predsjednik bio gospodin Račan, i drugu neformalnu, u liku Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo čiji je predsjednik bio tadašnji ministar gospodin Čačić. To proizlazi iz činjenice da deficit državnog proračuna za 2003. godinu nije realno iskazan. Najvećim dijelom proizlazi iz neiskazanih zaduženja, zaduženja bez odgovarajućih odluka bilo Sabora bilo Vlade, većih od planiranih a koja su se događala u Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo, naveo je zastupnik.

Određena stranačka politika vidi se i kroz Fond za regionalni razvoj, primjerice u Ličko-senjskoj županiji (HDZ na vlasti) koja je kroz taj Fond imala pravo na 7,9 milijuna kuna, a odobreno joj je samo 4,1 milijun kuna.

Njegovo osobno mišljenje je da je to Ministarstvo de facto djelovalo autonomno, da je autonomno donosilo odluke, zaduženja i da je bilo na neki način Vlada u samoj Vladi. Ukupni prihodi i primici planirani su u iznosu od 1,83 milijarde kuna a ostvareni u iznosu od 2,48 milijardi kuna, znači 35 posto više. Rashodi i izdaci planirani su u visini

1,82 milijarde a izvršeni s 2,645 milijardi što znači da je plan probijen za 44,3 posto.

U Hrvatskim autocestama planiran je deficit od 1,55 milijardi kuna i prebačen je u 2004. godinu, a da odluka de facto nije potvrđena nikada u Hrvatskom saboru što je bila obveza. Kad je riječ o samoj izgradnji autocesta koje su također išle preko i u sklopu tog Ministarstva određene dionice davane su po stranačkoj pripadnosti određenim ljudima koji se nikad takvim poslom nisu bavili, da su firme na brzinu formirane i zastupnik misli da nema značajnijeg grada gdje istaknuti stranački pojedinci nisu dobivali određene poslove kad je riječ o autocesti. U ovom Ministarstvu kao i u većini drugih, kad je riječ o javnoj nabavi. Moramo znati da je to bilo na neki način praksa kršenja Zakona o javnoj nabavi, rekao je dodajući da njega zanima, budući da dolazi iz Dalmatinske zagore, što je bivša Vlada učinila u vezi s regionalnim razvojem RH. Iz izvješća Revizije vidljivo je da su radne zone financirane (Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo, Fond za regionalni razvoj i Fond za razvoj i zapošljavanje) u prvom redu u onim sredinama gdje su određene stranke koalicije bile na vlasti, primjerice, milijun kuna je dato za radnu zonu u Virovitici a da nikad ta sredstava nisu opravdan niti se Ministarstvo potrudilo dobiti mišljenje o namjenskom trošenju tih sredstava odnosno nikad nije zatražilo povrat tih sredstava jer nisu namjenski trošena, naveo je.

Određena stranačka politika vidi se i kroz Fond za regionalni razvoj, primjerice u Ličko-senjskoj županiji (HDZ na vlasti) koja je kroz taj Fond imala pravo na 7,9 milijuna kuna a odobreno joj je samo 4,1 milijun kuna. S druge strane, jedna razvijenija županija, Bjelovarsko-bilogorska (koalicijska vlast), imala je pravo na 6,2 milijuna kuna a odobreno joj je 10 milijuna kuna. Tijekom 2003. kroz ovaj Fond nije, nažalost, financiran ni jedan gospodarski projekt koji bi na neki način doveo do izravnog povećanja zaposlenosti i razvoja dotične regije, rekao je zastupnik. Generalno se može reći da se kršio Zakon o

javnoj nabavi, da je bio velik broj slučajeva zapošljavanja bez natječaja, a da se sve to događalo u 2003., predizbornoj godini i dobrim se dijelom radilo radi predizborne promidžbe i promicanja i davanja mogućnosti svojim kolegama da nešto ostvare u zadnji čas. A kad je riječ o samom Državnom uredu za reviziju on je uputan i za ovu Vladu, rekao je, dodajući da je uvjeren da će Vlada pod predsjedanjem dr. Sanadera raditi drugačije nego što je to bilo za vrijeme koalicijske vlasti.

Željko Pecek (HSS) ispravio je netočan navod o zoni za poduzetništvo u gradu Virovitici te rekao da sredstva nisu vraćena upravo u razdoblju dok je na vlasti bio HDZ, a da je u međuvremenu to ispravljeno i novac je vraćen jer nije namjenski utrošen.

Hidrometeorološki zavod i obrana od tuče

Ljubica Lalić (HSS) osvrnula se na dio izvješća koji se odnosi na Hrvatski hidrometeorološki zavod. Podsjetila je da je kao zastupnica i u prošlom mandatu ukazivala na samovoljnost tog Zavoda kao i na društvenu neprihvatljivost ponašanja njegovo ravnatelja. Argumentiranim upozoravanjima o tome olako je pristupio ondašnji ministar znanosti a identičan pristup ima i sadašnji ministar Primorac, rekla je zastupnica. Zbog tako povlaštenog položaja u javnosti je stvoren dojam da se radi o zlatnom kumiru kome se svi moramo klanjati umjesto od njega zahtijevati zadaće koje su mu zakonom namijenjene. A koliko su upozorenja bila osnovana dokazuje izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenoj reviziji financijskih izvješća i poslovanja tog Zavoda za 2002. i 2003. godinu. To izvješće je izrazito nepovoljno, čak štoviše Revizija smatra da ne postoji pouzdan temelj da se u cijelosti bez rezerve potvrdi da financijski izvještaji Zavoda daju istinit i objektivan prikaz stanja, istaknula je zastupnica te ponovila navode Revizije, počevši od planiranog primitka u 2002. u iznosu od 52 milijuna a ostvarenog sa 74 milijuna kuna, da Zavod ostvaruje i vlasti-

te prihode od kojih je bio dužan uplatiti u Državnu riznicu, što nije učinio, a u 2003. godini "zaboravio" je uplatiti milijun kuna, putni nalozi se pravdaju sa zakašnjenjem od godinu dana pa do toga da se ne navodi tko ih je odobravao. Za Zavod koji je odgovoran za operativnu obranu od tuče normalno je da ne planira potrebna sredstva za obranu od tuče iako je u 2003. godini po toj osnovi ostvario prihod od 13,5 milijuna kuna. Ne navodi se ni tko je odobravao tako nepotpune planove i takva financijska izvješća, gdje je novac koji nije uplaćen u Državnu riznicu kao ni novac koji motriteljima raketarima i poslužitelja generatora nije uplaćen na ime poreza i doprinosa.

Dobri poznavatelji prilika u Zavodu kažu da se ništa nije izmijenilo nego se nepravilnosti ponavljaju a mi to možemo zaključiti na temelju izvješća za 2004. godinu. U svjetlu tako "odgovornog" Zavoda nije moguće ne upitati se što će ove godine biti s operativnom obranom od tuče, a prošlogodišnje štete u samo jednoj i ne baš velikoj županiji bilježe se iznad 100 milijuna kuna. To je direktna šteta i nitko je nije ni djelomično nadoknadio, sama Vlada bila je u nedoumici što raditi. De facto još uvijek ne znamo hoće li se u 2005. godini provoditi obrana od tuče. Prenose se glasine da postoji završno izvješće, autorski rad dvojice dokazanih protivnika obrane od tuče, potpisali su ga ministri znanosti i poljoprivrede, i prema njemu obrane neće biti. A da bi se obrana provodila sukladno Zakonu potrebno je stvoriti uvjete a oni za 2005. godinu nisu stvoreni, Zavod nema niti plan prihoda za obranu od tuče, rekla je, među ostalim zastupnica.

Niko Rebić (HDZ) u ispravku netočnog navoda kaže da mu je predgovornica rekla da je promašio temu a ona je 80 posto svog izlaganja govorila o 2005. godini i time je tema potpuno promašena.

Nema popisa imovine, potraživanja

Vlado Jelkovic (HDZ) smatra da je Državni ured za reviziju zaista napravio dobar, kvalitetan i velik posao. Te rije-

či pohvale tim više što je obrađeno 720 subjekta, 570 jedinica lokalne samouprave, 19 ministarstava, 9 fondova, 5 agencija, 113 drugih korisnika i paralelno revizija pretvorbe i privatizacije, te da su taj posao obavila 273 zaposlenika, što nije puno ljudi. Stoga se zastupnik boji da će kvalitetni ljudi zbog boljih uvjeta vjerojatno napuštati ovu službu što nikako ne bi bilo dobro.

Revizija konstatira da se broj nepravilnosti iz godine u godinu smanjuje, a i da se kod nekih nepravilnosti iz godine u godinu ponavljaju. Osobito se te nepravilnosti odnose na postupke nabave roba i usluga i tu dolazi očito najviše do kršenja zakona, a kod nekih revidiranih subjekata to je prilično kritično, rekao je zastupnik. Ne misli da je baš tako kod Ministarstva financija no smatra da bi ono trebalo biti uzor kvalitetnog evidentiranja i poštivanja propisa i da bi se praćenjem izvršenja državnog proračuna moralo kontrolirati i druge korisnike proračuna. Zato nije dobro što u Ministarstvu financija nema popisa imovine, potraživanja i obveza kako Ministarstva u užem smislu tako i carinske uprave, što nisu usklađena potraživanja po stambenim kreditima (razlikuju se evidencije kod banaka i samog Ministarstva), naveo je, među ostalim zastupnik govoreći o nepravilnostima u ovom Ministarstvu (nenamjensko trošenje, iznad planiranih iznosa itd.)

Zastupnik se osvrnuo i na državni proračun (nisu Reviziji dostavljena sva potrebna financijska izvješća, poslovne knjige ne daju cjelovitu i pravodobnu informaciju o ukupnom javnom dugu, imovini, obvezama i potraživanjima države), naveo da nije podmiren dug obveza prema Svetoj Stolici, primici od zaduživanja nakon Rebalansa planirani su s jednom milijardom kuna ostvareni s 2,4 milijarde kuna ili 142 posto više od plana itd.

Što se tiče državnih jamstava Vlada je izdala 9 milijardi kuna jamstava ili 52,6 posto više nego što je to zakonom bilo dopušteno. Kod Ministarstva javnih radova, obnove i graditeljstva u rashodima nije iskazan dio rashoda za obnovu ratom oštećenih stambenih jedinica u

iznosu do 36,8 milijuna kuna, nepokrivene rashodi su u iznosu od 89,3 milijuna kuna koji se također odnose na obveze iz 2003. godine, za društveno poticanje stanogradnje ugovoreno je 1,3 milijarde kuna više radova za što u Proračunu nisu osigurana poticajna sredstva a nije pribavljena suglasnost Vlade o preuzimanju obveza po ugovorima koji zahtijevaju plaćanje u narednim godinama.

Zastupnik je naveo i već mnogo puta spominjan podatak o Hrvatskim autocestama o prebacivanju deficita od 1,55 milijardi kuna u 2004. godinu, da Hrvatski sabor nije donio odluku u suglasnosti na taj rebalans itd.

Ovo Izvješće prihvatiti, realno je i iskazuje dokumentirane podatke, a u nekim dijelovima bilo bi posla i za MUP, Državno odvjetništvo, dakle za istražne postupke i utvrđivanje eventualne odgovornosti, rekao je na kraju.

Zašto gradnja brodice u Italiji

Mato Štimac (HDZ) govorio je o postupcima Ministarstva unutarnjih poslova prema Izvješću Revizije. Ministarstvo nema s poslovnom bankom usklađene podatke o pozajmicama koje su iz sredstava Ministarstva za rješavanje stambenih potreba zaposlenih, računi za vještačenja i alko-testove ne vode se pojedinačno već u skupnom iznosu tako da nema evidencije koji su računi plaćeni, a koji nisu (zbog toga nije bilo moguće poduzimati mjere naplate).

Postavlja se opravdano pitanje zašto je Ministarstvo odlučilo o ugovaranju izgradnje ovih brodice s brodogradilištem u Italiji izravnom pogodbom, a ne javnim nadmetanjem ili što to nije radila domaća tvrtka koja je jeftinija 1,1 milijun po brodici.

Zatim, za lizing 1200 vozila u 2003. godini prema zaključenim ugovorima 2002./2003. na pet godina, s uplaćenom

jamčevinom od 18 milijuna kuna, rashodi su izvršeni u iznosu od 36,7 milijuna kuna i zastupnik pita, među ostalim, zašto se Ministarstvo za ta vozila obvezalo uplatiti cjelokupni iznos jamčevine bez obzira na to što odlukom Vlade nije odobreno plaćanje unaprijed; zašto nije ugovoren način povrata jamčevine, zašto je Ministarstvo ugovorom pristalo na određenu maksimalnu godišnju kilometražu za pojedine vrste vozila i da u slučaju prekoračenja najmodavatelj ima pravo obračunati ugovorenu kaznu.

Nadalje, za značajniji dio nefinancijske imovine u 2003. godini, posebice policijske opreme i računalnih programa dobavljači su izabrani izravnom pogodbom a ne postupcima javnog nadmetanja, a dio nabave ugovoren je s oznakom "državna tajna" ili "službena tajna" iako tada nije bilo općeg akta koji utvrđuje vrstu i stupanj tajnosti podataka. Pa nije li navedeni način nabave bio samo pokriće za možebitne druge radnje, pitao je zastupnik. Što se tiče rashoda Ministarstva za izgradnju tri brodice za potrebe Pomorske policije, izravnom pogodbom zaključen je ugovor s brodogradilištem u Italiji. Vrijednost jedne brodice je bila 8,27 milijuna kuna. U vezi s tim zastupnik je napomenuo da je Ministarstvo za izgradnju policijskog ophodnog broda "Sv. Roko", puno kvalitetnijeg i većeg od brodice izgrađenih u Italiji, koji je izrađen 2004. godine u brodogradilištu "Geben" iz Vele Luke, platilo 7,1 milijun kuna. Postavlja se opravdano pitanje zašto je Ministarstvo odlučilo ugovaranje izgradnje ovih brodice s brodogradilištem u Italiji, izravnom pogodbom a ne javnim nadmetanjem ili što to nije radila domaća tvrtka koja je jeftinija 1,1 milijun po brodici.

Niz propusta u Ministarstvu hrvatskih branitelja...

Josip Đakić (HDZ) kaže da je revizija u 2003. godini precizno provedena, s navedenim određenim nepravilnostima koje su otkrivene u reviziji i ocjene pojedinih subjekata. Osvrnuo se na rad Ministarstva za obrt, malo i srednje

poduzetništvo za koje je izraženo uvjetno mišljenje Revizije.

Usluge promidžbe i informiranje u tom Ministarstvu korištene su od istog dobavljača nakon što je istekao ugovor zaključen u prošloj godini, a suglasnost za nabavu od istog dobavljača zatražena je u studenome 2003. Kod nabave računalne opreme u vrijednosti 199 075 kuna u prosincu 2003. proveden je postupak predviđen za nabavu male vrijednosti, iako je trebalo provesti javno nadmetanje jer je vrijednost te opreme u proračunskoj godini prelazila 200 000 kuna.

U rashodima u listopadu 2003. je isplaćen dohodak za uspješnost u radu, a kako Vlada RH do tada nije donijela uredbu o kriterijima utvrđivanja natprosječnih rezultata stoga su ova sredstva isplaćena protupravno, naveo je zastupnik. Ministarstvo je dodijelilo 84,5 milijuna pomoći za 192 poduzetničke zone u 162 jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili prosječno 238 095 kuna po zoni. Najviše sredstava, 3,3 milijuna kuna ili 11 posto od ukupnog iznosa isplaćeno je za sufinanciranje zone u Međimurskoj županiji, a najmanji, 300 000 u Šibensko-kninskoj, pa pita pod kojim kriterijima se to određivalo i dodjeljivalo.

Kad je riječ o fondovima smatra da treba reći da je u Fondu za regionalni razvoj uočeno niz nepravilnosti u radu, od zapošljavanja djelatnika u tom Fondu (bez natječaja, povjerenstva za odabir), do toga da je za intelektualne i osobne usluge, koje su trebali obavljati zaposlenici, utrošeno 335 684 kuna. Sredstva odobrena za financiranje projekata ne odgovaraju pravu na sredstva utvrđena prema udjelu županija u ukupnim sredstvima (osim kod Primorsko-goranske županije).

Niz propusta i nezakonitih radnji uočeno je i kod Ministarstva hrvatskih branitelja, a mišljenje Revizije za to Ministarstvo je uvjetno, rekao je zastupnik. U vezi s tim naveo je (ne ulazeći u detalje kako je Ministarstvo preuzelo na sebe pomoć Hrvatima u BiH u nabavi materijala za stambenu izgradnju koje nikad nije izvršeno itd.) da u lipnju

2003. u postupku nabave i montaže klimatizacijskih uređaja u iznosu 547 871 kunu nisu primijenjeni postupci nabave propisani Zakonom o javnoj nabavi (proveden postupak ograničenog prikupljanja ponuda, nije ugovorena i usluga instaliranja već je za to bio posebni postupak).

Nadamo se da će Državno odvjetništvo imati dovoljno posla po ovim postupcima koji su zapravo protuzakonite radnje, rekao je na kraju svog javljanja.

Ivica Pančić (SDP) replicirao je na prethodni navod i rekao da je čitao nalaz Državne revizije Ministarstva iz 1999. o Ministarstvu i da mora reći da je to bolje nego krimi roman. Misli da neće pogriješiti ako kaže da je Ministarstvo u ove četiri godine bilo sređeno, apoteka za razliku od onog kako je bilo u 90- tim godinama i kako je to danas.

Josip Đakić (HDZ) odgovorio je da se zaobilazi istina i prikazuje ono o čemu on nije govorio (1999.). Govorio je o radu Ministarstva u 2003. na čijem je čelu bio predgovornik. Pozvao se na izvješće Revizije i ponovio propuste u vezi s protokolom o nabavi materijala za obnovu i stambenu izgradnju kao pomoć Hrvatima u BiH.

... i u Ministarstvu zdravstva

Mr.sc. **Kajo Bućan (HDZ)** kaže da Državnom uredu za reviziju očito nije manjkalo posla i kad bi ih se plaćalo po učinku vjerojatno bi imali jako visoke prihode koje bi malo potkresali rokovi obavljenog posla jer dio javnosti u 2005. godini može nakon objave ovih nalaza iz 2003. rezignirano kimnuti glavom i reći da i od svojih briga ne zna što se dogodilo prekjucer, a kamoli pretprošle godine.

No, prezentirano nam je brdo materijala i cd-a s nebrojeno megabajta zapisa o 2003. godini i mi zastupnici se pitamo, rekao je, je li to vrh sante ili ledenog brijega, i, ako jest, koliki je taj ledenjak ispod, rekao je, među ostalim.

Osvrnuo se na dio izvješća koji govori o Ministarstvu zdravstva. Ministarstvo je suprotno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti sporazumom preuzelo obvezu o sufi-

nanciranju ulaganja u zdravstvene ustanove čiji su osnivači i vlasnici županije, a ne nalaze se na područjima od posebne državne skrbi. Zajam IBRD-a za projekt zdravstvenog sustava nije realiziran u roku, samo 39,9 posto i to dobar dio za savjetničke usluge. Došlo je do produljenja roka i sukladno tome plaćanja naknada za neiskorišteni zajam, u postupcima nabave vidljivi su propusti na što je već upozoreno. Kod projekta "živjeti zdravo" na spotove i animaciju logotipa utrošeno je oko 162 000 kuna a ti materijali nisu prikazani na televiziji. Problem javne nabave istaknut je i u poslovanju Hrvatskoga zavoda za zdravstveno osiguranje, rekao je zastupnik dodajući da bi se takvi primjeri mogli još nabrajati ali da je očigledno zanimanje u ovoj sabornici ovakvo kakvo je. Ali uvijek ostaje pitanje odgovornosti i definicije što znači ova revizija, je li jedan čardak a u stvarnosti samo zabilježen na papiru koji lebdi između svih naših institucija.

Premija za tunel Mala Kapela suprotno osnovnom ugovoru

Ivan Vučić (HDZ) govorio je o nalažima revizije u Hrvatskim autocestama pa tako i da su Hrvatske autoceste d.o.o. dale predujam od 24,75 milijuna kuna jednom izvoditelju radova na temelju zaključenog dodatnog ugovora, a što nije u skladu s odredbama osnovnog ugovora. A da je predujam bio naveden bilo u natječajnoj dokumentaciji bi i naša poduzeća koja su sudjelovala u natječaju za izgradnju tunela Mala Kapela išla s manjom cijenom i imala iste uvjete natječaja, kao i poduzeće koje je došlo iz Italije i dobilo posao na izgradnji tog tunela (negdje oko 2000. godine ukinuta je nacionalna povlastica za naše graditelje). Dopunskim ugovorom zaključenim s izvoditeljem radova na izgradnji tunela Mala Kapela ugovorena je premija u iznosu od 48 milijuna kuna, bez poreza, a to nije bilo predviđeno osnovnim ugovorom, kao ni bilo kakav drugi oblik nagrade izvoditelju radova za prijevremeno izvršenje. Sve bi bilo možda dobro i donekle možda objasnijivo da se ne radi o skraćanju rokova

od samo 31 dan. Dakle, naše hrvatsko poduzeće u vlasništvu hrvatske države daje stranom izvoditelju radova 48 milijuna kuna nagrade za 31 dan prije roka izvedenih radova iz dopunskog ugovora, većina kojih je već bila dovršena, naveo je, među ostalim, zastupnik govoreći o radovima na tunelu Mala Kapela za koji je, kako je rekao, sentimentalno vezan (udaljen od njegove kuće samo pet kilometara). U isto vrijeme kad se raspisuje natječaj za izgradnju tog tunela i kada talijanska tvrtka dobiva taj posao pojavljuju se u talijanskom tisku napisi o pokrenutom stečaju nad tom tvrtkom.

Pozivajući se na odredbe ugovora u zaključenoj vrijednosti radova od 261,7 milijuna kuna, zastupnik je rekao kako smatra da je ovakav način davanja posla bilo domaćim bilo stranim izvoditeljima čisti kriminal i da zastupnici trebaju zatražiti da državna revizija pregleda svu tu dokumentaciju o izgradnji tunela i ono što danas imamo na tunelu Mala Kapela. Danas imamo to da je ta tvrtka koja je dobila nagradu, akontaciju, zaključala prostorije u Ogulinu, strojeve ostavila i s njima su 150 hrvatskih radnika, koji nisu dobili plaće, blokirali ulaz u tunel, da je ta talijanska tvrtka dužna našim proizvođačima 50 milijuna kuna, da se radi nova odvodnja u tunelu i plaća drugi izvođač, rekao je zastupnik. Apelirao je da država, ako je to moguće iz ostatka ugovora (ovih 48 milijuna kuna) namiri prije svega zaostale plaće radnicima koji su radili na tunelu.

Kredit trošen uglavnom nenamjenski

Stjepan Bačić (HDZ) kaže da je na području zdravstva, kad je riječ o reviziji, ustanovljeno kršenje triju zakona, Zakona o državnom proračunu prema kojem se za sve dugoročne kreditne obveze treba dobiti suglasnost Vlade RH, Zakona o javnoj nabavi, prema kojem se moraju osigurati sredstva prije nego se uđe u investicije i Zakona o zdravstvenoj zaštiti, koji točno kaže gdje država može investirati, do koje razine, a radi se zapravo o investicijama u županijske bolnice.

Tako kad je u pitanju nabava opreme vidljivo je da je Ministarstvo zdravstva sudjelovalo sa 211 milijuna kuna a da su ustanove same u tu svrhu gdje se samostalno radile natječaje potrošile 83 milijuna kuna. Iz Izvješća je vidljivo da Ministarstvo nije, a imalo je obvezu, kontrolirati samostalnu nabavu ustanova. Zatim, spomenuta informatizacija

Informatizacija zdravstva ušla je u jedan projekt a da prije nije definirano na pravi način što od te informatizacije treba, jer u 2003. godini polazi praktički od nule (a opsežnija informatizacija je bila 1995. i 2000.) i daje novac za projekte koji se na neki način ne mogu opravdati.

zdravstva ušla je u jedan projekt a da prije nije definirano na pravi način što od te informatizacije treba, jer u 2003. godini polazi praktički od nule (a opsežnija informatizacija je bila 1995. i 2000.) i daje novac za projekte koji se na neki način ne mogu opravdati, rekao je, među ostalim zastupnik ne zaobilazeći ni pitanje zaduživanja u zdravstvu rad Hrvatskoga zavoda za zdravstveno osiguranje (u 2003. Zavod vodio knjigovodstvo na način da je prikazivao samo plaćene obveze a ne i dospjele), da je kredit za reformu zdravstvenog sustava u iznosu od 29 milijuna američkih dolara potrošen uglavnom nenamjenski.

Negospodarsko ponašanje

Nikola Sopčić (HDZ) uvjeren je, da je ovakav nalaz Revizije bio za neki grad, općinu ili županiju u kojima je u proteklom razdoblju bio na vlasti HDZ, bilo posla i za Državno odvjetništvo, krim policiju i za mnoge druge. Istina, tamo se ne bi moglo govoriti o milijunima i milijardama, nego o puno manjim iznosima.

U izvješću ima čitav niz primjera očitog kršenja Zakona o nabavi, koji je

donio bivši saziv Sabora na prijedlog tadašnje Vlade koja ga je poslije kršila u mnogim segmentima, rekao je, među ostalim, govoreći i o Hrvatskim autocestama i spomenutoj isplati preduma talijanskom konzorciju rekavši da se moramo pitati od kuda i zašto tolika želja da se pomogne stranom konzorciju koji je pred bankrotom.

U nizu primjera negospodarskog ponašanja Ministarstva za javne radove i obnovu je i onaj o utrošenih više od četiri milijuna kuna za adaptaciju bivše vojne bolnice za potrebe resornog ministarstva a taj objekt nije ni pipnut. A to je inače iznos s kojim se komotno može sagraditi jedna osnovna škola, rekao je, među ostalim. Zaključio je da je u ovoj raspravi mnogo toga izneseno, dovoljno, da se ovim opsežnim i detaljnim nalazom revizije (uz određenu literarnu obradu bio bi vrlo zanimljiv roman za široku publiku) pozabavi državno odvjetništvo kako bi se prekinula ova-kva situacija.

Ima posla za državnog odvjetnika

Dr.sc. Andrija Hebrang (HDZ) kaže da je ovo jedan dobar uradak s vrlo tužnim i tragičnim sadržajem. Ako cijela ova revizija završi na ovoj raspravi a ne kod državnog odvjetnika onda je cijenjena ekipa Revizije radila zapravo uzalud, a da posla za državnog odvjetnika ima i to napretek, zastupnik potkrepljuje nalazima o Ministarstvu zdravstva, Zavodu za zdravstveno osiguranje i nekim drugim ustanovama.

Naglasio je da je ovaj tužni sadržaj nova vlast objavila sedam dana nakon stupanja na dužnost i iznijela isti sadržaj koji se sada nalazi u ovom izvješću i koji su doživjeli velike kritike. I zato bi sada trebao biti sretan, kaže, što je Državna revizija potvrdila ono što smo mi našli, ali ja sam tužan i bio bih sretniji da smo bili u krivu, rekao je.

Ministarstvo zdravstva je u svom mandatu uključujući i 2003. godinu napravilo protuzakonitih radnji za nekoliko milijardi kuna i ovo je prvi put u povijesti Državne revizije da jedan

resor u svom prekršaju prelazi stotine milijuna kuna i ulazi u red veličine milijardi. Zato ove male sitne, zastupnik bi rekao, djetinjaste prekršaje kao što je 160 000 kuna uskrate prikazivanja naručenog materijala za tv spotove i sl., kao što recimo Ministarstvo nije povuklo iz državnog proračuna 2,5 milijuna kuna za Hrvatski Crveni križ su "sitnica" i "djetinja igra" (valjda je tadašnji ministar mislio da to Crvenom križu ne treba). Međutim, kada krećemo u naruđbe i protuzakonite radnje koje zadiru sljedeće godine onda se moramo uplašiti, primjerice, Ministarstvo je u 2003. godini zaključilo ugovore u vrijednosti 150 milijuna kuna s dospjećem sljedećih sedam godina. Drugim riječima, Ministarstvo je u 2003. godini potrošilo proračun za cijelu današnju Vladu, rekao je. Dodao je da ovdje postoji izrazito obilježje namjere jer su većina ugovora zaključeni u posljednjem mjesecu prije izbora, naglasio je, među ostalim zastupnik. Također je istaknuo obveze koje je Ministarstvo preuzelo za ulaganje u županije, županijske bolnice i protivno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (članak 8.) Ministarstvo je potpisalo sporazume u vrijednosti od 1,521 milijardu a ugovore u vrijednosti od 223 milijuna kuna, dakle protuzakonito.

Svi ti ugovori koji su sklopljeni posljednjih mjesec dana prije izbora trebali bi zaista biti predmet istrage Državnog odvjetništva, smatra zastupnik iznoseći u nastavku i druge primjere, nabave na razini pojedinih bolnica (u Kliničkoj bolnici "Mercur" toaletni papir je koštao 68 posto više nego u maloprodaji). Ako postane pravilo da oni koji troše stotine milijuna i milijarde na ovaj materijal imaju zaštitu javnosti i dijela politike onda raspustimo Državnu reviziju, ako ovo završi kod državnog odvjetnika onda čestitajmo Državnoj reviziji, predložio je zastupnik.

Izvešće upozorava i oslikava ponašanje

Željama predgovornika ali i drugih da bude određenih sankcija i promjena modela ponašanja i da se više neće govo-

riti o tome da državna tijela krše propise, pridružila se **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)**. Ako očekujemo od građanina da poštuje zakone ove države onda je najmanje što možemo očekivati da to poštuju najodgovorniji, oni koji zakone donose i koji su ih dužni prvi i najbolje provoditi. Međutim, to nije u ovome slučaju i to upozorava i oslikava ukupno stanje duha, mentaliteta i modela ponašanja u ovoj državi i to nije dobro.

Osvrnula se na dio izvješća koji govori o Ministarstvu poljoprivrede i rekla da je žalosno da godišnji popis imovine, potraživanja nije obavljen u cijelosti i da se praćenje stjecanja, kretanja i stanja imovine u Ministarstvu nije provodilo na odgovarajući način i da podaci o imovini Ministarstva nisu dostavljeni Uredu za državnu imovinu. Za programe kreditiranja poljoprivrede nisu se vodile poslovne knjige u skladu s računovodstvom proračuna i nisu iskazani prihodi po osnovi naplaćenih kamata. Ni ovo Ministarstvo nije bilo lišeno želje nabavljati osnovna sredstva mimo Zakona o javnoj nabavi i tržišnih uvjeta, nije poštivan Zakon kojim se mora usuglasiti prijedlog provedbe obrane od tuče za 2004. i za naredne godine, i da do dana obavljanja revizije to još nije dostavljeno, navela je, osvrćući se u nastavku na stanje u Hrvatskom fondu za privatizaciju.

Sredstva ostvarena prodajom dionica Fond nije uplatio u državni proračun što je trebalo učiniti u skladu s odredbama Zakona o privatizaciji nego ih je ostavio na svom računu. Nisu pravodobno poduzimane mjere naplate prema ugovorima o prodaji i zakupu nekretnina, s tri izabrana odvjetnika su zaključeni ugovori kojima je utvrđeno plaćanje i mjesečni paušal što je rezultiralo sasvim nepotrebnim visokim troškovima. Radi se o milijunskim svotama što je nedopustivo, rekla je, među ostalim, smatrajući da bi se zbog ovog izvješća netko trebao crvenjeti.

Propusti se ponavljaju

Ivanka Roksandić (HDZ) također je najprije pohvalila rad Državnog ureda za reviziju te se u svom izlaganju osvrnula na neke dijelove izvješća. U velikom

dijelu ministarstava došlo je do propusta od kojih se neki stalno ponavljaju, primjerice, u Ministarstvu rada i socijalne skrbi nepravilnosti oko nabave roba, radova i usluga, a još je zanimljivije što se događalo s investicijama i građevinskim objektima za koje je i ovo Ministarstvo utrošilo 82,4 milijuna kuna za koje je Revizija utvrdila da nisu ugovoreni instrumenti osiguranja povrata predjma u slučaju neizvršavanja ugovorenih obveza, za prekoračenje rokova nije čak ni obračunata a pogotovo naplaćena ugovorena kazna. To su neki od primjera koje je navela zastupnica govoreći poput mnogih predgovornika i o propustima u Ministarstvu zdravstva.

Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS) u svojoj se raspravi osvrnula na nalaz Revizije koji se odnosi na stanogradnju (POS) odnosno opovrgnula neke od primjedbi navedenih u Izvješću Revizije. Tako, među ostalim, zastupnica tvrdi da su sve nabave provedene u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi i po odgovarajućem postupku i to na temelju pripadajućih dijelova glavnog projekta, a ne idejnog, kako je to navedeno u nalazu Revizije.

Kao prilog tome zastupnica će, kako je rekla, nakon rasprave dati kompletnu tender dokumentaciju za objekte u Zagrebu u Španskom i Sesvetama iz koje se točno vidi da se radilo o nadmetanjima s glavnim projektima, a ne idejnim. Netočan je i navod da su potrebne suglasnosti pribavljene nakon što su izabrani izvoditelji, jer se postupak izravnog ugovaranja provodio kad i ostali postupci sukladno Zakonu o javnoj nabavi. Primjedbe da ugovaranje izrade studije knjige i pravilnika nije neophodno za provedbu POS-a zastupnica je otklonila navodom da je ovo prijašnje Ministarstvo imalo sklopljen ugovor s Arhitektonskim fakultetom o praćenju programa stambenog zbrinjavanja stradalnika Domovinskog rata.

Govoreći o programu POS-a zastupnica je izrazila žaljenje da ova Vlada i resorno Ministarstvo nisu našli potrebnim dovršiti ovaj započeti posao koji ima dalekosežne odjeke. U najmanju ruku, resorno Ministarstvo je ono koje

bi trebalo brinuti o provedbi strategije stanovanja kad ionako sav ostali posao u vezi s POS-om vodi Agencija. A rezultati POS-a najbolje se mogu vidjeti na gradilištu Špansko u Zagrebu pa tim više začuđuje ignorantski stav Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva prema lokaciji u Sesvetama u Zagrebu za koju s Gradom postoji potpisan predugovor, rekla je, među ostalim zastupnica.

Krunoslav Markovinović (HDZ) javio se radi ispravka netočnog navoda predgovornice te rekao da se u nizu netočnih ističe onaj o raspisivanju natječaja isključivo za glavni projekt. Interesantno je da zastupnica uopće ne spominje građevinsku dozvolu koja je inače preduvjet za sklapanje ugovora o radovima. U Španskom je ugovoreno projektiranje prometnica a da uopće nije bilo nikakvih podataka ni projekata infrastrukture. Natječaji, su bili, blago rečeno čudni jer, primjerice, firme istog vlasnika radile su i projekte i dobile posao, rekao je, među ostalim. Mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** u svojoj replici predgovornici, koja je, kako rekao, pokušala obrazložiti kako su se korektno vodili poslovi na pripremi i realizaciji POS-a naveo je da su ugovori zaključivani za izradu projektne dokumentacije prije nego su doneseni detaljni urbanistički planovi, da je za kupnju zemljišta ugovoren veći iznos od predviđenog zakonom, da su se ugovarali poslovi građenja objekata a da zemljište nije bilo preneseno na investitore izgradnje i, među ostalim, da za gradnju nisu bile dobivene građevinske dozvole. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)** odgovorila je da joj je žao što ju predgovornik nije razumio ili slušao jer da je rekla da neke stvari nisu točne i da je u tom smislu dala glavnoj državnoj revizorici tender dokumentaciju. Postoji puno stvari u vezi s tim koje su navedene u raspravi, a nisu točne. Ne zna da je nova Vlada bilo što ugovorila novoga, naprosto se realiziraju projekti koje smo mi ugovorili. Radi li se o nesposobnosti možda ove vlasti da realizira nešto, no ona zna da će stanovnici u Zagrebu stanovati u zgradama POS-a i da se hrvatski građani voze hrvatskim autocestama

te da ne zna "što ćete vi ostaviti nakon četiri godine".

Ministarstva - samostalni pašaluci

Krunoslav Markovinović (HDZ) kaže da je 2003. godina bila četvrta godina obnašanja vlasti tadašnje koalicije pa da obilje nepravilnosti i izigravanje propisa i zakona nije moglo biti slučajnost. Ministarstva su funkcionirala kao samostalni pašaluci, iz izvješća Revizije se vidi da njihova poslovanja nisu bila pod bilo kakvom kontrolom ni tadašnjega premijera niti ministra financija koji je tu i tamo upozoravao na nezakonitost.

Najviše nepravilnosti bilo je u Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo, gdje je potrošeno najviše sredstava, gdje su nastala najveća dugovanja a rezultat je bio daleko skromniji od očekivanoga i najavljanog. "Nije i nisu" su riječi koje su u nalazu Državne revizije najviše spominjane, rekao je zastupnik te ponovio već spomenuto u raspravi, da prihodi i rashodi nisu realno i sveobuhvatno planirani, da nadzor na financijskim poslovanjem nije proveden, da natječaj za čije su provođenje plaćene odvjetničke usluge nije proveden u skladu s odredbama zakona.

Ministarstva su funkcionirala kao samostalni pašaluci; iz izvješća Revizije vidi se da njihova poslovanja nisu bila pod bilo kakvom kontrolom ni tadašnjega premijera niti ministra financija koji je tu i tamo upozoravao na nezakonitost.

Ravnateljstvo za robne zalihe nije uskladilo knjigovodstvena stanja s kupcima ili dobavljačima, a inače je tu običaj bio da se pšenica daje na javljanje faks firmama koje su u pravilu odlazile u stečaj a pšenica na crno tržište. U Ministarstvu za obrt, malo i srednje

poduzetništvo nisu primjenjivani postupci propisani Zakonom o javnoj nabavi i Uredbi o postupku nabave roba, a ta priča ponavlja se i u ostalim ministarstvima koalicije. Javni natječaji su se izbjegavali itd.

Za ispravljanje brojnih nepravilnosti koalijske vlasti bit će potrebno puno više vremena od 60 dana, koliko traži SDP, i očito da ni do danas nisu shvatili štetu počinjenu u razdoblju od 2000. do kraja 2003. godine kad su obnašali vlast. Dobar dio novca poreznih obveznika, kako to oni vole reći, kaže zastupnik, potrošen je ionako uzalud, a o tome koliko je to bilo namjerno napravljeno ili iz neznanja dalo bi se još dugo raspravljati, rekao je.

Mr.sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)** u ispravku netočnog navoda o cijenama većim nego što su planirane, pitala je zna li predgovornik o kojim cijenama govori. Ponovila je da su svi projekti i natječaji bili prema zakonu.

Ne poštuju se kriteriji za davanje jamstava

Dražen Bošnjaković (HDZ) ističe da je teško reći nešto novo nakon tolike rasprave. U svakom slučaju ovo je doista velik posao za Državnu reviziju, čije postojanje opravdava što su u poslovanju korisnika državnog proračuna mnoge nepravilnosti u proteklih deset godina otklonjene, rekao je pohvalivši taj rad. Međutim, moramo težiti boljem, racionalnijem gospodarenju.

Posebno mu je "zapelo za oko" u izvješću da nisu evidentirani neki troškovi u 2003. godini i njihovo prenošenje u 2004., nakon čega je deficit državnog proračuna iskazan u jednoj nerealnoj veličini. Nije u redu što su izdana financijska državna jamstva veća od utvrđenih, a zaista je nedopustivo da Vlada ne poštuje odluku o kriterijima kako će davati ta jamstva, rekao je, među ostalim. Spomenuo je i sklapanje ugovora bez natječaja, građenje bez građevinskih dozvola itd, te zaključio da takve stvari treba spriječiti i to boljom suradnjom Državnog odvjetništva i Revizije odnosno pravodobnom reakcijom. Bez toga

boji se da će se ove greške ponavljati i u buduće. Ovi nedostaci u radu ministarstava su nedopustivi i moraju imati ime i prezime, oni moraju imati odgovornu osobu zbog čega se to dogodilo i ta se priča zapravo mora dovesti do kraja.

Zdravko Sočković (HDZ) također je pohvalio ove materijale Državnog ureda za reviziju, koji je, kaže, u proteklih desetak godina poboljšao svoj rad.

Evidentno je da je napravljeno dosta propusta u ministarstvima te se poput mnogih osvrnuo na ona u Ministarstvu za javne radove i obnovu, počevši od nerealnog planiranja prihoda i rashoda do ugovaranja radova "ključ u ruke" na nezakonit način jer su, primjerice, u pozivu za natječaj za izvoditelja radova trebali biti podaci iz glavnoga a ne idejnog projekta. Ministarstvo nije iskazalo u okviru rashoda za 2003. godinu dio rashoda za obnovu u ratu oštećenih stambenih jedinica u iznosu od 36,7 milijuna kuna. Zastupnik dolazi iz Slavenskog Broda i napominje da je u Brodskom naselju, gdje su građeni stanovi POS-a, veliko nezadovoljstvo građana Slavenskog Broda koji su preuzeli na velika zvana najavljivane te stanove. Očajni su jer ti objekti prokišnjavaju, opada žbuka, puni su vlage, a podrumi puni vode u koje ulazi i loše izrađena i pripojena kanalizacija.

Posebno zamjera Vladi u 2003. godini lažno iskazivanje stanja deficita proračuna. Jedino možemo očekivati da će nakon ovog izvješća nadležne službe preispitati mnoge njegove stavke.

Hrvatski olimpijski odbor prvi priznao nepravilnosti

Franjo Arapović (HDZ) rekao je da je Hrvatski olimpijski odbor prvi koji je postupio po nalazu Državne revizije i prva institucija u Hrvatskoj koja je priznala svojim dokumentom da je bilo nepravilnosti. Sada će poslovanje biti transparentno, svakih pet mjeseci javno će se objavljivati sve aktivnosti Odbora, a možda je najbitnije što je donijeta odluka o razrješenju odgovornih osoba Odbora, pohvalio je zastupnik.

Irena Ahel (HDZ) ponovila je neke od navedenih nepravilnosti iz izvješća poput necjelovitih podataka o javnom dugu, imovini, nepravilnosti u vezi s izdanim jamstvima a zatim govorila o onima u Ministarstvu za obrt, malo i srednje poduzetništvo. Uz već spomenuto o isplaćenim nagradama djelatnicima bez potrebne Vladine Uredbe upozorila je na to da se prihodi od obrtnica trebaju iskazati kao prihodi ostvareni po posebnim propisima.

Čemu Državna revizija, ako se godinama ponavljaju nepravilnosti od kojih mnoge podliježu i kaznenoj prijavi, a ništa se ne događa.

Vladimir Pleško (HDZ) najprije je izrazio negodovanje što je u vrijeme ove rasprave o Reviziji rada ministarstava i državne uprave u 2003. godine, o radu bivše vladajuće koalicije, sabornica prazna, i žao mi je da oni nisu sada prisutni pa da se suoče s istinom zbog čega su 23. studenoga 2003. izgubili povjerenje građana RH. Svoje izlaganje usmjerio na nalaze o Ministarstvu za obrt, malo i srednje poduzetništvo u kojem stoji da nije donesen akcijski plan podjele potpora i poticaja, u skladu sa Zakonom o izvršenju državnog proračuna za 2003. godinu. Nezamislivo mu je, kaže, da jedno Ministarstvo nema pravilnike po kojima će davati potpore koje su i velika financijska sredstva s kojima je Ministarstvo raspolagalo i da su milijuni i milijuni kuna dati kao izravna potpora trgovačkim društvima i poduzećima. A sve to bez pravilnika i kriterija, i tu onda postoji mogućnost da se pogodovalo pojedinim jedinicama lokalne samouprave, ovisno o vlasti na terenu, rekao je, među ostalim.

U vezi sa spomenutim приходima od obrtnica rekao je da ga veseli što je današnji resorni ministar Vukelić donio odluku po kojoj se smanjuje cijena izdavanja obrtnica.

Mr.sc. **Vladimir Šišljagić (HDZ)** svoje izlaganje o izvješću Revizije sveo je na nalaze o Gradu Osijeku. Naplata prihoda u Gradu Osijeku nema, odnosno nisu naplaćeni prihodi u visini više od 140 milijuna kuna. Od toga na prihode poslovanja otpada 100 milijuna, 45 milijuna kuna nije naplaćeno za komunalnu naknadu, naveo je, među ostalim, zastupnik detaljno govoreći o tome.

Tu su i potraživanja od nefinancijske imovine, primjerice, potraživanja od prodaje stanova na obročnu otplatu odnosno od otkupa stanova. Interesantno je da poslove naplate tih potonjih potraživanja obavlja poslovna banka koja naplaćuje tri posto od prikupljenih sredstava. Tijekom 2003. naplatila je više od 10,5 milijuna kuna i cjelokupni iznos uplatila na račun Grada Osijeka tako da je država ostala uskraćena za 55 posto tog iznosa.

Zanimljivo je da Grad Osijek čak nema ustrojenu analitičku evidenciju po ugovorima o prodaji stanova a od tih prihoda namjenski je za izgradnju stanova za socijalno ugrožene građane izdvojio malo više od dva milijuna kuna. Upravo nenamjensko trošenje sredstava od prodaje spomenutih stanova jedan je od ozbiljnih nepravilnosti u nalazima Državne revizije, rekao je, među ostalim, pitajući se na kraju, čemu Državna revizija, ako se godinama ponavljaju nepravilnosti od kojih mnoge podliježu i kaznenoj prijavi a ništa se ne događa. Nada se da će ova rasprava značiti određen preokret i da će nadležne institucije poduzeti mjere da se ovakve nepravilnosti ne ponavljaju.

Vrlo ozbiljni propusti u zdravstvu

Dr. sc. **Marko Turić (HDZ)** rekao je da je niz nepravilnosti i propusta detektirano već na prvim sjednicama Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo kada se raspravljalo o zatečenom stanju u sustavu zdravstva.

Primijetio je da projekt informatizacije zdravstvenog sustava u vrijeme njegovog započinjanja nije bio dovoljno razrađen i spreman za provedbu, a

pokrenut je prije osiguranja potrebnih financijskih sredstava za cijelo razdoblje provedbe, a koje će se protegnuti do 2008. godine. Napomenuo je da nije bila pribavljena ni odluka Vlade RH za preuzimanje obveza u budućim razdobljima, a što je obvezno sukladno odredbama članka 37. Zakona o proračunu.

Nadalje, primjećuje da je iz ovog izvješća razvidno da nije bilo dosljedne primjene Zakona o javnoj nabavi, posebno s obzirom na to da su postupci javne nabave započeti prije nego su osigurana sredstva u proračunu.

Nije provedena kontrola postupka nabave i namjenskog trošenja sredstava u zdravstvenim ustanovama.

Iako su mnoge zdravstvene ustanove provodile samostalno postupke nabave temeljem sklopljenih sporazuma o prijenosu ovlasti između njih i Ministarstva zdravstva, ministar zdravstva je i nadalje odgovoran za zakonito postupanje u procesu nabave, a usprkos tome nije provedena kontrola postupka nabave i namjenskog trošenja sredstava u zdravstvenim ustanovama.

Osvrnuto se i na ugovor o zajmu između RH i IBRD-a za projekte zdravstvenog sustava, gdje je realizirano samo 40%, a 11 milijuna dolara potrošeno je za intelektualne usluge. Zapravo, do kršenja u provedbi projekta došlo je zbog činjenice da ugovorom o zajmu nisu bili jasno i precizno definirani načini za postizanje cilja projekta, odnosno, planovi i programi koji su se željeli financirati iz zajma nisu bili precizno pripremljeni, objašnjava Turić.

Osvrnuto se i na situaciju sa HZZO-om riječima da je i tu bilo dosta propusta i nepravilnosti. Tako se i na Zavod odnosi konstatacija da nije proveo postupak javne nabave lijekova.

Nadalje, ističe Turić, uzeti su novci od primarne zdravstvene zaštite na tzv. dokup mirovina, što se nije smjelo. Zaključuje da su u segmentu zdravstva

učinjeni, a što je razvidno iz izvješća, vrlo ozbiljni propusti s puno nedostataka u poslovanju.

Nepravilnosti u javnim nabavama

Karmela Caparin (HDZ) pohvalila je ovo izvješće za koje smatra da je puno bolje u odnosu na prethodna.

Osvrnula se na financijsko izvješće o poslovanju Ministarstva zdravstva i HZZO-a. "Čitajući ove podatke nailazimo na računovodstvene nepravilnosti, nepravilnosti u javnim nabavama i ostalom kao što smo čuli iz prethodnog izlaganja".

"Ministarstvo zdravstva je u 2003. godini imalo rashode za ugovore o djelu u iznosu višem od 2 milijuna kuna za 46 osoba i to sve unatoč nalogu revizije da se organizira i obavi redovni posao u okviru Ministarstva, umjesto plaćanja vanjskim izvoditeljima, a u Ministarstvu je zaposleno više od trostruko ljudi nego što ih treba".

Ministarstvo zdravstva je u 2003. godini imalo rashode za ugovore o djelu u iznosu višem od 2 milijuna kuna za 46 osoba i to sve unatoč nalogu revizije da se organizira i obavi redovni posao u okviru Ministarstva.

Napominje da u projektu informatizacije nije ni određeno na koji način će se pratiti i ocjenjivati uspješnost, odnosno postizanje ciljeva navedenih u projektu. U vrijeme započinjanja nije bio dovoljno razrađen, a pokrenut je prije nego su stečeni osnovni uvjeti za njegovu provedbu, čime se krši Zakon o proračunu. Tako, iako nisu osigurana sredstva za financiranje projekta, zaključeni su ugovori s dobavljačima opreme i usluga u iznosu od oko 80 milijuna kuna.

Nadalje, zastupnica ističe da je Ministarstvo kršilo članak 8. Zakona o zdravstvenoj zaštiti preuzimanjem obveza za

ulaganja u opće bolnice čiji su osnivači županije koje nisu na područjima od posebne državne skrbi. Ministarstvo zaključuje sa županijama i zdravstvenim ustanovama 18 sporazuma o sufinanciranju ulaganja u zdravstvene ustanove u iznosu od milijardu i 521 milijun i 140 tisuća kuna bez suglasnosti Vlade i kršeći članak 37. Zakona o proračunu.

Osvrnula se i na kredit Svjetske banke za reformu zdravstva od 29 milijuna dolara. Nažalost, do kraja su realizirana samo 39,9% sredstava i to za medicinsku opremu, uklanjanje farmaceutskog otpada, a čak 11 milijuna dolara utrošeno je za savjetničke usluge. Napominje da je za neiskorištenost zajma plaćena kazna od 250 tisuća dolara.

Nadalje, "u HZZO-u nažalost, nije napravljen program po kojemu je trebalo odrediti potreban broj medicinskih i nemedicinskih zaposlenika za svaku zdravstvenu ustanovu, vidljivo je i da su otpremnine i dokup mirovina isplaćivani u iznosu od 46 milijuna iz sredstava primarne zdravstvene zaštite, a da nisu planirane u državnom proračunu".

Na kraju, kršio se Zakon o javnoj nabavi, HZZO nije proveo postupak javne nabave za lijekove i ortopedska pomagala. Zanimljivim drži da unatoč prijedlogu Državne revizije od 2002. godine za obavljanje kontrole postupaka nabave, te namjenskog trošenja sredstava kod ustanova koje su same provodile postupke nabave, to nije učinjeno.

Nepravilnosti u Fondu za regionalni razvoj

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) u raspravi se osvrnula na Fond za regionalni razvoj osnovan 2001. godine, koji je trebao poticati ujednačeni regionalni razvoj RH. Prema odredbi Statuta predsjednik Uprave donosi odluke uz prethodno mišljenje članova Uprave.

Međutim, od osnivanja Fonda 2001. godine Upravu čini samo jedan član, predsjednik Uprave, umjesto tri člana, pa je predsjednik Uprave i sam donosio odluke u ime Uprave, što nije u skladu s odredbama Statuta, komentira zastupnica. Dodaje da preostali članovi nisu

imenovani, a za sve odluke predsjednika uprave prema odredbama Statuta potrebno je prethodno mišljenje drugih članova uprave.

Napomenula je da osim predsjednika uprave kojeg je imenovala Vlada RH, preostalih 8 zaposlenika primljeno je u radni odnos bez provedbe natječaja.

”Sredstva za naknade troškova zaposlenika u iznosu od 275 tisuća kuna, koja su utrošena za službena putovanja, seminare i tečajeve, nisu u potpunosti utrošena u skladu s Odlukom o uvjetima korištenja službenih osobnih automobila, mobilnih telefona, redovnih zrakoplovnih linija, poslovnih kreditnih kartica, sredstava reprezentacije,...”

Govorila je i o enormnom porastu vanjskog duga koji je 2000. godine iznosio 9 milijardi dolara, a početkom 2004. godine 26 milijardi dolara. ”Od 2000. godine do dandanas s tolikim vanjskim dugom moglo se napraviti mnogo više nego što je učinjeno, a lako se zaduživati nauštrb drugih”.

Za primjer uzela je nekvalitetnu izgradnju zgrada iz programa poticajne stanogradnje, gdje je zaprimljen veliki broj reklamacija za loše izgrađene stanove.

Ivan Bagarić (HDZ) slikovito se izrazio riječima: ”Istina, ova Vlada do 2003. godine je bila stvarno slika lošeg učenika koji je redovito bio na ispitima i nije dobio prolaznu ocjenu i zapravo mnoštvo rabota koje je radio, radio je loše, krivo, nezakonito, a ovo izvješće je dokaz toga”.

Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS) ispravila je navod kolege Bagarića koji se tiče nezaposlenosti, naglasivši da se 2002. godine u odnosu na 2001. godinu nezaposlenost smanjila za 30 tisuća, a 2003. godine u odnosu na 2002. nezaposlenost se smanjila za 50 tisuća.

Nesumnjiv napredak revizije

Zvonimir Puljić (HDZ) konstatirao je da je kroz 10 godina djelovanja revizije postignut nesumnjiv napredak. ”Imamo mogućnost pred očima javnosti raspravljati o spomenutim negativnostima i štetama koje iz njih proizlaze i to je nesumnjivo demokratski napredak i

djelotvorna terapija za suzbijanje takvih postupaka i pojava”.

Ovogodišnji izvještaj, pogotovo u dijelu koji se odnosi na Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, odudara od uobičajene razine nepravilnosti.

Ipak, ovogodišnji izvještaj, pogotovo u dijelu koji se odnosi na Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, odudara od uobičajene razine nepravilnosti, primjećuje zastupnik. Naime, nadzor nad financijskim poslovanjem ovog Ministarstva nije proveden; propusti i nedostaci kod obnove škola i investicija na otocima utvrđeni unutarnjim nadzorom nisu otklonjeni; ugovorena je izgradnja športske dvorane u Osijeku vrijednosti 60% veće od uobičajenih; u nekim slučajevima priznati su i plaćeni neugovoreni građevinski radovi od strane ovog ministarstva; u nekim slučajevima nisu pokrenuti sudski postupci protiv izvoditelja radova radi naplate potraživanja za predujmove dane u ranijim godinama; Ministarstvo je u odnosu na ukupno planirana sredstva za društveno poticanu stanogradnju ugovorilo u 2003. godini više radova i usluga u vrijednosti oko milijardu i 300 milijuna kuna, za što nisu osigurana poticajna sredstva u proračunu u iznosu od 325 milijuna kuna, a to je 20% prebačaja od proračunskog iznosa, a nije pribavljena ni suglasnost Vlade na prijedlog ministra financija o preuzimanju obveza po ugovorima koji zahtijevaju plaćanja u slijedećim godinama; natječaj za čije provođenje su plaćene odvjetničke usluge nije proveden u skladu s odredbama zakona o javnoj nabavi, tj. ugovor s izvoditeljem je sklopljen izravnim izborom, a tiče se adaptacije prostora u Vlaškoj, dakle, izvođači su odabrani protivno propisima, plaćanje je izvršeno, od projekata se odustalo, a vrijednost je 4 milijuna kuna; pojedini postupci u provođenju POS-a nisu provedeni u skladu s odredbama Zakona o poticanju stano-

gradnji, Zakona o javnoj nabavi i Zakona o građenju, itd.

Brojne nepravilnosti u Požegi

Marija Bajt (HDZ) podržava Izvješće o obavljenim revizijama za 2003. godinu, smatrajući ga kvalitetnim i sadržajnim. Govorila je o nalazu revizije koje se tiče grada Požege. Naime, nalazom Državne revizije za 2003. godinu u gradu Požegi utvrđeno je da se ponavlja dio nepravilnosti iz 2002. godine, a rađene su i nove u većem obliku, posljedica kojih je siromašenje gradskog proračuna i trošenje mimo zakona.

Napominje da se nalaz revizije trebao naći na Gradskom vijeću, međutim, usprkos zahtjevu gradskih vijećnika grada Požege u više navrata, on nije dostavljen, pa građani Požege i gradski vijećnici nisu informirani o činjeničnom stanju i o načinu raspolaganja proračunskih sredstava,...”davanjem sredstava iz proračuna za pozajmice privatnim osobama, dakle, financiranje privatnih, a ne javnih potreba, ugovaranjem izvođenja radova iz godine u godinu bez prethodnog pribavljanja građevinskih dozvola, višegodišnjim neutvrđivanjem programa gradnje objekata i uređenja komunalne infrastrukture, ne donošenjem plana nabave roba i usluga”.

Nalaz revizije, usprkos zahtjevu gradskih vijećnika Grada Požege, u više navrata, nije dostavljen.

Napominje da se nije postupalo prema Zakonu o komunalnom gospodarstvu, odabir izvođača nije išao javnim natječajem kako propisuje zakon, nego ograničenim prikupljanjem ponuda, čime je postojala mogućnost namještanja natječaja. ”Mjenice su izdavane kao sredstvo osiguranja poslova, iako je većina poslova plaćena predujmom, izvođač radova prodavao je mjenice bankama prije nego li su radovi i počeli i tako dolazio do sredstava koja ustvari nije zaradio”.

Zbog svega ovoga je i račun grada bio u problemima, jer su banke skidale sredstva s računa grada.

Rashodi za intelektualne usluge u gradu Požegi u toj 2003. godini iznosili su 2 milijuna 789 tisuća i 420 kuna. Zastupnica naglašava da je jedan dio tih sredstava išao istoj firmi koja je projektirala i nadzirala radove. Također, za doček Nove Godine 2003. nije bilo natječaja, sredstva je dobio član Poglavstva koji je preko svoje firme organizirao doček.

Nezakonito su napravljene neke ulice, konkretno za Industrijsku ulicu nije bilo građevinske dozvole ni ikakve dokumentacije pa se nije ni mogao raspisati natječaj, a ta investicija nije bila ni u planu Gradskog vijeća, napominje zastupnica. Ipak, natječaj je raspisan. Zatim, iako je u natječaju i ugovoru stajalo da nema predujma za taj posao, izvršeno je davanje predujma što je utvrđeno i u nalazu revizije, a za osiguranje plaćanja izdane su mjenice koje su unovčene. "Za tu ulicu iako je plaćena u 10. mjesecu što možemo vidjeti u službenim novinama grada Požege iz 2003. godine, tražena je suglasnost Vlade RH da se uzme kredit od 5 milijuna kuna iako su ista plaćena iz pozajmice 16. 9. 2003., da bi koalicijska Vlada dala suglasnost u 11. mjesecu i kredit je uzet kod Slavenske banke, s tim da su sredstva kredita trošena nenaumjenski".

Zloporaba položaja i ovlasti

Bajt je konstatala da je protuzakonitih radnji u Požegi bilo krajem 2002., u 2003., a nastavljene su i u 2004. godini zloporabom položaja i ovlasti. "Na primjer, grad Požega raspisao je natječaj za izvođenje radova na Gradskom muzeju u Požegi bez potrebne dokumentacije. Ugovor je zaključen s jednom tvrtkom, koja je bila skuplja za milijun i 300 tisuća kuna od slijedećeg ponuditelja i ugovor je potpisan 29. 10. 2003. godine. Radovi nisu nikada započeli, jer je natječaj poništen 29. 12. 2003. godine, ali je gradonačelnik Požege dao bjančko mjenicu koju je potencijalni izvođač odmah ispunio na iznos od 2,5 milijuna

na kuna i unovčio u Slatinskoj banci, a ona je došla na naplatu gradu Požegi 30. 6. 2004., što znači natječaj je poništen, radovi nisu nikada započeli, a posao je naplaćen", iznijela je Bajt. Smatra da Općinsko državno odvjetništvo u Požegi mora konačno protiv protuzakonitih radnji pokrenuti postupke i sankcionirati počinitelje protuzakonitih radnji.

Za repliku se javio **Šime Lučin (SDP)**. Smatra da je izlaganje kolegice Bajt "obračun s političkim rivalom koji je ne tako davno pobijedio gospodu Bajt na lokalnim izborima, a kako se nalazimo pred izborima, treba eventualnog budućeg političkog rivala pokušati difamirati na ovaj ili onaj način".

Marija Bajt (HDZ) rekla je da u izlaganju nije stigla govoriti o drugim gradovima, a zadržala se na Požegi, jer situaciju tamo dobro poznaje. Napominje da gradonačelnik Požege nije dozvolio da se izvješće revizije razradi na gradskom vijeću, "što mislim da je obveza". Rekla je da nije govorila ni o kakvim protivnicima, već o protuzakonitim radnjama na koje je ukazivala i koje su u nalazu državne revizije.

Za repliku se javio **Josip Leko (SDP)** koji izlaganje kolegice Bajt vidi kao "nastup pred izbore za Grad Požegu, pa je zato bilo važno iznijeti samo slučaj Požege, a ne načelne stavove o lokalnoj samoupravi".

Marija Bajt (HDZ) odgovorila je Leki da nije govorila u svjetlu predstojećih izbora, već je iznosila činjenice, što je potkrijepljeno dokumentacijom i nalazom Državne revizije. Naglasila je da otkad je Državna revizija ustrojena puno je poboljšanja u radu i lokalnih i regionalnih samouprava.

I **Marin Jurjević (SDP)** javio se za repliku. Smatra da je govor gospođe Bajt pokušaj da se politički suparnik diskvalificira uoči predstojećih lokalnih izbora. "Ovakav način govora je direktno miješanje političke vlasti ili političara i pokušaj utjecaja na sudsku vlast, odnosno na Državno odvjetništvo".

Marija Bajt (HDZ) odgovorila je Jurjeviću da je Hrvatski sabor svaki put nakon podnesenog izvješća Državne revizije dao i prosljedio svoje zaključke

Državnom odvjetništvu da postupi po nalazima iz izvješća Državne revizije.

Govor Marije Bajt - predizborna kampanja

Milanka Opačić (SDP) smatra da je govor gospođe Bajt bio predizborna kampanja dodavši da je ona podnijela više od 20 kaznenih prijava Općinskom državnom odvjetništvu protiv gradonačelnika Zdravka Ronka, a da su sve one odbijene, zbog toga što su bile potpuno neosnovane.

Bajt (HDZ) je odgovorila da koliko ona zna, protiv Ronka je podnesena jedna kaznena prijava koja je u postupku rada Državnog odvjetništva.

U petominutnoj raspravi u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorila je **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)**. Rekla je da će klubovi podržati izvješća, iako su imali, što je bilo razvidno kroz raspravu, niz primjedbi.

"Upravo u tom smislu me jako začuđuje rečenica koja kaže da se o nalazu Državne revizije o poslovanju bivšeg Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo u 2003. godini nije moglo očitovati Ministarstvo za zaštitu okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, jer nisu sudjelovali u radu tog Ministarstva". Napominje da se upravo ovo Ministarstvo trebalo očitovati o radu bivšeg Ministarstva za javne radove u segmentu koji se odnosio na stanogradnju koju su oni dalje nastavili provoditi.

Osvrnula se na primjedbu i preporuku Državne revizije da se realnije i sveobuhvatnije planiraju prihodi i primici i slaže se s tom primjedbom. Isto tako, vezano uz izvršenje rashoda u iznosu većim od plana Državni ured za reviziju je naložio preuzimanje obveza za namjene i do visine utvrđene proračunom, s čime se slaže zastupnica. Podržava i točku 7. gdje je Državni ured za reviziju naložio nastavljanje aktivnosti na provođenju mjera za skraćivanje rokova izgradnje. Naglašava da na ukupno povećanje GDP-a najveći i najbrži učinak ima upravo građevinarstvo i to visokogradnja.

"Kriminalni roman"

U petominutnoj raspravi u ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Andrija Hebrang (HDZ)**. Drži da je ovo najlošija godina prikazana u revizorskom izvješću, koje je za njega "jedan kriminalni roman, a ono što razlikuje ovo državno izvješće u 2003. od ostalih je red veličine svota s kojima se manipuliralo i zloupotrebjavao položaj".

Tako Ministarstvo financija prema ovom državnom izvješću nije pokazalo potraživanja Carine i carinskih pristojbi u iznosu od milijardu i 300 milijuna kuna, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje ne prikazuje isplate mirovina korisnicima u susjednim državama, BiH i Crnoj Gori, u iznosu od milijardu i 300 milijuna kuna, navodi Hebrang. Nadalje, HZZO prema Izvješću Državne revizije "zataji milijardu i 600 milijuna obveza, jednostavno ih ne prikaže, prebaci u slijedeća razdoblja, slijedećim vladama".

Naglasio je da je Ministarstvo za javne radove i graditeljstvo ugovorilo radove za milijardu i 300 milijuna više od onoga što je u proračunu predviđeno, dakle potrošilo je novac nekih drugih vlada.

Ugovor za informatizaciju zdravstva potpisan zadnju noć prije izbora.

U Ministarstvu zdravstva je u mjesec dana prije izbora potpisan sporazum sa županijama za investicije u visini od milijardu 600 milijuna kuna, a potpisano je pola milijarde narudžbi u zadnjih sedam dana prije izbora. "Govorio sam već o zadnjoj "dugoj mračnoj noći" kada je ugovor za informatizaciju zdravstva potpisan zadnju noć prije izbora".

Konačno, tu je iznos za lijekove u HZZO-u u visini 2 milijarde 800 milijuna kuna bez javnog natječaja. Rezimirao je rečenicom: "Sada vidite u kakvom je šoku bila ova vlada u prvih sedam dana svog mandata kada smo otkrili ove nepravilnosti".

Svi su novci transparentno uloženi

Za ispravak netočnog navoda javila se **Željka Antunović (SDP)**. Rekla je da je cijelo izlaganje dr. Hebranga potpuno netočno. "Svi su ti novci transparentno uloženi, zna se zašto su potrošeni, nisu predmet ni krivičnih ni revizijskih prijava, nego su naprosto navedeni samo jednim dijelom u reviziji kao elementi da treba drugačije evidentirati, a to je bitna razlika".

Zaključila je da ne stoji tvrdnja da je ovo "najcrnje" izvješće, već naprotiv, "ovo izvješće je do sada najbolje".

Nema mogućnosti prisile

Šima Krasić, glavna državna revizorica, dala je završni osvrt. Zahvalila je na riječima podrške upućene Državnom uredu za reviziju, kao i na primjedbama i prijedlozima koji obvezuju da slijedeća izvješća budu još metodološki bolja.

"Sadašnjom metodologijom rada izrade izvješća potpuno smo se približili standardima EU, i spremni smo preuzeti sve zadaće koje će proisteći prilikom ulaska u EU". Dodaje da jedino područje koje još nije usklađeno sa zahtjevima EU je financijska neovisnost Državnog ureda za reviziju, da Sabor određuje visinu financijskih sredstava za rad Državnog ureda za reviziju i da utvrđuje plaće ovlaštenih državnih revizora.

Odgovarajući na pitanje zašto nema revizorskih izvješća pravosudnih tijela, Šima Krasić je rekla da je Ured za reviziju 1996., 1997. i 1998. godine obavio 20 takvih revizija, npr. Ustavnog suda, Upravnog, Vrhovnog, Visokog trgovačkog, Prekršajnog i nekih županijskih sudova, međutim, kada su krenuli na sudove nižeg ranga, postavilo se pitanje njihove nadležnosti revidiranja sudova. "Mi smo tvrdili, a i sada, da imamo nadležnost revidiranja sudova, ali u dijelu organizacije i financijskog poslovanja, a ne u njihovom poslovanju, međutim, u pregovorima s Ministarstvom pravosuđa došlo se do zaključka da izričito ne piše da imamo pravo

revidirati sudove, pa je rečeno da će to obavljati Ministarstvo pravosuđa, a mi prilikom revizije Ministarstva pravosuđa ćemo vidjeti kako su transferirana sredstva".

Prošle godine u prosincu izmjenom zakona je izričito navedeno da Državna revizija može obavljati reviziju sudskih institucija.

Šima Krasić naglasila je da je u ovom nalazu revizije, kao i u bivšim revizijama, utvrđen velik broj nepravilnosti u primjeni odredaba zakonskih propisa o javnim nabavama. Smatra da je razlog tome jednim dijelom u čestoj promjeni propisa, posebice jer provedbeni propisi nisu pratili zakon. To se posebno odnosi na građevinske propise i propise o zdravstvu koji nisu u cijelosti usklađeni sa Zakonom o javnim nabavama. Osvrnula se na postupak javne nabave lijekova, smatra da bi taj postupak puno ekonomičnije proveo HZZO, jer zdravstvene institucije ne mogu postići neku nižu cijenu nego što bi to postigao sam Zavod. "Mislimo da će doći do usuglašavanja stavova i da će zakonski regulirati da Zavod provede taj postupak, da napravi listu lijekova, a da zdravstvene institucije mogu nabavljati do određene iznosa".

Sadašnjom metodologijom rada izrade izvješća potpuno smo se približili standardima EU, i spremni smo preuzeti sve zadaće koje će proisteći prilikom ulaska u EU.

Ističe da je zadaća Državne revizije utvrditi činjenice i to nedvojbeno, a svi subjekti revizije moraju se očitovati na izvješće i prihvatiti ga. Ukoliko ga ne prihvate, "ponavljamo poziv da se još jednom raspravi, da ako imaju nekakvu dokumentaciju da se još revizori usuglase i tek tada završavamo s izvješćem". Krasić ističe da je bilo svega 5 prigovora koje su rješavali posebno i koje su usuglašavali. Napomenula je da revizija nema mogućnosti prisile, osim

suda javnosti i Hrvatskog sabora, a u jedinicama lokalne samouprave Vijeća. Naglasila je da svako izvješće dostavlja ju načelniku, gradonačelniku, čelniku Vijeća odnosno čelniku Skupštine.

”Možemo dati preporuku, međutim, mi ne možemo dalje, ali imamo iskustvo drugih revizija da se postižu znatni rezultati raspravom u Parlamentu i u javnosti”. U svom radu Državna revizija oduvijek, a sada posebno dobro surađuje s odvjetništvom, MUP-om i drugim institucijama, ustvrdila je glavna državna revizorica.

Ovime je zaključena rasprava.

Hrvatski sabor je, većinom glasova (91 ”za”, 2 ”protiv”, 10 ”suzdržanih”), sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a donio slijedeći Zaključak:

1. Prihvaća se Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2004. godinu.

2. Prihvaća se Izvješće o obavljenim revizijama za 2003. godinu.

3. Prihvaća se Izvješće o obavljenim revizijama za 2003. godinu-posebni dio.

4. Izvješća o obavljenim revizijama za 2003. godinu koja je Hrvatskom saboru dostavio Državni ured za reviziju, dostavljaju se na uvid Državnom odvjetništvu i Ministarstvu unutarnjih poslova.

5. Zadužuju se navedene institucije da uvidom u Izvješće Državnog ureda za reviziju o obavljenim revizijama za 2003. godinu procijene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju novcem iz Državnog proračuna, odnosno iz proračuna županija, gradova i općina, te da u takvim eventualnim slučajevima postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima.

6. Zadužuju se navedene institucije da Hrvatskom saboru podnesu izvješće o poduzetim mjerama povodom Izvješća Državnog ureda za reviziju

za 2003. godinu i to najkasnije do 1. listopada 2005. godine.

7. Zadužuje se Vlada RH da u roku od 90 dana izvršiti Hrvatski sabor o poduzetim aktivnostima na otklanjanju nepravilnosti koje su utvrđene u postupcima revizije.

Hrvatski sabor je, većinom glasova (85 ”za”, 12 ”protiv”, 10 ”suzdržanih”), sukladno prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a, donio slijedeći Zaključak:

Zadužuje se Vlada RH da se:

a) u roku od 60 dana Hrvatskom saboru dostavi program za dugoročno uklanjanje nepravilnosti koje se ponavljaju utvrđenih revizijom,

b) u roku od 60 dana putem Ureda za upravljanje državnom imovinom dostavi aktualni popis imovine koja je u vlasništvu ili korištenju države i o tome izvjesti Hrvatski sabor, a do kraja godine dovrši cjeloviti popis.

D.K.; S.Š.

NAKNADNO GLASOVANJE

IZVJEŠĆE O RADU NA PROVEDBI REVIZIJE PRETVORBE I PRIVATIZACIJE I IZVJEŠĆA O OBAVLJENIM REVIZIJAMA PRETVORBE I PRIVATIZACIJE

Rasprava je provedena na 12. sjednici Hrvatskog sabora, a glasovanje je uslijedilo na 13. sjednici. Zastupnici su većinom glasova (101 ”za”, 1 ”protiv”, 7 ”suzdržanih”), sukladno prijedlogu klubova zastupnika HDZ-a, SDP-a, HSS-a, HSU-a, IDS-a, SDSS-a, HSLS-DC-LS-a i nacionalnih manjina, donijeli slijedeći Zaključak:

1. Prihvaća se Izvješće o radu na provedbi revizije pretvorbe i privatizacije za razdoblje od prosinca 2003. do rujna 2004. i Izvješće o obavljenim revizijama pretvorbe i privatizacije.

2. Obvezuje se Državno odvjetništvo RH da u roku od 60 dana Hrvatskom saboru dostavi Izvješće o pokrenutim postupcima vezanim uz kaznena djela u pretvorbi i privatizaciji na temelju podnesenih prijava

ili po službenoj dužnosti, te o postupcima koji su pokrenuti po prijavama podnesenim Državnom odvjetništvu o zlouporabama i protupravnim radnjama u postupku pretvorbe i privatizacije.

3. Obvezuje se Hrvatska narodna banka da u roku od 90 dana Hrvatskom saboru dostavi za svaku pojedinu banku Izvješće o procesu osnivanja, odnosno preoblikovanja banke u dioničko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću, koje je provedeno na temelju Zakona o bankama i drugim financijskim organizacijama, i o promjenama vlasničke strukture tih banaka.

4. Obvezuje se Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka da u roku 90 dana Hrvatskom saboru dostavi Izvješće o provedbi sanacije i restrukturiranja banaka koje su sanira-

ne prema odredbama Zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka.

5. Obvezuje se Hrvatski fond za privatizaciju da u roku 90 dana Hrvatskom saboru dostavi očitovanje na Izvješće Državnog ureda za reviziju o provedenoj reviziji pretvorbe i privatizacije; dostavi Izvješće o pokrenutim postupcima i poduzetim radnjama iz svoje nadležnosti u vezi imovine koja nije bila uključena u procjenu vrijednosti poduzeća u pretvorbi, odnosno o primjeni članka 47. Zakona o privatizaciji, te o drugim radnjama u vezi ispravljanja revizijom utvrđenih nepravilnosti u postupku pretvorbe i privatizacije.

6. Hrvatski sabor će u roku od 90 dana, nakon primljenih izvješća, raspraviti i utvrditi potrebne mjere odnosno donijeti zakonsko rješenje kojim će obvezati

poslovne banke na dostavu podataka o financijskim transakcijama u pretvorbi i privatizaciji za društva kod kojih su utvrđene nepravilnosti.

7. Obvezuje se Hrvatski fond za privatizaciju da Hrvatskom saboru dostavi podatke o svim gotovinskim plaćanjima za kupnju dionica i udjela u postupku privatizacije, te o slučajevima kada je izdavao suglasnost za zalaganje imovine poduzeća ili uzimanja kredita kojima su se kupovale dionice i udjeli tog istog poduzeća.

8. Hrvatski sabor će nakon isteka rokova iz prethodnih točaka razmotriti sva dostavljena izvješća i na temelju provedene rasprave utvrditi poduzimanje potrebnih mjera u roku 90 dana rada otklanjanja nepravilnosti, nezakonitosti i mogućeg obeštećenja Republike Hrvatske za štete nastale u pretvorbi i privatizaciji uključujući i izradu novog Zakona o privatizaciji kojim bi se, između ostalog, trebao definirati i ESOP model.

Hrvatski sabor nije prihvatio zaključak koji je predložio Klub zastupnika HSP-a (4 "za", 73 "protiv", 24 "suzdržana").

Raspravu o izvješćima obavljenih revizija objavili smo u broju 415 "IHS-a", od 13.V, na strani 3 pod naslovom "Obavljena revizija po standardima struke".

S.Š.

IZVJEŠĆE O RADU ZA 2004. GODINU KOMISIJE ZA VRIJEDNOSNE PAPIRE REPUBLIKE HRVATSKE

Proširiti ovlasti Komisiji za vrijednosne papire RH

Sukladno Zakonu o tržištu vrijednosnih papira, Komisija za vrijednosne papire Republike Hrvatske dužna je jednom godišnje podnijeti Hrvatskom saboru izvješće o svom radu za proteklu kalendarsku godinu. Izvješće za prošlu godinu sadrži detaljne brojke vezane uz poslove praćenja i izdavanja vrijednosnih papira, preuzimanja dioničkih društava, praćenja investicijskih fondova, ali i druge aktivnosti Komisije. Zastupnici su na 13. sjednici 14. travnja prihvatili Izvješće, a tijekom rasprave moglo se čuti kako Izvješće pruža dobar uvid u stanje na domaćem tržištu kapitala, i osnova je za kreiranje politike budućeg razvoja. Rečeno je i da postoji ogroman prostor za rast i razvoj tržišta kapitala u Hrvatskoj, a da bi se osigurala ali i povećala sigurnost investitora s jedne strane i izdavalca vrijednosnih papira s druge strane potrebno je razmisliti o davanju snažnije ovlasti Komisiji za vrijednosne papire Republike Hrvatske.

O IZVJEŠĆU

Umjesto prikaza evo što je o Izvješću rekla **Mladenka Glamuzina**, član Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske.

U izvještajnom razdoblju Komisija je donijela 53 rješenja kojima je naložila otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti te poduzimanje aktivnosti za njihovo otklanjanje, podnijela 89 prekršajnih prijava u kojima je sadržano 121 prekršajno djelo te 3 kaznene prijave u kojima je sadržano isto toliko kaznenih djela.

Osnovna je svrha Komisije efikasna regulacija i nadzor tržišta vrijednosnih papira u Republici Hrvatskoj. Prema Zakonu o tržištu vrijednosnih papira

Komisija je samostalna i neovisna pravna osoba s javnim ovlastima, a odgovara Hrvatskom saboru koji imenuje njezine članove. Sukladno spomenutom zakonu Komisija je dužna jednom godišnje podnijeti izvješće o svom radu i stanju na tržištu vrijednosnih papira u Republici Hrvatskoj. U Izvješću za prošlu godinu brojne su tabele i gotovo svi podaci koji se odnose na događanja na tržištu kapitala u Republici Hrvatskoj. Glamuzina napominje da od 1999. Komisija radi s istim brojem zaposlenika iako se broj subjekata pod njezinim nadzorom u isto vrijeme višestruko povećao. Sa 31. prosinca 2004. godine dozvolu Komisije za obavljanje poslova s vrijednosnim papirima uz Središnju depozitarnu agenciju i dvije burze imalo je i 16 banaka, 26 brokerskih društava, 112 brokera, 41 investicijski savjetnik i 46 investicijskih fondova. Pod ingerencijom Komisije su i sva javna dionička društva (njih 241), ali i sva ostala dionička društva vezana uz izdavanje vrijednosnih papira stjecanja ili otuđivanja dionica. O opsegu redo-

vitih poslova Komisije u 2004. godini najbolje govori podatak o 1047 zaprimljenih predmeta od čega 348 upravnih predmeta i 699 neupravnih predmeta te ukupno održanih 49 sjednica. Rekla je zatim kako Izvješće sadrži detaljne brojke vezane uz poslove praćenja izdavanja vrijednosnih papira, preuzimanja dioničkih društava, praćenje investicijskih fondova i druge aktivnosti Komisije pa stoga o tome, kaže, neće detaljno govoriti nego više o nadzornoj funkciji Komisije. U izvještajnom razdoblju Komisija je donijela 53 rješenja kojima je naložila otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti te poduzimanje aktivnosti na njihovo otklanjanje, podnijela 89 prekršajnih prijava u kojima je sadržano 121 prekršajno djelo i 3 kaznene prijave u kojima je sadržano isto toliko kaznenih djela. Tijekom 2004. Komisija je zbog povrede Zakona dvjema brokerskim kućama oduzela dozvolu za obavljanje svih poslova s vrijednosnim papirima, a uvjetno je oduzeta jednoj brokerskoj kući i nekolicini brokera. Temeljem podnesenih prijava prekršajni su sudovi donijeli ukupno 75 rješenja, a ukupno su izrečene novčane kazne u iznosu od 2.724.415,00 kuna za pravne osobe, za odgovorne osobe u pravnoj osobi i fizičke osobe. Gospođa Glamuzina izrazila je nezadovoljstvo Komisije s odlukama prekršajnih sudova koji su u pravilu koristili mogućnosti iz Zakona o prekršajima izričući okrivljenicima novčane kazne znatno ispod propisanih držeci da se i tako ublaženim kaznama može postići svrha kažnjavanja, a zaneamarujući činjenicu da je Sabor donoseći Zakon o prekršajima i vodeći računa o važnosti financijske discipline na financijskom tržištu omogućio da se za financijske prekršaje propišu i veći iznosi novčanih kazni. Tako je npr. za neuvršavanje dionica u kotaciji javnih dioničkih društava propisana kazna za pravne osobe u iznosu od 60 tisuća do milijun kuna, a sud izriče kaznu od 10 tisuća kuna, dok odgovornoj osobi u pravnoj osobi za koju je propisana kazna od 20 tisuća do 200 tisuća kuna izriče kaznu od 2000 kuna. Još je drastičniji primjer za neobjavlivanje ponude za preuzima-

nje dioničkih društava gdje propisana kazna za pravnu osobu iznosi 500 tisuća do milijun kuna, a sud izriče kaznu od 10 tisuća kuna, dok za odgovornu osobu u pravnoj osobi za koju je propisana kazna od 50 do 300 tisuća kuna sud izriče kaznu od 1000 kuna. U nekim slučajevima u kojima su propisane kazne od 60 tisuća do milijun kuna, sud izriče samo opomenu. Predstavnica Komisije izrazila je i nezadovoljstvo sporošću rješavanja prekršajnih prijava, posebno kaznenih, te činjenicom da veliki broj predmeta dopijeva u zastaru. Sporost sudova pogotovo je nedopustiva u slučajevima oštećenja klijenata od brokerskih kuća - katkada i za milijunske iznose.

Uz obavljanje redovitih poslova iz svoje regulatorno i nadzorne domene tijekom 2004. Komisija je poduzela i nekoliko značajnih aktivnosti u ostalom segmentu svoga djelovanja. Tako je objavila svoje nove Internet stranice kojim je omogućena veća transparentnost rada Komisije sa brojnim potrebnim i korisnim informacijama za sve sudionike na tržištu kapitala. Također je uspostavila sustav praćenja trgovanja u stvarnom vremenu na Zagrebačkoj i Varaždinskoj burzi pa se tako tijekom dana na ekranu mogu pratiti tekuća događanja na obje burze. Tijekom 2004. Komisija je potpisala Memorandume o sporazumijevanju s regulatornim tijelima zemalja članica IOSCO, a s Ministarstvom financija - Uredom za sprječavanje pranja novca - Sporazum o suradnji i razumijevanju informacija pri sprječavanju i otkrivanju pranja novca i sprječavanju financiranja terorizma.

Godina 2004. za hrvatsko tržište kapitala ostat će zapamćena kao najuspješnija u relativno kratkoj povijesti hrvatskog tržišta kapitala. Tržište kapitala je proživljavalo zvjezdane trenutke, rušeći rekorde u visini cijena i postocima zarade po pojedinim dionicama, a broj dionica s troznamenastim dobitkom nadmašio je sva slična razdoblja iz ne tako duge prošlosti. Na kraju godine doista je bilo teško pronaći dionicu s cijenom nižom od one u prosincu 2003. godine, upozorava gospođa Glamuzi-

na. Dionički indeksi obje burze, ukupan promet na burzama te tržišna kapitalizacija dionica također su zabilježile najveće vrijednosti. Za takav rast tržišta kapitala izuzetno su zaslužni domaći i strani investicijski fondovi i institucionalni ulagatelji koji su poučeni višestrukim rastom cijena dionica u zemljama koje su u prošloj godini primljene u članstvo EU počeli značajnije ulagati i u hrvatsko tržište. Lipanjska odluka EU-a da odobri Hrvatskoj status kandidata za punopravno članstvo potaknuli su očekivanja da će hrvatsko tržište kapitala slijediti primjere regionalnih i baltičkih tržišta, koja su ulagačima osigurala značajne stope dobiti prije ulaska u Uniju. Nezaobilazni čimbenik rasta tržišta svakako je i kotacija javnih dioničkih društava. Malo je onih koji su vjerovali da će administrativna i zakonom nametnuta obveza uvrštenja dionica javnih dioničkih društava (društva s kapitalom većim od 30 milijuna kuna i više od 100 dioničara) zaustaviti negativne trendove na tržištu kapitala. Rast cijena novo uvrštenih dionica i ostvareni promet na najbolji je način pokazao opravdanost takve zakonske odredbe. Zaključujući uvodni istup gospođa Glamuzina ponovila je da je 2004. godina za hrvatsko tržište kapitala bila uspješna godina koju će biti teško ponoviti, a iz Komisije za vrijednosne papire smatraju da je jedan mali doprinos u tome vjerojatno dala i Komisija.

RADNA TIJELA

U raspravi u **Odboru za financije i državni proračun** predstavnik Komisije osvrnuo se i na predstavku, upućenu ovom Odboru, u kojoj je zatražena zaštita ulagatelja u vrijednosne papire koji su oštećeni uslijed kriminalnih radnji učinjenih od brokerske kuće Ceufin Brokers. Naime, u razdoblju od 25. srpnja 2002. godine do 31. prosinca 2003. godine ta je brokerska kuća oštetila ulagatelje za 5.519.744,17 kuna. Rješenjem Komisije za vrijednosne papire od 18. ožujka 2004. spomenutoj brokerskoj kući zabranjen je rad na godinu dana od 1. travnja 2004., s nalogom da u roku

od 60 dana zatvori sve naloge, ispravi nepravilnosti u radu i obešteti klijente. Protiv direktora Ceufin Brokersa i njegovog zastupnika iz Poreča, Komisija je podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Prema saznanjima Komisije Ceufin Brokers d.o.o. od dana konačnosti Rješenja pa do dana današnjega, nije obavio niti jedan posao iz članka 34. Zakona o tržištu vrijednosnih papira. Međutim, spomenuta brokerska kuća je doista u navedenom razdoblju otuđila dio svojih dionica iz vlastitog portfelja što je Komisija smatrala da će iskoristiti za podmirenje obveza prema svojim nalagodavcima, što joj je Rješenjem Komisije i bilo naloženo. Kako nakon otuđenja vrijednosnih papira Ceufin Brokers d.o.o. nije podmirio obveze prema svojim nalagodavcima, Komisija je 10. veljače 2005. godine zabranila raspolaganje na rok od 60 dana svim ostalim dionicama koje se vode na računu te brokerske tvrtke kod Središnje depozitarne agencije kako bi se u tom razdoblju poduzele aktivnosti za sudsku naplatu potraživanja. Predstavnik Komisije izvijestio je članove Odbora da će Komisija sukladno Zakonu o tržištu vrijednosnih papira naložiti i druge mjere koje su potrebne za uklanjanje posljedica nastalih uslijed kriminalnih radnji učinjenih od te brokerske kuće. Na kraju članovi Odbora predložili su Hrvatskom saboru da prihvati Izvješće o radu Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske za 2004. godinu.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada Republike Hrvatske nije imala primjedbi na Izvješće Komisije.

RASPRAVA

Ključna je brza reakcija Komisije

Nakon uvodnog izlaganja predstavnice Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske, zastupnik **Šime Prtenjača (HDZ)** najprije je prenio stavove Odbora za financije i drža-

vni proračun, a zatim i stajalište Kluba zastupnika HDZ-a. Zastupnik Prtenjača podržao je Izvješće, a od glavnih aktivnosti u radu Komisije (praćenje izdavanja vrijednosnih papira, praćenje rada investicijskih fondova, uređenje tržišta vrijednosnih papira, obavljanje poslova nadzora i praćenje funkcioniranja tržišta kapitala u 2004.) Prtenjača je posebno upozorio na potrebu jačanja nadzorne funkcije Komisije radi bolje zaštite ulagatelja u vrijednosne papire. S tim u vezi i upozorio je na slučaj Ceufin Brokers. Spomenuta brokerska kuća učinila je presedan i nije postupila po Rješenju Komisije, prema kojem je taj brokerskoj kući zabranjen rad na godinu dana, s nalogom da u roku od 60 dana zatvori sve naloge, ispravi nepravilnosti u radu i obešteti klijente. Iako je Komisija mogla i nešto ranije intervenirati, sve posljedice ovog slučaja nisu proizašle iz vremenske intervencije nego iz kasnijeg postupka koji se pokreće pred sudovima i vremena dok sudovi ne donesu potrebne odluke. U spomenutom roku od 60 dana zapravo se izgubilo vrijeme, ali i sredstva i kapital. Tržište kapitala ubrzano se razvija pa je nužno jačanje nadzorne funkcije na tom tržištu kroz zakonsku regulativu i ovu Komisiju.

Prošla će godina za hrvatsko tržište kapitala ostati zapamćena kao najuspješnija u relativno kratkoj povijesti.

U nastavku dr. sc. **Tonči Tadić** prenio je stavove Kluba zastupnika HSP-a. Izvješće smatra značajnim jer pokazuje stupanj razvoja hrvatskoga tržišta vrijednosnih papira. Naglasio je iznimno veliku odgovornost Komisije za uvođenje reda na tržištu vrijednosnih papira pa mu je u tom smislu drago da je prethodnik spomenuo slučaj Ceufin Brokers pojasnivši da se zapravo radi o firmi koja je kupila hotel "Solaris" u Šibeniku i gdje je kasnije ustanovljena nepravilnost u radu. Po sudu Kluba tu nema nikakvog spora jer kršenje Zako-

na o vrijednosnim papirima, Zakona o preuzimanju trgovačkih društava, Zakona o trgovačkim društvima znači ili bi trebalo značiti u svakoj državi eliminaciju s tržišta vrijednosnih papira. Ako je Komisija tako postupila dobro je učinila, ali čekanje sudske odluke nije dobro, prokomentirao je Tadić. Razlog - petljanje i varanje s vrijednosnim papirima isto je što i petljanje i varanje s gotovim novcem. Klub traži za Komisiju sve ovlasti koje imaju slična regulatora tijela u drugim zemljama u kojima se posluje s vrijednosnim papirima jer je nužna njezina brza odluka i reakcija u spomenutoj i sličnim situacijama. Zato je Klub s negodovanjem primio vijest da Komisija još uvijek nije u punoj mjeri ekipirana, a evidentno je da hrvatsko tržište vrijednosnih papira godinu za godinu intenzivno raste. Pozdravio je činjenicu da je Komisija uspostavila sustav praćenja trgovanja na Zagrebačkoj i Varaždinskoj burzi čime je otvorena mogućnost pravovremenog reagiranja Komisije u slučaju mogućih malverzacija. Navedeni slučajevi kršenja zakonskih propisa nisu neuobičajeni jer sličnih situacija ima i u drugim tranzicijskim državama, odnosno zemljama koje su ulazile u svijet kapitala, ali je zato, ponavlja Tadić, ključna brza reakcija Komisije za vrijednosne papire. Na kraju zastupnik je u ime Kluba podržao Izvješće te upozorio na to da će ove godine u EU-u biti primjenjivana direktiva o obvezi na transparentnost koja uključuje i transparentnost vlasništva. S internetske stranice Središnje depozitarne agencije tek kod rijetkog broja hrvatskih firmi možemo naći upisane vlasnike, odnosno za dio dioničara upisane samo skrbničke fondove u pojedinim hrvatskim bankama, a zapravo se ne zna tko stoji iza tih fondova. Ako Hrvatska želi nastaviti svoj put prema EU-u tada je nužno da se i sama počne pridržavati ove direktive. To konkretno znači da bi Komisija za vrijednosne papire zajedno sa Središnjom depozitarnom agencijom čim prije uz zakonsku regulativu koju će usvojiti Sabor na tragu te direktive trebala saznati stvarne vlasnike pojedinih hrvatskih firmi.

Dati Komisiji jače ovlasti

Usljedila je pojedinačna rasprava. Glede razmatranog Izvješća **Zvonimir Mršić (SDP)** izrazio je zadovoljstvo činjenicom što nije bilo velikih financijskih afera na domaćem tržištu, i što nisu propadala velika javna dionička društva niti društva u kotaciji, a nisu obezvrjeđeni niti drugi vrijednosni papiri koji su izdavani na domaćem tržištu. Izrazio je nezadovoljstvo činjenicom što Komisija pola godine kadrovski nije bila u potpunosti popunjena s obzirom na važnost posla kojega obavlja. Slaže se s prethodnicima da treba osnažiti kontrolnu funkciju Komisije, a napose mogućnost da trenutno reagira u situaciji kada dođe do nekih nepravilnosti na tržištu kapitala. Lipanjska odluka EU-a da odobri Hrvatskoj status kandidata za punopravno članstvo označila je izuzetno veliki interes europskog kapitala, pa i onog izvan Europe koji je nahrupio u Hrvatsku i preko noći digao burzovne indekse i tržišne kapitalizacije, a napose volumene trgovanja na burzama. Kada nisu započeti pregovori oko punopravnog članstva u Uniji dogodilo se da se dio tog kapitala koji je benevolentno ušao u Hrvatsku povukao s našeg tržišta kapitala, ali se sada polako vraćaju okviru kakvi su bili prije nego što je Hrvatska dobila status kandidata. Za zastupnika je to zorni primjer zašto je izuzetno važno da Hrvatska počne pregovore o pristupanju EU jer se pokazalo da je to velika korist za Hrvatsku i veliki broj njezinih građana. Na našem tržištu još uvijek nema dovoljno izdanih vrijednosnih papira pa u tom smislu postoji ogroman potencijal. Brine ga, međutim, što u prvoj kotaciji Zagrebačke burze kotiraju samo tri izdanja redovnih dionica (Pliva, Podravka i Croatia), dok

su sve ostale dionice kojima se trgovaču uvrštene temeljem prisile Zakona o javnim dioničkim društvima. Prošlu su godinu obilježila i izdavanja municipalnih obveznica dva naša grada (Zadar i Koprivnica), a izdali su ih na temelju Zakona o vrijednosnim papirima, i što je najvažnije kotiraju na našim dvjema burzama. I u ovom slučaju postoji još uvijek ogroman prostor da se naše općine, gradovi i županije zaduže izdavanjem vrijednosnih papira, a ne podizanjem kredita. U Austriji npr. municipalne obveznice čine između 7 i 8 posto tržišne kapitalizacije Bečke burze dok je kod nas to tek mali broj primjera. Zastupnik je spomenuo i podatak po kojem se lani na jednoj našoj burzi trgovalo sa 153 izdanja vrijednosnih papira, a u drugoj burzi sa 156, pojašnjavajući da je velika većina tih papira ista jer kotira i na jednoj i na drugoj našoj velikoj burzi. Zaključujući svoj dio rasprave Mršić je konstatirao da postoji ogroman prostor za rast i razvoj tržišta kapitala u Hrvatskoj, a da bi se osigurala ili još bolje povećala sigurnost investitora s jedne strane i izdavatelja vrijednosnih papira s druge strane potrebno je razmisliti o davanju snažnije ovlasti Komisiji za vrijednosne papire Republike Hrvatske.

Pokazatelji koji se iščitavaju iz ovog izvješća o stanju na tržištu kapitala vrlo su značajni za ocjenu stanja i projekciju razvoja tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj.

Pokazatelji koji se iščitavaju iz ovog izvješća o stanju na tržištu kapitala vrlo su značajni za ocjenu stanja i projekci-

ju razvoja tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj, primijetila je **Nevenka Majdenić (HDZ)**. Već sami podaci o financijskim kretanjima na tržištu kapitala jasno govore o tamošnjoj intenzivnoj aktivnosti pa je tako ukupan promet na Zagrebačkoj burzi d.d. u 2004. godini iznosio 23,7 milijuna kuna što iznosi povećanje od rekordnih 92 posto u odnosu na ukupan promet ostvaren na kraju 2003. godine. Na Varaždinskoj burzi d.d. ukupan promet iznosio je 1,3 milijuna kuna (bez javnih dražbi) što također iznosi rekordno povećanje od 92,68 posto u odnosu na 2003. godinu. Isti trend pokazuje i dionički indeks na obje burze koje su u 2004. završile na najvišoj razini u povijesti- CROBEX indeks Zagrebačke burze porastao je za 32,1 posto, a VIN indeks Varaždinske burze za čak 127,28 posto. Pored rekordnog prometa na obje burze još je značajniji pokazatelj razvoja domaćeg tržišta kapitala snažan rast tržišne kapitalizacije - na Zagrebačkoj je burzi porasla za 70,7 posto, a na Varaždinskoj burzi za 78,66 posto. Najveća zasluga takvog porasta tržišne kapitalizacije pripisuje se razvoju trgovanja obveznicama. Zaključujući istup rekla je da je ovo Izvješće pružilo dobar uvid u stanje na domaćem tržištu kapitala i osnova je za kreiranje politike budućeg razvoja. Jačanje i rast trgovanja dionicama, obveznicama i drugim vrijednosnim papirima neminovno omogućava stvaranje kapitala za rast gospodarstva, poticanje investicija i u konačnici povećanja bruto domaćeg proizvoda te boljeg standarda građana, zaključila je Majdenić.

Sa 101 glasom "za" i jednim suzdržanim zastupnici Hrvatskoga sabora prihvatili su Izvješće o radu Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske.

J.Š.

IZVJEŠĆA MANDATNO-IMUNITETNOG POVJERENSTVA

Razmotrivši šest izvješća o zahtjevu za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv zastupnika Hrvatskog sabora, Parlament je u samo jednom slučaju uskratio odobrenje (kod zastupnice **Ljubice Lalić**), dok je u preostalim pet (**Ivica Klem**, **Željko Nenadić**, **Frane Piplović**, **Ante Đapić** i **Srećko Ferenčak**) zaključio kako ne postoje ustavno-pravni razlozi za primjenu instituta zastupničkog imuniteta.

Uskraćuje se odobrenje

Uskraćeno je odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv **Ljubice Lalić** u predmetu po privatnoj tužbi zbog kaznenog djela protiv časti i ugleda počinjenog klevetom iz članka 200. stavak 2. Kaznenog zakona. Povjerenstvo je zauzelo načelno stajalište da se kod zahtjeva za pokretanje ovakvih postupaka (klevete i uvrede) ne oduzima zastupnički imunitet. Obrazloženje: stav je Povjerenstva da je institut imunitetnog prava utvrđen radi zaštite digniteta zastupničke dužnosti, a ne radi zaštite zastupnika kao pojedinca; vođenje kaznenog postupka kao i sve radnje u vezi s tim mogle bi onemogućiti zastupnika u obnašanju dužnosti; postupak se može pokrenuti i po isteku zastupničkog mandata s obzirom na to da zastara ne teče dok postoje opravdani razlozi zbog kojih se postupak ne može provesti.

Daje se odobrenje

Ne postoje ustavno-pravni razlozi za primjenu instituta zastupničkog imuniteta jer djela za koje se zastupnike tereti ne spadaju pod kaznenu odgovornost za koju se zastupniku ne može oduzeti imunitet već među djela za koje je Povjerenstvo zauzelo stajalište da će ga zastupnicima ukidati - zaključilo je Povjerenstvo. I odlučilo da odobri pokretanje kaznenog postupka protiv pet zastupnika:

- **Ivica Klema**, po zahtjevu Županijskog suda u Vukovaru zbog osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo protiv službene dužnosti - zloporabom položaja i ovlasti, opisano i kažnjivo po članku 337. stavci 1. i 4. Kaznenog zakona;

- **Željko Nenadića**, po zahtjevu Općinskog suda u Gvozdu zbog osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo davanja netočnih podataka iz članka 624. stav 1. točka 8. Zakona o trgovačkim društvima;

- **Frane Piplovića**, po zahtjevu Općinskog suda u Slavonskom Brodu, zbog osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo protiv slobode i prava čovjeka i građanina - povredom prava na rad i drugih prava iz rada, opisanog u članku 114. Kaznenog zakona RH.

Zastupnik Piplović se javio za riječ i pojasnio kako je riječ o radnom sporu koji je, kako reče, prerastao u slučaj zahvaljujući političkoj, pravosudnoj

mafiji. U čijoj je režiji, podsjetio je zastupnike, prije nepunu godinu dana novinar Miroslav Jurić došao do Požeškog zatvora pa bio pušten na intervenciju ministricice pravosuđa Škare-Ožbolt (koja je za njega uplatila 12.500 kuna). Iz njegova šireg obrazloženja slučaja izdvajamo: ni u čemu nije kazneno odgovoran; bio je spreman primiti kolegu natrag u radni odnos, ali nije bilo uvjeta - sudsku odluku nije mogao provesti zbog izmijenjene sistematizacije; da se primilo kolegu (tonskog manipulanta Radio-Broda) koji je tražio povratak na radno mjesto moralo bi se primiti još osam radnika, a onda bi došlo do kompletnog sloma sustava.

Odobreno je pokretanje postupka i protiv:

- **Ante Đapića**, po zahtjevu Općinskog suda u Splitu, pred kojim je u tijeku kazneni postupak protiv zbog kaznenog djela zloporabe zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. stavka 1 Kaznenog zakona.

- **Srećka Ferenčaka**, po zahtjevu Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu, zbog osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo protiv službene dužnosti, zloporabom položaja i ovlasti, iz članka 337. stavci 1. i 4. Kaznenog zakona i kazneno djelo protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja zloporabom ovlasti u gospodarskom poslovanju, opisano u članku 292. stavci 1. i 2. Kaznenog zakona.

J.R.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
Ružica Šimunović

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora